

*LOKALNA RAZVOJNA STRATEGIJA 2007– 2013
LAS OBSOTELJE IN KOZJANSKO*

Šmarje pri Jelšah, 2007/ 2008

PODATKI O LAS OBSOTELJE IN KOZJANSKO

Ime lokalne akcijske skupine (v nadaljevanju LAS): LAS Obsotelje in Kozjansko

Območje občin: Kozje, Podčetrtek, Rogaška Slatina, Rogatec in Šmarje pri Jelšah

Velikost območja: 370,6 km²

Število prebivalcev: 30.027 (vir: Statistični urad RS, popis leta 2002)

Gostota prebivalstva: 81,02 prebivalcev na km²

Oblika ustanovitve LAS Obsotelje in Kozjansko: Pogodba o ustanovitvi partnerstva LAS

Sedež LAS : Aškerčev trg 24, Šmarje pri Jelšah

Kontaktne podatki: tel.: 03/817 18 60
Fax: 03/817 18 68
e-mail: rasotla@siol.net
www.ra-sotla.si/las/

Številka podračuna: 01324-6000000202, naziv: LAS Obsotelje in Kozjansko

Lastnik in skrbnik podračuna: Razvojna agencija Sotla, Aškerčev trg 24, 3240 Šmarje pri Jelšah

Pripravljalec Lokalne razvojne strategije 2007-2013:

Razvojna agencija Sotla, Aškerčev trg 24, 3240 Šmarje pri Jelšah, v sodelovanju s člani LAS

Odgovorna oseba za pripravo LRS 2007-2013: Bojana Žaberl, univ.dipl.oec.

Strokovni sodelavci: Metka Kovačič, Razvojna agencija Sotla
Mirko Zorin, Razvojna agencija Sotla
Suzana Kunst, občina Kozje
Magda Jurjec, občina Podčetrtek
Brigita Kregar Drogenik, Zavod za turizem Rogaška Slatina
Simona Arzenšek, občina Rogatec
Zinka Berk, občina Šmarje pri Jelšah
Fanika Šket, Turizem Podčetrtek, GIZ
Suzana Likar, Zavod za kulturo, turizem in razvoj Rogatec
Ivo Trošt, Kozjanski park

KAZALO

	Stran
1. UVOD	6
1.1. Zakonske podlage za Lokalno razvojno strategijo LAS Obsotelje in Kozjansko 2007 - 2013	6
1.2. Vsebina Lokalne razvojne strategije (LRS) 2007 – 2013	7
1.3. Lokalna akcijska skupina (LAS) Obsotelje in Kozjansko	8
2. ZNAČILNOSTI OBMOČJA LAS OBSOTELJE IN KOZJANSKO	9
2.1. Splošne značilnosti območja LAS	9
2.2. Geografska zaokroženost območja	12
2.3. Geografske, geološke, pedološke in klimatske značilnosti območja	12
2.3.1. Geografske značilnosti	12
2.3.2. Geološke značilnosti	12
2.3.3. Hidrološke značilnosti	13
2.3.4. Pedološke značilnosti	14
2.3.5. Klimatske značilnosti	15
2.4. Rastlinska in živalska pestrost	15
2.5. Strukturne danosti območja	15
2.5.1. Delež kmetijstva	15
2.5.2. Delež gozdov	16
2.5.3. Stanje naravnih virov, naravna in kulturna dediščina	19
2.5.3.1. Velik delež zavarovanih območij in ohranjena naravna dediščina	19
2.5.3.2. Kulturna dediščina (arheološka, zgodovinska, umetnostno-zgodovinska, naselbinska, etnološka, tehniška, oblikovana narava, kulturna krajina)	24
2.6. Stanje infrastrukture na območju LAS	26
2.6.1. Poselitev in način življenja	26
2.6.2. Prometna infrastruktura	26
2.6.3. Tematske poti	27
2.6.4. Vodooskrba	30
2.6.5. Odvajanje in čiščenje odpadnih voda	31
2.6.6. Odvoz in ravnanje s komunalnimi odpadki	31
2.6.7. Oskrba z energijo	32
2.6.8. Telekomunikacijsko omrežje	32
3. GOSPODARSKI POLOŽAJ OBMOČJA LAS	33
3.1. Opis glavnih gospodarskih dejavnosti	33
3.2. Stanje na področju gospodarstva	34
3.2.1. Podjetništvo	35
3.2.2. Turizem	36
3.2.3. Kmetijstvo	41
3.2.4. Dopolnilne dejavnosti	45
3.3. Stopnja brezposelnosti na območju	46
3.3.1. Brezposelnost na območju je nadpovprečna	46
4. DEMOGRAFSKE IN SOCIOLOŠKE ZNAČILNOSTI OBMOČJA LAS	49
4.1. Število, starostna struktura in gostota prebivalcev na območju	49
4.2. Gibanje števila prebivalstva na območju LAS v zadnjih desetih letih	50
4.3. Izobrazbena struktura prebivalstva na območju	55
4.4. Stanje na področju izobraževanja in kulture na območju	56
4.4.1. Izobraževanje	56
4.4.2. Kultura	58
4.4.3. Živahno društveno življenje	58
4.4.4. Zdravstvo in sociala	59
5. OPIS DOSEDANJIH AKTIVNOSTI NA OBMOČJU LAS	60
5.1. Izkušnje v pripravi programov za razvoj podeželja (CRPOV, RPP)	60
5.2. Uspešnost izvajanja programov za razvoj podeželja (CRPOV, RPP)	60

5.2.1.	Projekti iz programa CRPOV	60
5.2.2.	Razvojni program podeželja »Trženje produktov in storitev ob tematskih poteh v Obsotelju in Kozjanskem«	62
5.3.	Vključenost območja v druge razvojne programe (projekti Phare, EQUAL, INTERREG IIIA SLO-HR ter drugih nacionalnih sredstev)	63
5.4.	Opis uspešno izvedenih projektov in nastalih produktov	64
5.5.	Popis in možnost izrabe obstoječih razvojnih struktur na območju	67
6.	SWOT analiza razvojnih možnosti območja	72
6.1.	SWOT analiza – gospodarstvo s turizmom	72
6.2.	SWOT analiza - razvoj človeških virov	73
6.3.	SWOT analiza – razvoj podeželja	74
6.4.	SWOT analiza – okolje, prostor in infrastruktura	75
7.	RAZVOJNA VIZIJA LAS OBSOTELJE IN KOZJANSKO	78
7.1.	Razvojne prioritete, programi in ukrepi	80
7.2.	Pričakovani rezultati izvedbe strategije LAS	95
8.	STRATEGIJA ZA IZVEDBO	97
8.1.	Opis priprave LRS z upoštevanjem pristopa »od spodaj navzgor«	97
8.1.1.	Zagotavljanje enakosti spolov, vključevanje »marginalnih skupin« ter nediskriminacija	99
8.1.2.	Obveščanje in informiranje javnosti	100
8.2.	Terminski načrt doseganja ciljev predvidenih v LRS 2007-2008	101
8.3.	Razmejitev inovativnih in obstoječih aktivnosti	104
8.4.	Ocena prenosljivosti LAS na drugo območje	106
8.5.	Ocena trajnosti LRS Obsotelja in Kozjanskega	108
8.6.	Opis možnih razpoložljivih finančnih virov	109
8.6.1.	EU sredstva oz. sredstva strukturnih skladov	109
8.6.2.	Javna sredstva – sredstva nacionalnih in občinskih proračunov	111
8.6.3.	Bančni viri	111
8.6.4.	Zasebna sredstva	112
8.6.5.	Javno in zasebno partnerstvo	112
8.7.	Opis spremljanja in ocenjevanja izvedbe LRS, kriteriji in kazalniki	112
9.	SKLADNOST STRATEGIJE LAS Z OSTALIMI PROGRAMI IN POLITIKAMI	115
9.1.	Skladnost strategije LAS s strategijo razvoja Slovenije 2007-2013	115
9.2.	Skladnost strategije LAS z Državnim razvojnim programom 2007-2013	116
9.3.	Skladnost strategije LAS z Regionalnim razvojnim programom Savinjske regije 2007-2013 (RRA Celje, d.o.o., okt. 2006)	117
9.4.	Skladnost strategije LAS z območnim razvojnim programom Obsotelja in Kozjanskega 2007-2013 (MRAKO, d.o.o., okt. 2006)	118
9.5.	Skladnost strategije LAS s Programom razvoja podeželja RS 2007-2013	119
10.	LITERATURA IN VIRI	121

Kazalo tabel:	Stran	
Tabela 1	Površine občin, število prebivalcev in število naselij	10
Tabela 2	Družinske kmetije na območju po tipu kmetovanja	16
Tabela 3	Delež gozdov na območju po občinah	17
Tabela 4	Delež območij Natura 2000 po občinah	19
Tabela 5	Javni odvoz odpadkov tonah leta 2003 in 2005 (primerjava)	32
Tabela 6	Struktura zaposlenih po gospodarskih dejavnostih	33
Tabela 7	Bruto dodana vrednost gospodarskih družb na zaposlenega, 2002 – 2004	34
Tabela 8	Povprečne mesečne bruto plače 2004-2005	35
Tabela 9	Število podjetij po občinah v letih 2005 in 2006	35
Tabela 10	Nastanitvene zmogljivosti ter prihodi in nočitve turistov	37
Tabela 11	Število registriranih turizmov na kmetijah, vinotočev oz. prodaje vin, gostišč in zasebnih prenočišč ter hotelov na območju	37
Tabela 12	Družinske kmetije po ekonomski velikosti	41
Tabela 13	Kmetije po rabi kmetijskih zemljišč v uporabi	42
Tabela 14	Družinske kmetije po površini poljščin	43
Tabela 15	Družinske kmetije po kmetijski izobrazbi	43
Tabela 16	Kmetije po starosti gospodarjev na družinskih kmetijah	44
Tabela 17	Registrirane dopolnilne dejavnosti na kmetijah na območju	45
Tabela 18	Osebo dopolnilno delo	46
Tabela 19	Stopnja registrirane brezposelnosti 2004 – 2006	46
Tabela 20	Spolna struktura registrirano brezposelnih oseb 2005 – 2006	47
Tabela 21	Starostna struktura registrirano brezposelnih oseb 2006	47
Tabela 22	Deleži registrirano brezposelnih oseb po stopnji izobrazbe	48
Tabela 23	Število prebivalstva na območju LAS po spolu za obdobje od 2004 do 2006	49
Tabela 24	Povprečna starost in indeks staranja med leti 2004 in 2006	49
Tabela 25	Gostota prebivalstva	50
Tabela 26	Naravno gibanje in skupni prirast prebivalstva	51
Tabela 27	Selitveno gibanje in skupni prirast prebivalstva po občinah, Slovenija, letno	52
Tabela 28	Selitveni gibanje in skupni prirast prebivalstva po občinah, Slovenije, letno	53
Tabela 29	Prebivalstvo, staro 15 let ali več, po izobrazbi	55
Tabela 30	Število otrok oz. mladine vključene v formalne oblike izobraževanja	56
Tabela 31	Izvajalci formalnega izobraževanja po občinah	57
Tabela 32	Delujoča društva na območju	59
Tabela 33	Projekti iz programa CRPOV	60
Tabela 34	Drugi projekti	63
Tabela 35	Uspešno izvedeni projekti	64
Tabela 36	Projektne aktivnosti čezmejnega, mednarodnega sodelovanja in sodelovanja z drugimi LAS na območju države	107

1. UVOD

1.1. Zakonske podlage za Lokalno razvojno strategijo LAS Obsotelje in Kozjansko 2007 - 2013

Lokalna razvojna strategija 2007- 2013 (v nadaljevanju LRS) za območje LAS Obsotelja in Kozjanskega je izdelana v skladu s:

- členom 62 (1)(a) Uredbe 1698/05/ES o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (v nadaljevanju EKSRP),
- Državnim razvojnim programom 2007- 2013,
- Nacionalnim strateškim načrtom razvoja podeželja 2007-2013,
- Programom razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007 – 2013,
- Uredbo o ukrepih 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007 – 2013 (Ur. list RS št. 94),
- Smernicami in priporočili za izvajanje pristopa LEADER v RS v programskem obdobju 2007-2013 (MKGP, februar 2008),
- Regionalnim razvojnim programom Savinjske regije 2007 – 2013,
- Območnim razvojnim programom Obsotelja in Kozjanskega 2007 -2013 ter
- Drugimi zakonskimi in podzakonskimi predpisi.

Območje LAS Obsotelje in Kozjansko

LRS opredeljuje strateška in programska izhodišča podeželskega območja petih občin Obsotelja in Kozjanskega – Kozje, Podčetrtek, Rogaška Slatina, Rogatec in Šmarje pri Jelšah (območje LAS), za obdobje 2007 – 2013.

Območje LAS je oblikovano v skladu s členom 37(3) Uredbe 1974/06ES in členom 62(3) Uredbe 1698/05/ES. Z upoštevanjem določil člena 37(1) Uredbe 1974/06/ES se izvedbeni projekti LEADER ne bodo izvajali v naseljih v Republiki Sloveniji, katerih število presega 10.000 prebivalcev. Predmetno območje LAS se ne prekriva z nobenim drugim območjem LAS..

Območje LAS je sestavni del subregije Obsotelje in Kozjansko in del Savinjske statistične regije in predstavlja **geografsko, gospodarsko in razvojno zaključeno celoto**. Območje LAS je manjše homogeno, družbeno povezano ozemlje, ki temelji na skupni tradiciji in lokalni identiteti.

Območje ima številne skupne razvojne probleme, ki jih rešuje s pomočjo uresničevanja skupnih razvojnih programov, saj območje predstavlja manj razviti del Savinjske regije.

1.2. Vsebina Lokalne razvojne strategije (LRS) 2007 – 2013

Pri izdelavi LRS smo upoštevali **temeljna načela LEADER**, ki temeljijo na lokalnih razvojnih potencialih in odražajo potrebe lokalnega prebivalstva ter prispevajo k izboljšanju kakovosti življenja in ustvarjanju novih delovnih mest na podeželju.

LRS 2007- 2013 za območje Obsotelja in Kozjanskega je oblikovana v skladu s členom 62(1)(a) Uredbe 1698/05/EU ter ob upoštevanju Smernic in priporočil za izvajanje pristopa LEADER v RS v programskem obdobju 2007 – 2013, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (v nadaljevanju MKGP, februar 2008).

LRS 2007- 2013 za območje Obsotelja in Kozjanskega upošteva pristop »**od spodaj navzgor**«, kar pomeni, da smo tudi pri opredeljevanju razvojnim usmeritev izhajali iz potreb lokalnega prebivalstva, ki ima možnost, da samo odloča o razvoju svojega okolja in razvojne ideje tudi uresničevati.

Namen ukrepov LEADER je namreč spodbujanje odločanja o razvoju posameznih podeželskih območij po prej omenjenem pristopu.

LRS 2007 – 2013 za območje Obsotelja in Kozjanskega zajema sledeče vsebine:

- značilnosti območja LAS (splošne geografske značilnosti, gospodarski položaj, demografske in sociološke značilnosti, opis dosedanjih aktivnosti na območju LAS),
- SWOT analiza razvojnih možnosti območja,
- Razvojna vizija,
- Strategija za izvedbo,
- Usklajenost z ostalimi programi in politikami.

Pri pripravi LRS 2007 – 2013 za območje Obsotelja in Kozjanskega smo upoštevali naslednja načela:

- **Načelo trajnostnega razvoja:** Trajnostni razvoj razumemo tako okolju prijazen gospodarski razvoj, ki ohranja sedanje vire tudi za prihodnje generacije, kot tudi prostorsko uravnotežen razvoj. Razumemo ga kot priložnost, da z ozaveščenim odnosom do narave iščemo razvojne priložnosti, kjer bodo gospodarski, socialni in okoljski vidiki med sabo čim bolj usklajeni;
- **Načelo endogenega razvoja:** Območje bo svoj razvoj gradilo na lastnih resursih in s čim večjim angažiranjem lastnih človeških, materialnih in finančnih virov (načelo dodanosti sredstev);
- **Načelo celovitosti:** Razvoj gledamo celovito, v vseh njegovih aspektih, saj lahko le s celovitim in uravnoteženim razvojem dosežemo zastavljene cilje;
- **Načelo odprtosti in transparentnosti:** Proces priprave LRS je odprt za vse akterje, ki se želijo vključiti v pripravo programov, ukrepov in projektov ter s svojim delom prispevati k razvoju območja. Obenem je območje odprto tudi navzven in se povezuje s sosednjimi LAS območji in regijami;
- **Načelo inovativnosti:** Pri izdelavi LRS je upoštevan element inovativnosti (nove metode, novi proizvodi in storitve za območje LAS ...);
- **Načelo sodelovanja in povezovanja:** Medsebojno sodelovanje in povezovanje navznoter in navzven je temelj razvoja območja. Samo z razvitim medsebojnim

sodelovanjem bomo lahko spremenili obstoječe neugodno stanje. Območje se bo pri svojem razvoju sicer opiralo na lastne sile, vendar se bo hkrati povezovalo in sodelovalo navzven ter pri tem iskalo tudi sinergije z zunanjim okoljem in dodatno razvojno pomoč regije, države in EU;

- **Načelo prenosa dobrih praks:** LAS Obsotelje in Kozjansko predvideva projektno sodelovanje z drugimi območji LAS ter čezmejno sodelovanje, tudi v smislu prenosa znanj, izkušenj in metod na druga področja;
- **Načelo uporabe izkušenj:** Območje LAS že veliko let uspešno sodeluje na področju reševanja razvojnih problemov območja s pomočjo razvojnih projektov. Izkušnje iz projektnega oz. partnerskega sodelovanja smo upoštevali pri pripravi LRS in jih bomo upoštevali pri izvajanju razvojnih projektov območja;
- **Načelo razvojnega (javno-zasebnega) partnerstva:** Partnerstvo med različnimi akterji, med javnim, nevladnim, gospodarskim in zasebnim sektorjem tako v fazi priprave kot izvajanja in spremljanja Lokalne razvojne strategije 2007 - 2013. V partnerstvo so vključene zainteresirane skupine in posamezniki na območju LAS, prav tako druge javne - lokalne in zasebne razvojne institucije ter civilna družba;
- **Načelo uresničljivosti:** LRS je zasnovana na dejanskih potrebah lokalnega okolja in upošteva realne možnosti za rešitev razvojnih problemov podeželskega prostora s pomočjo izvedbenih projektov;
- **Načelo skladnosti:** Razvojna vizija je skladna z:
 - značilnostmi okolja ter potrebami in priložnostmi območja,
 - razvojnimi programi na evropskem, nacionalnem, regionalnem in lokalnem nivoju;
- **Načelo konsenza:** LRS je rezultat medsebojnega dogovarjanja, kar povečuje možnosti za uspešno doseganje zastavljenih ciljev ter ustrezno mobilizacijo razpoložljivih virov za doseg zastavljenih ciljev;
- **Načelo informiranja javnosti:** Informiranje javnosti o vseh aktivnostih v zvezi s pripravo in izvajanjem LRS;
- **Načelo zagotavljanja enakosti spolov in vključevanja marginalnih skupin:** V postopku priprave in izvedbe LRS so upoštewane enake možnosti in dostopnost do vseh ukrepov ne glede na spol, etnično, versko, politično ali katerokoli drugo pripadnost. Posebej se spodbujajo aktivnosti na področju dostopa žensk ter mladih na podeželju do izobraževanja, usposabljanja, zaposlovanja ipd. Prav tako bodo aktivnosti namenjene boljšemu vključevanju določenih marginalnih skupin, ki jim grozi socialna izključenost.

1.3. Lokalna akcijska skupina (LAS) Obsotelje in Kozjansko

Razvojna vizija podeželskega območja Obsotelja in Kozjanskega ter skupni interes po uresničevanju LRS omogočata izvajanje pristopa LEADER in Lokalne razvojne strategije s pomočjo **Lokalne akcijske skupine (LAS)** Obsotelje in Kozjansko, v skladu z 62. členom Uredbe 1698/05/ES o podpori za razvoj podeželja iz EKSRP.

LAS izpolnjuje zahtevane **pogoje** določene v Uredbi o ukrepih 1.,3. in 4. osi Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 (Ur. list RS št. 94):

1. LAS Obsotelje in Kozjansko je organizirana kot lokalno javno-zasebno partnerstvo na podeželskem območju petih občin Kozje, Podčetrtek, Rogaška Slatina, Rogatec in Šmarje pri Jelšah;
2. LAS ima pogodbeno-pravno organizacijsko obliko, ustanovljeno na osnovi Pogodbe o ustanovitvi partnerstva - Lokalne akcijske skupine za razvoj podeželja - LAS Obsotelje in Kozjansko, katere namen je ustanovitev lokalnega javno-zasebnega partnerstva, sestavljenega iz predstavnikov javnega sektorja, civilne družbe in zasebnega sektorja, s ciljem uresničevanja skupnih interesov na področju razvoja podeželja, po pristopu **LEADER**. LAS zagotavlja finančno in administrativno sposobnost določitve in izvedbe LRS za območje ter sposobnost upravljanja z javnimi sredstvi;
3. naloge, odgovornosti in postopki sprejemanja odločitev organov LAS so določeni v ustanovitvenih aktih;
4. LAS ima svoj podračun;
5. LAS je sestavljena po načelu tripartitnosti iz predstavnikov različnih interesnih skupin in socialno ekonomskih sektorjev;
6. predstavniki ekonomskega in zasebnega sektorja predstavljajo vsaj 50% glasov na ravni odločanja;
7. območje LAS izpolnjuje določene osnovne kriterije:
 - na njem živi od 5.000 do 150.000 prebivalcev;
 - gostota prebivalstva na kvadratni kilometer ne presega povprečja v Republiki Sloveniji;
 - povezano je v homogeno celoto;
 - zagotavlja dovolj človeških in finančnih virov, da se lahko podpira trajnostna razvojna strategija;
 - območja LAS se ne prekrivajo.

2. ZNAČILNOSTI OBMOČJA LAS OBSOTELJE IN KOZJANSKO

2.1. Splošne značilnosti območja LAS

Območje LAS zajema občine Obsotelja in Kozjanskega – Kozje, Podčetrtek, Rogaška Slatina, Rogatec in Šmarje pri Jelšah in se uvršča v Savinjsko statistično regijo. Savinjska regija se po OECD klasifikaciji območij glede na delež prebivalstva, ki živi v podeželskih občinah uvršča med **»značilna podeželska območja«**, za katera velja, da v podeželskih občinah živi med 15% in 50% prebivalstva.

Območje LAS sestavlja pet občin, ki spadajo v območje UE Šmarje pri Jelšah.

Območje Obsotelja in Kozjanskega leži v vzhodnem delu Slovenije in Savinjske statistične regije, in sicer se razteza vzdolž reke Sotle ter zajema velik del Kozjanskega parka.

Na vzhodni in jugovzhodni strani meji na Hrvaško, na južni strani na Posavsko regijo, na severu na Podravsko regijo, na zahodu pa se nadaljuje v Savinjsko regijo.

Tabela 1: Površine občin, število prebivalcev in število naselij

Občina	Površina	Štev. prebivalcev	% prebivalstva	Štev. naselij
Kozje	90 km ²	3.406	11,34	23
Podčetrtek	60,6 km ²	3.224	10,74	26
Rogaška Slatina	72 km ²	10.544	35,11	41
Rogatec	40 km ²	3.191	10,63	9
Šmarje pri Jelšah	108 km ²	9.662	32,18	77
Skupaj območje	370,6 km ²	30.027	100	146
SLOVENIJA	20.273 km²	1.964.036	100	6.005

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, popis 2002

Območje petih občin LAS obsega skupno površino **370,6 km²**. Geografsko največja občina je Šmarje pri Jelšah s 9.662 prebivalci, sledijo ji občine Kozje s 3.403 prebivalci, Rogaška Slatina s 10.544 prebivalci, Podčetrtek s 3.224 prebivalci, najmanjša pa je občina Rogatec s 3.191 prebivalci.

Na območju živi skupno **30.027 oseb** v 146 naseljih (po popisu iz leta 2002). Odstotek prebivalstva na območju LAS predstavlja 1,53% vseslovenskega prebivalstva. Gostota poseljenosti je v povprečju nizka, to je **81,02 prebivalcev na km²**, v primerjavi s povprečno gostoto v Sloveniji, ki je znašala, po popisu leta 2002, 96,88 prebivalcev na km².

Območje ima dve manjši gravitacijski urbani središči, in sicer Šmarje pri Jelšah, kot upravno središče ter Rogaško Slatino, ki edina izpolnjuje kriterij za urbano naselje, kar pomeni, da je stopnja urbanizacije na območju zelo nizka. Vsa ostala naselja so podeželska naselja. Za območje, kjer prevladuje hribovit oz. gričevnat svet, je značilna velika razpršenost naselij in poseljenosti nasploh.

Podeželski značaj LAS je dediščina preteklosti, ko je bila kmetijska dejavnost osnovna gospodarska dejavnost območja. S tranzicijo in rastjo brezposelnosti je kmetijstvo znova marsikdaj postalo osnovna dejavnost, s katero se preživlja družina oz. se na kmetijstvo veže tudi postopen razvoj dopolnilnih dejavnosti, domače obrti in turizma. Ob popisu kmetijskih gospodarstev leta 2000 je bilo na območju 2.992 kmečkih gospodarstev, ki so obdelovala skupno 13.512 ha kmetijskih zemljišč. Velikost kmetij predstavlja pomemben omejitveni faktor razvoju kmetijstva na območju, saj so v povprečju kmečka gospodarstva velika 4 ha. Kmetije so usmerjene predvsem v prirejo živine in proizvodnjo poljščin, na območju je prisotno tudi sadjarstvo in vinogradništvo.

Kozjansko se uvršča med **območja s posebnimi omejitvami** (PRP RS 2007 – 2013, Priloga 3 : Opis območij z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost). Kmetijstvo se namreč srečuje z omejitvenimi dejavniki, kot so težji pridelovalni pogoji zaradi neugodnih klimatskih razmer, hribovitosti, erozije tal ter razdrobljenosti kmetijskih površin, tako da le težko dosega konkurenčnost na trgu.

Procesi industrializacije so se območja sicer dotaknili, vendar ga niso globlje zaznamovali, razen v urbanih naseljih. Večinoma je šlo za manjše proizvodne enote v delovno intenzivnih panogah, ki jih je tranzicija najprej prizadela. Nekoč močna tekstilna industrija je skoraj izginila, lesno-predelovalna in steklarska industrija pa so še zmeraj v težavah, zaradi česar so ogrožena še dodatna delovna mesta. Obseg živilske industrije se je zmanjšal, spremenila pa se tudi njena struktura. Predelovalna industrija je v zadnjih petnajstih letih doživlja padec proizvodnje, ohranili so se še nekateri kovinsko-predelovalni obrati.

Na območju je zelo pomembna obrtna dejavnost, saj samostojni podjetniki zaposlujejo dobro petino vseh zaposlenih na območju in ustvarijo kar eno tretjino vseh prihodkov. V obrtnih dejavnostih prevladujejo storitvene obrti, ki so vezane na turizem in proizvodne obrti.

Z gospodarskega vidika velja poudariti tudi **turizem**, in sicer predvsem dobro razvit zdraviliški turizem v Rogaški Slatini in Podčetrtku. Daleč pred vsemi drugimi kraji po številu obiskovalcev in nočitev sta Terme Olimia (300.000 nočitev letno) in Rogaška Slatina (240.000 nočitev letno). Pomembnejši turistični točki sta še Kozjanski park in Muzej na prostem Rogatec, po celotnem območju pa je ponudba izletniškega turizma, številnih gostiščih ter ostalih dejavnosti. Turizem bo tudi v prihodnje gonilo razvoja območja.

Prometno omrežje Obsotelja in Kozjanskega je neustrezno in zavira razvoj. Državno in regionalno omrežje cest in železnic je relativno dobro zastopano in bi lahko omogočalo kakovostno dostopnost znotraj regije in navzven predvsem v smeri proti Celju, Mariboru in Zagrebu, če bi bila prometna infrastruktura modernizirana. Premalo so izkoriščene tudi možnosti, ki jih daje železniško omrežje, saj potniški promet upada, železniška infrastruktura pa tudi ni dovolj izkoriščena v turistične ali druge razvojne namene.

Občine na območju LAS se glede na Uredbo o vrednosti meril za določitev območij s posebnimi razvojnimi problemi in določitvi občin, ki izpolnjujejo ta merila (Ur. list RS, št. 59/00) štejejo med **razvojno omejevana obmejna območja**.

Ekonomski kazalci (bruto dodana vrednost na zaposlenega, bruto osnova za dohodnino na prebivalca, število delovnih mest na število aktivnega prebivalstva) območja LAS kažejo na **nizko gospodarsko razvitost območja**.

Bruto dodana vrednost gospodarskih družb na zaposlenega je nizka in znaša 63% slovenskega povprečja. Čeprav se povečuje, ne raste hitreje od nacionalne stopnje rasti, tako da se razvojno zaostajanje ohranja. Takšno stanje zahteva od gospodarskih subjektov prestrukturiranje proizvodnih dejavnosti na območju in uvajanje programov z višjo dodano vrednostjo. Osnova za dohodnino na prebivalca predstavlja le 72% slovenske osnove, stroški na zaposlenega in plače so podpovprečne oz. pod nacionalnim nivojem, kar je povezano tudi z izobrazbeno strukturo zaposlenih.

Življenjski standard prebivalstva je zelo nizek. V obdobju 2004-2005 je bila v občinah območja povprečna mesečna bruto plača nižja od slovenskega povprečja (povprečna mesečna bruto plača obravnavanega območja je nižja za skoraj 18% od slovenskega povprečja).

Razvojno ogroženost območja kažejo indeks staranja prebivalstva, stopnja registrirane brezposelnosti in stopnja zaposlenosti. Visoka stopnja ogroženosti območja se kaže skozi stopnjo registrirane brezposelnosti na območju (12,98%), ki kljub trendu padanja presega slovensko povprečje (9,4%). Indeks staranja prebivalstva je sicer na ravni območja primerjalno boljši od nacionalnega povprečja, vendar se slabša, obenem pa izračuni po občinah kažejo, da se predvsem v obmejnem pasu prebivalstvo hitro stara in presega slovensko povprečje.

Vsi navedeni kazalniki dokazujejo, da ima območje Obsotelja in Kozjanskega oz. območje LAS številne skupne razvojne probleme in predstavlja **geografsko, gospodarsko in razvojno zaključeno celoto**.

2.2. Geografska zaokroženost območja

Območje LAS Obsotelje in Kozjansko predstavlja zaokroženo geografsko celoto z vidika:

- tradicije in identitete podeželskega območja Obsotelja in Kozjanskega;
- naravno-geografskih dejavnikov;
- kulturne dediščine in zgodovinskih mejnikov;
- stopnje gospodarskega in socialnega razvoja;
- razvojnih možnosti območja LAS.

2.3. Geografske, geološke, pedološke in klimatske značilnosti območja

2.3.1. Geografske značilnosti

Območje LAS – Obsotelje in Kozjansko je robna Panonska pokrajina. Na severu, zahodu in jugu jo omejujejo vzhodni odrastki predalpskega Posavskega hribovja, na vzhodu reka Sotla, onstran katere se začne razgibano, močno odljudeno in vinorodno gričevje Hrvaškega Zagorja. V ozkem pasu neposredno ob Sotli se Srednjesotelsko gričevje stika s podobnima Panonskima pokrajinama: Zgornjesotelskim gričevjem na severu in Bizeljskim gričevjem na jugu. Značilno gričevje predpanonske pokrajine prepredajo številni prelomi v alpski smeri od zahoda proti vzhodu.

Večina prečnih prelomov je omogočilo nastanek manjših dolinic, ki potekajo prečno na podolje in na potek kamninskih pasov. Kot v večini slovenskih panonskih pokrajin prevladujejo tudi tu usedline iz mlajšega terciarja. O razporeditvi usedlin so v mogočem odločali kasnejši geomorfološki procesi in živahna tektonika, ki so sooblikovali današnjo podobo gričevnatega sveta.

Večina značilnih goric je v višini med 200 in 400m. Dve tretjini površja imata naklone med 6 stopinj in 20 stopinj. Četrtnina površja je položnejša in vključuje ravninski del osrednjega podolja. Strmih pobočij z naklonom nad 20 stopinj je manj kot desetina.

Zaradi živahnega neotektonskega dogajanja je Voglajnsko in Zgornjesotelsko gričevje med **potresno ogroženimi** slovenskimi pokrajinami. Zadnji močnejši potres je bil leta 1974. Prehod iz predalpskega v panonski svet je v zahodnem delu gričevja dokaj oster. Opazen je v skoraj petsto-metrskem padcu nadmorske višine, vzhodneje pa vse bolj tudi v pojemanju gozdnatosti in naraščanju obdelovalnih površin.

2.3.2. Geološke značilnosti

Obrobno hribovje je zgrajeno večinoma iz triasnih apnencev in dolomitov, v dolinah je največ površja zgrajenega iz terciarnih kamnin. Večje območje kvartarnih naplavin je na skrajnem zahodu pokrajina ob Voglajni, ki ima pod Grobelnim široko poplavno ravnico. Druga širša naplavna ravnica je ob sovodnji Zibiškega potoka in Mestinjščice.

Zakrasela območja, ki so na litotamnijskem apnencu, so razpoznavna tudi po ledinskih in krajevnih imenih in so med najvišjimi deli površja. Najbolj zakrasele dele pokrajine

označujejo tudi kamnite groblje. Osameli kras najdemo v okolici Malih in Velikih Roden v Šmohorskem gričevju, posebej zanimivi so kraški pojavi na Boču. V kraškem svetu so skalne pečine, manjše kraške jame, požiralniki, izviri, ponikalnice, plitve vrtače ter suhe in zatrepne doline.

V Voglajnskem in Zgornjesotelskem gričevju so pogosti usadi. Najpogostejši so v nesprijetih terciarnih kamninah, ki prevladujejo na severovzhodu in jugovzhodu gričevja. Značilnost teh zdrsov je njihova velika pogostost. Zaradi neugodne geološke zgradbe se usadi lahko sprožijo že ob manjših nalivih. Največ jih je na strmih travnikih in sadovnjakih.

Geološka dediščina vključuje pojav redkih kamnin, fosilov in mineralov. Večino obravnavanega ozemlja pokrivajo terciarne kamnine, samo v pogorjih Boča, Donačke gore in Maclja, Rudnice ter Vetrnika in Orlice na jugu se nahajajo tudi starejše paleozojske kamnine. Iz drevesnih debel, ki so se v terciarju kopičili v močvirjih, je nastal premog, ki so ga nekoč kopali v Babni gori, na Spodnjem Tinskem, v Roginski gorci, Ločnici in okoli Kozjega. Premogovnik v Rogaški Slatini pa je privabil steklarje.

Železno rudo so kopali na Bohorju, med Žamerkom, Olimjem in Podčetrtkom ter pri Pilštanju. Dolomitno kamnino izkoriščajo na območju Boča, Rudnice, Vetrnika in Orlice.

Med Zgornjim Gabernikom in Spodnjim Sečovem so dragoceni viri mineralne vode, termalni vrelci so v okolici Podčetrtka in v Rogaški Slatini, ki so bili povod za razvoj zdraviliškega turizma na območju.

Več kot dve stoletji so v »maceljskem peščenjaku« dolbli bruse, od majhnih za ostrenje kos in srpov, do več ton industrijskih brusov. Iz peščenjaka so klesali tudi portale, stopnice, ograje, nagrobne spomenike, mejnike, prešne mize, korita za napajanje ipd. Pod Donačko goro so posamezniki izdelovali kamne za žrmlje in sadne mline. Iz kamnolomov miocenskega peščenjaka na Vini gori in Križan vrhu pri Podsredi so Pilštanjski kamnoseki klesali lepo okrašene portale.

V usedlinah Panonskega morja so v Slivju pri Olimju našli fosil ribe kostnice, ki je po mnenju strokovnjakov eden najlepših. Hrani ga paleontološka zbirka Katedre za geologijo iz paleontologijo v Ljubljani.

2.3.3. Hidrološke značilnosti

Pri razvoju hidrografske mreže v tem delu sta imela odločilen vpliv tektonika in selektivna erozija. Vodotoki v gričevnati pokrajini so tesno navezani na potek in vrsto posameznih kamninskih pasov.

Na območju so zastopane vse pojavne oblike površinske vode - od hudournikov, rek, potokov do jezer. Naravnega jezera ni nobenega, pač pa je več umetnih ribnikov: Zadrže in Cerovec pri Šmarju, Stojno selo in Tlake pri Rogatcu, Rogaška Slatina, Kozje in Trebče. Na območju Rudnice, Boča in Donačke gore so velike zaloge podzemne vode.

Največje umetno jezero na tem območju je bilo **Vonarsko jezero**, ki je bilo pred leti umetno zajezeno, zaradi zadrževanja visokih valov Sotle, za oskrbo s pitno vodo, namakanje, ribištvo in turizem. Kasneje je bilo pa izpraznjeno, zaradi neurejenih čistilnih naprav in odvodnjavanj. Namembnost jezera se je z leti spremenila, saj za pitno vodo in namakanje ni več interesa, močno se je povečal interes za športno, rekreativno in turistično dejavnost. Akumulacija je v preteklem obdobju uspešno opravljala funkcijo zadrževalnika visokih voda, v obdobju po izpraznitvi, se je začel teren zaraščati. Površine so občasno poplavljen. Območje akumulacije naj bi predstavljal biotop, ki je pomemben iz ornitološkega pogleda in

naravovarstvenega vidika. Glavni problem akumulacije, ki je bil vzrok za njeno izpraznitev konec 80. let, pa še vedno ostaja.

Pogoj za ponovno zajezeritev Vonarskega jezera je ustrezna kvaliteta reke Sotle, t.j. drugi kakovostni razred. Izpolnjeni pa morajo biti še drugi pogoji vezani na priključitev vseh fekalnih kanalov na Čistilno napravo (v nadaljevanju ČN) Rogaška Slatina, izgradnjo ČN Rogatec in ustreznega kanalizacijskega sistema, ČN s tretjo stopnjo čiščenja.

Drugi sklop površinskih voda obsega **reka Sotla**, kot največja in mejna reka med občinami Obsotelja in Hrvaško. Reka Sotla je s svojimi pritoki oblikovala gosto rečno območje, ki pogostokrat poplavlja (predvsem na območju Mestinja, Imenega). Le to opozarja, da struga reke Sotle s pritoki še ni urejena, da bi ublažila posledice nastalih poplav.

Reka Sotla izvira v Maclju pod Belinovcem na nadmorski višini 717 metrov in se izliva v Savo jugovzhodno od Dobave. Odmika se v zahodni del Hrvaškega Zagorja in srednji del slovenskega subpanonskega sveta: Rogaško podolje, Kozjansko, Bizeljsko in Brežiško ravnino. Skoraj na vsej poti dela reka vijuge, v spodnjem toku pa tudi izrazite meandre. Pri Dobovcu, med Rudnico in Desiničko goro, med Kunšperkom in Cesarskim Brodom si je Sotla vrezala strugo v trške kamnine in zlasti pri Zelenjaku, pred Klanjcem, ustvarila prodorno deber, ki omogoča tesen prehod cesti in železnici. Dolina Sotle je, z izjemo teh odsekov, razmeroma široka, nižina prehaja na obeh straneh v bolj ali manj položne terciarne gorice, kjer so najboljša vinorodna območja (Virštanj).

Danes se reka Sotla uvršča med bolj onesnažene reke v Sloveniji. Nekoč je bilo v porečju Sotle več kot 150 mlinov, 5 žag, 7 glažut in 2 elektrarni. V 80. letih je bilo izsušenih 1.074 ha zamočvirjenih zemljišč v Obsotelju. Suše, ki so sledile so zdesetkale pridelke, melioracije pa so povzročile tudi umiranje mnogih rastlin živali.

Gospodarski razvoj v preteklih letih in razvoj intenzivnega kmetijstva močno obremenjujeta dragocene vodne vire, zato bo potrebno v prihodnje temu problemu posvečati posebno skrb.

2.3.4. Pedološke značilnosti

Za kmetijstvo je relativno malo primerne prsti. V dolinah večjih vodotokov so v glavnem peščeno prodnati nanosi, kjer so se razvila rjava obrečna tla ali pa oglejena tla z velikim deležem ilovice in glin, ki so rudninsko in biološko zelo revne. Kjer so prsti zaradi visoke talne vode ali poplav oglejene, prevladujejo travniki ali pa gozd.

Na območju kremenovih peskov ali prodov so v dolinah kisle prsti. Na apnencih so rjava karbonatna tla in na dolomitu različne vrste rendzin, ki so v gričevju zaradi velikega naklona pobočij zelo plitve. Silikatna tla so se razvila na območjih z andezitnimi tufi, predvsem v večjem delu podolja ob vznožju Boča in Donačke gore. Tu sta značilna ranker in kislja rjava prst, ki sta obe zelo plitvi in zaradi kislosti kmetijsko manj ugodni. Na teh tleh je največ gozda.

V dolinah so večinoma travniki in njivske površine, struge potokov in rek pa spremljajo vlagoljubne vrste dreves in grmičevja, na prisojnih legah se je razvilo vinogradništvo. Na gričevnatem svetu najdemo travnike in pašnike, ki so bili v preteklosti osnova za razvoj živinoreje, danes pa se ljudje že usmerjajo v rejo drobnice na območjih, kjer je težja dostopnost.

2.3.5. Klimatske značilnosti

Na območju prevladujejo **celinske podnebne značilnosti**, ki pogojujejo zlasti način kmetovanja in pridelave kmetijskih kultur na območju.

V zadnjih letih predstavljajo problem daljša sušna obdobja, ki zelo zaviralno vplivajo na razvoj kmetijske dejavnosti, saj so povzročila znatno zmanjšanje pridelkov. Dodatno lahko še možnosti za kmetijsko pridelavo poslabša povečana pogostost vremenskih ujm, pozeb, toče, močnih nalivov in posledično močnih poplav.

V prihodnje bo potrebno upoštevati povečano spremenljivost vremena in podnebja, tudi zaradi ogrevanja ozračja oz. naraščanja koncentracije toplogrednih plinov.

Z vidika zmanjševanja emisij toplogrednih plinov so pomembni predvsem naslednji kmetijsko okoljski pod ukrepi, ki jih podpira PRP RS 2007-2013 in so pomembni za območje LAS: integrirano sadjarstvo, integrirano vinogradništvo, integrirano vrtnarstvo, sonaravna reja domačih živali, ohranjanje ekstenzivnega travinja, pokritost tal na vodovarstvenem območju in ekološko kmetovanje.

2.4. Rastlinska in živalska pestrost

Obsotelje in Kozjansko je stičišče Alpskega sveta, Sredozemlja, Dinarskega gorstva, Panonske nižine in od tod izhaja velika pestrost in rastlinsko bogastvo.

Na gorskih območjih uspevajo mnoge rastline, ki so v Sloveniji redke:

- na Boču izstopa nenavadna mešanica mediteranskih, alpskih in ilirskih rastlin z rastiščem edinstvene **velikonočnice**,
- alpske rastline najdemo na osojnih legah Donačke gore (alpska jelenka, avrikelj, planinski srobot, gorska materina dušica ipd),
- v prepadnih strminah Gore se nahaja hrvaška perunika, navadni pomladanski jeglič, v skalovju pa endemiti : Hoppejev klinček, Juvanov netresek ter gorski grobeljnik ,
- pogorje Vetrnika v občini Kozje se ponaša s kraljico orhidej – lepim čevljecem in opojno dišečim Blagajevim volčinom.

V nižinskem svetu prevladujejo traviščne in njivske kulture, na obronkih vinogradi in sadovnjaki, medtem ko so se gozdovi ohranili na kamnitih, višjih in osojnih strminah.

Pester je živalski svet, saj se tu nahajajo srnjad, zajci, lisice, fazani, divji prašiči in drugo. Iz popisa ptic je ugotoviti, da so najstarejše vrste velika sinica, črnoglavka, kos, domači vrabec in šinkavec. Sledi jim kmečka lastovka, poljski vrabec, taščica in rjavi srakoper. Opaziti je metulje, med njimi jih je precej, ki sodijo med ogrožene vrste, v okviru NATURE 2000.

2.5. Strukturne danosti območja

2.5.1. Delež kmetijstva

Kmetijstvo je, v kombinaciji z gozdarstvom, do nedavnega pomenilo glavno panogo gospodarstva na pretežnem območju Obsotelja in Kozjanskega. Ekonomski položaj

kmečkega prebivalstva se zadnja leta slabša, zaradi izpada delovnih mest na podeželju ter vedno težjih razmer na trgu. Majhne kmetije ne dajejo zadostnega vira za preživetje, zato se zlasti mlajši prebivalci odseljujejo.

Zaradi agrarne prenaseljenosti se je drobljenje posesti nadaljevalo tudi po drugi svetovni vojni, tako da je danes za to pokrajino značilna razdrobljenost kmetijske posesti s prevladujočimi malimi kmetijami.

Območje LAS – Obsotelje in Kozjansko se uvršča med **območja s posebnimi omejitvami** (PRP RS 2007 – 2013, Priloga 3 : Opis območij z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost), zaradi gričevnatih – erozijskih značilnosti. Posebno pozornost je potrebno posvetiti sonaravnemu gospodarjenju s kmetijskimi zemljišči zaradi varstva pred površinskimi erozijskimi procesi in škodo pred plazovi. Primerno gospodarjenje s kulturno krajino bi tako zagotavljalo razvoj turizma na kmetiji v povezavi z razvojem tradicionalnega zdraviliškega turizma.

Nujno je potrebno nadaljevati z izvajanjem sonaravnih načinov kmetovanja z namenom ohranjanja območij s posebnimi omejitvami, kjer se dopolnilne dejavnosti (predvsem turizem) lahko razvijejo v tolikšni meri, da predstavlja osnovo za kvalitetno življenje v teh območjih in omogoča doseganje boljšega življenjskega standarda, kakor tudi možnost zaposlovanja podeželskega prebivalstva ter pestro ponudbo obiskovalcem.

Tabela 2: Družinske kmetije na območju po tipu kmetovanja

Občine	Skupaj	Poljedelstvo	Vrtnarstvo	Trajni nasadi	Pašna živina	Prašiči in perutnina	Mešana rastlinska pridelava	Mešana živinoreja	Mešana rastlinska pridelava in živinoreja	Nerazvrščene kmetije
Kozje	540	3	0	82	66	3	109	149	128	0
Podčetrtek	441	0	0	77	58	3	93	120	90	0
Rogaška Slatina	605	6	4	50	149	9	86	216	85	0
Rogatec	246	1	0	4	76	0	19	106	40	0
Šmarje pri Jelšah	1160	7	2	68	260	9	127	400	186	1
Skupaj	2.992	17	6	281	609	24	951	991	529	1
Slovenija	86.467	2.819	438	9.920	22.284	2.028	10.975	24.369	13.598	36

Vir: Popis kmečkih gospodarstev, Statistični urad Republike Slovenije, leto 2000

Na območju je 2.992 kmetij, prevladuje ekstenzivno kmetijstvo, kar predstavlja **3,4% delež vseh slovenskih kmetij**.

Kmetije so usmerjene v prirejo živine in proizvodnjo poljščin. Prevladujejo kmetije z mešano živinorejo (33,1 %), kmetije z mešano rastlinsko pridelavo (31,7%), sledi pašna živinoreja (20,3 %), mešana rastlinska pridelava in živinoreja (17,7 %), trajni nasadi (12,2%), nižji je delež kmetij z usmeritvijo v prašičerejo in perutninarstvo (1,0 %), poljedelstvo (0,5 %) in vrtnarstvo (0,2%). Struktura kmetijstva je prilagojena naravnim danostim in geografski legi območja.

Struktura kmetijstva je primerljiva s Slovenijo, kjer prav tako prevladuje mešana živinoreja, sledi ji pašna živinoreja ter mešana rastlinska pridelava in živinoreja.

2.5.2. Delež gozdov

Gozdarstvo je sestavni del politike razvoja podeželja in podpora trajnostne rabe zemljišč mora zajemati trajnostno upravljanje gozdov in njihovo večnamensko vlogo.

Gozdovi ustvarjajo številne koristi: zagotavljajo surovine za obnovljive in okolju prijazne proizvode ter imajo pomembno vlogo pri ekonomski blaginji, biološki raznolikosti, globalnem

ogljikovem ciklu, vodnem ravnotežju, nadzoru erozije in pri preprečevanju naravnih nesreč, razen tega pa zagotavljajo storitve socialnega skrbstva in rekreacijske storitve.

Po podatkih Zavoda za gozdove RS znaša površina gozdov na območju LAS 16.801 ha, kar znaša 0,1% površine gozdov v Sloveniji. Zaradi potreb v kmetovanju je bilo v preteklosti veliko gozdov skrčenih za kmetijsko rabo.

Gozdnatost (delež gozdov v celotni površini) je temu primerno nizka - **47%**, za razliko od Slovenskega povprečja, ki znaša 57,9%. Prepletanje gozda s kmetijskimi zemljišči je značilna identiteta krajine.

Tabela 3: Delež gozdov na območju po občinah

	Kozje	Podčetrtek	Rogaška Slatina	Rogatec	Šmarje pri Jelšah	Skupaj	Slovenija
Površina (ha)	8.969	6.056	7.155	3.956	10.770	36.906	2.027.300
Število prebivalcev	3.392	3.244	10.520	3.216	9.642	30.014	2.008.516
Površina gozdov (ha)	4.962	2.241	2.987	2.478	4.133	16.801	1.163.812
Delež gozda (%)	55,3	37,0	41,7	62,6	38,4	47	57,9
Površina gozda na prebivalca (ha/preb)	1,5	0,7	0,3	0,8	0,4	0,56	0,6
Delež zasebnega gozda (%)	63,8	71,5	67,5	41,7	84,3	65,7	
Največji možni posek (m ³ /leto)	24.044	11.505	15.817	9.487	21.699	82.552	
Realizacija največjega možnega poseka	12.230	6.956	9.784	6.964	11.355	47.289	
Delež težje dostopnih gozdov (%)	1,27	0	0,87	5,39	0	1,5	
Delež stanovanj ogrevanih z lesom (%)	71	64	39	52	56	56,4	

Vir: www.biomasa.zgs.gov.si/index.php?p=obcine, leto 2006

Največ gozda najdemo v občini Rogatec, kjer gozd zavzema več kot polovico površine (62,6%) in občini Kozje (55,3%), medtem ko je v ostalih občinah gozdnatost med 37% in 42%.

Največji delež zasebnega gozda je v občini Šmarje pri Jelšah, Podčetrtek, Rogaska Slatina in Kozje, kjer je več kot polovica gozda v zasebni lasti.

Delež težje dostopnih gozdov je največji v občini Rogatec – Donačka gora (5,39%), medtem ko v povprečju gozdovi niso težko dostopni (1,5%).

Površina gozda na prebivalca znaša **0,56 ha/prebivalca**, kar je nekoliko pod slovenskim povprečjem, ko le-ta znaša 0,6 ha/prebivalca.

Gozdovi so se ohranili na kamnitih, višjih in osojnih strminah. Prevladujejo listnati gozdovi, večina bukovi, ki se pojavijo zlasti v osojnih legah, v prisojnih legah pa gozd bukve in črnega gabra, ki je pogostejši na toplih apnenčastih in dolomitnih rastiščih.

V gričevnatem svetu je najpogostejša združba bukve, kostanja in hrasta-gradna, ki pokriva dve tretjine površin z gozdom. Pri tem velja omeniti, da sta kostanj in hrast predstavnika panonske vegetacije.

Bregove rečnih strug poraščajo vrbe, jelše, topoli in grmičevje.

Največji možni letni posek gozda na območju znaša 82.552 m³, realiziran je v količini 47.289 m³ oz. v 57%. Stanovanja se še vedno ogrevajo z lesom, in sicer v povprečju 56,4%. Najvišji delež ogrevanja z lesom je v občini Kozje, Podčetrtek ter Šmarju pri Jelšah, nižji v Rogatcu in Rogaški Slatini predvsem zaradi možnosti ogrevanja z mestnim plinom.

Na območju se srečamo tudi z **gozdnimi rezervati**, ki so izločeni iz rednega gospodarjenja in prepuščeni naravnemu razvoju. Pet gozdnih rezervatov je na območju Krajinskega parka Boč (v nadaljevanju KP Boč), gozdni rezervat Log ob Sotli na območju Donačke gore, gozdni rezervat Podčetrtek ter gozdni rezervat Vrenska pečina.

2.5.3. Stanje naravnih virov, naravna in kulturna dediščina

2.5.3.1. Velik delež zavarovanih območij in ohranjena naravna dediščina

Na območju je izjemno ohranjena narava, kar se kaže tudi v velikem številu naravnih vrednot, in sicer od geomorfoloških, geoloških, botaničnih, ekosistemskih, drevesnih oblikovanih naravnih vrednot in krajinskih vrednot. Velik del južnega območja spada v območje Kozjanskega parka, s statusom širšega zavarovanega območja, na severu se razteza v KP Boč, na severu-vzhodu pa na območje Donačke gore.

Naravna dediščina, v povezavi s kulturno dediščino, daje območju posebno kvaliteto, prednost in priložnost, zato jo je nujno vključiti v turistično ponudbo na območju.

Na podlagi EU Direktive o pticah in Direktive o habitatih, 28,73% območja (10.471 ha) spada v območje **NATURE 2000**.

NATURA 2000 je evropsko omrežje posebnih varstvenih območij, razglašeni v državah članicah EU, z osnovnim ciljem – ohraniti biotsko raznovrstnost za bodoče generacije. Posebna varstvena območja so torej namenjena ohranjanju živalskih in rastlinskih vrst ter habitatov, ki so redki ali na evropski ravni ogroženi, zaradi človeških posegov.

Tabela 4: Delež območij Natura 2000 po občinah

Občina	Površina občine (ha)	Površina Natura 2000 (ha)	Delež v občini
Kozje	8.969	7.096	79,12%
Podčetrtek	6.056	2.005	33,11%
Rogaška Slatina	7.155	1.077	15,06%
Rogatec	3.956	154	3,9%
Šmarje pri Jelšah	10.770	139	1,3%
Skupaj	36.906	10.471	28,37%

Vir: www.natura2000.gov.si/index.php?id=75, januar 2007

KOZJANSKI PARK

Kozjanski regijski park (v nadaljevanju KP) je medsebojno povezan splet narave in kulture, ki je posledica večletnega sožitja človeka z naravo. Za območje KP, katerega skupna površina znaša 206 km², s skoraj 11.000 prebivalci, je značilna izjemna biotska in krajinska pestrost, ki se kaže z večjimi deli ohranjene narave in ohranjeno značilno kulturno krajino.

KP sega v naslednje občine: Bistrica ob Sotli, Kozje, Podčetrtek, Brežice in Krško. Upravlavec zavarovanega območja je Javni zavod KP s sedežem v Podsredi.

Območje LAS ima cca. 29% delež površine v območju KP, s status zavarovanega območja, kar je pod nacionalnim povprečjem (35,5%).

70% območja KP spada v področje Natura 2000, ki zajema štiri pSCI območja: Bohor, Orlica, Pustišekova polšna, Dobrava–Jovsi in eno SPA območje: Kozjansko–Dobrava–Jovsi. Poleg območij Natura 2000 so tu tudi ekološko pomembna območja: Bohor-Vettnik; Tisovec-Orlica-Kunšperška gora, Kozjansko-Sotla, Sotla, Jovsi. Čeprav NATURA 2000 predstavlja razvojno možnost, jo brez ustreznih finančnih virov ni mogoče razvojni izkoristiti.

Od **Evropsko pomembnih habitatov** zavzemajo v KP posebno mesto ilirski bukovi gozdovi in polnaravna suha travišča in grmišča. Prvi zaradi tega, ker pokrivajo velik del površine KP, drugi pa zato, ker jih je razmeroma veliko, so zelo ogroženi, so del tradicije in izročila tega območja ter so vrstno zelo bogati - izpostaviti velja relativno veliko število ogroženih vrst orhidej.

Nekatere družine ali skupine rastlin so še posebej značilne za posamezne habitatne tipe in zaradi redkosti ter ogroženosti naravovarstveno zelo pomembne. Med te sodijo predvsem orhideje, v isto skupino pa bi lahko prišteli še nekatere zvončnice, svišče in predstavnice kamnokrečevk. Med gozdnimi vrstami velja omeniti Blagayev volčin ter bodečo in širokolistno lobodiko. Za zavarovano območje so vse tri velikega pomena, njihova nahajališča so pa razmeroma težje dostopna ter manj izpostavljena različnim negativnim pritiskom.

Zaenkrat je na območju parka edino potrjeno nahajališče za abrašico, kranjsko šopasto zvončico in bavarsko popkoreso v Sloveniji. Bleščeča smiljica, poljski šipek, dlakava materina dušica, hladnikov grintavec in srednje sladka koreninica imajo najvzhodnejša nahajališča v Sloveniji, kretska lepnica in dlakavi netreskovec najjužnejše, mehkodlakavi pljučnik najzahodnejše, kraška meteljka pa s svojim imenom nakazuje, da so tu tudi »krasoljubne«.

Ta majhen izrez iz obširnega seznama 950 vrst višjih rastlin, ki so do sedaj določene na tem območju, jasno nakazuje veliko variabilnost ekoloških pogojev, ki omogočajo, da se tu srečajo vrste, ki so vezane na kraške pogoje, skale, mokrišča, stalnosenco in vlago, celinsko podnebne razmere, višje nadmorske višine in mnoge druge ekološke dejavnike. Kar 18 vrst od 100, kolikor jih je v svoj izbor najznamenitejših rastlin na Slovenskem uvrstil botanik T. Wraber, lahko najdemo v KP, kar priča, da je ta prostor za slovensko floro resnično pomemben.

Gozd obsega približno 50% površine parka (trije gozdni rezervati - Kunšperk, Pišcece, Vranske pečine). Večje sklenjene površine gozdov so na Orlici in Kunšperški gori.

Med gozdovi je potrebno razlikovati monokulturne nasade, enodobne sestoje, raznodobne sestoje, mešane gozdove, listopadne gozdove, neavtohtone gozdove iglavcev. Vsaka, četudi večja skupina dreves, še ni ekosistem, zato je ekološko vrednotenje skupine dreves lahko tudi drugačno od vrednotenja drugih strok. Naravovarstveno prednost imajo raznodobni zreli sestoji, kjer je dovolj velik delež starega drevja, kjer je stopnja biodiverzitete visoka in, ki funkcionirajo kot zaključen in samovzdrževalni sistem. V tem smislu so zdravi, starostno in gensko raznoliki gozdovi temeljni kamen zavarovanega območja in upravičujejo smisel njegovega obstoja.

Živalstvo, ki živi na območju KP, se deli na predalpsko in predpanonsko regijo, ki se jima približa še kraška regija. Tako delitev v glavnem potrjujejo tudi najdene vrste, saj je večina živalskih vrst območja značilnih za prej omenjeni regiji, čeprav je izrazito panonskih vendarle nekoliko manj, kot bi jih lahko pričakovali.

Živalskih vrst, ki bi bile vredne posebne obravnave, zaradi svoje redkosti in ogroženosti, je na območju parka veliko, vendarle pa gre omeniti vsaj naslednje: sokol, selec, močvirska sklednica, vidra, gams, vijeglavka, alpski kozliček, rogač, petelinček, južni podkovnjak in kosec. Omenjene vrste so si po ekologiji zelo različne in zasedajo raznovrstne habitatne tipe.

Območje KP označuje nadpovprečno ohranjena **kulturna krajina** s kvalitetnimi elementi tradicionalne kulturne dediščine na vaseh in v trgih, kjer so še živi elementi tradicionalne ljudske krajine (običaji, pesmi, legende...).

Kulturna dediščina KP so kulturni spomeniki državnega pomena ter kulturna dediščina (arheološka – 15,8 kulturnih spomenikov, etnološka – 149,96 kulturnih spomenikov,

zgodovinska – 31,11 kulturnih spomenikov, naselbinska – 12,8 kulturnih spomenikov, umetnostna – 63,35 kulturnih spomenikov, oblikovane narave - 4,2 kulturna spomenika, kulturne krajine -1).

Poslanstvo in vizija KP v prihodnosti: ohranjati habitate, predvsem evropsko pomembnih vrst, značilno krajino in kulturno dediščino. Obiskovalcem omogočiti ogled zanimivosti in jim s pestro ponudbo programov omogočiti aktivno preživljanje prostega časa, polno zanimivih doživetij.

Raznoverstnost in lepota ohranjene narave, mogočna kulturna dediščina in prebivalci so danosti, ki zaokrožajo KP v tisto varstveno in razvojno kategorijo, ki lahko bistveno prispeva k nastajanju sonaravnega in gospodarsko uspešnega življenja. Park ne samo, da pomeni priložnost – hkrati pomeni tudi kvaliteto življenja.

KRAJINSKI PARK BOČ

Širše območje Boča s Plešivcem je zaradi enkratnosti, pestrosti in množice naravnih in kulturnih vrednot zavarovan kot KP Boč. Rastišče ogrožene velikonočnice daje območju mednarodni naravovarstveni pomen. Velik del KP Boč je vključen v Evropsko mrežo zavarovanih območij NATURA 2000.

Podnebje, pestra geološka podlaga in pestrost tal pogojujejo pestrost rastlinskega in živalskega sveta na Boču.

Obsežni gozdovi dajejo svojevrsten pečat krajini Bočkega pogorja. Na senčnih severnih in vzhodnih legah poleg najštevilčnejše drevesne vrste – bukve, najdemo še gorski javor, veliki jesen, divjo češnjo, pravi oreh, lipo in brest.

Na Boču izstopa nenavadna mešanica mediteranskih, alpskih in ilirskih rastlin: avrikelj, mali zvonček, pasji zob, tevje, dišeči vočin, ruj in nenazadnje **velikonočnica ali veliki kosmatinec**. Z nežnimi vijoličnimi cvetovi, obilno porasla z dlačicami, prestavlja simbol Boča. Velikonočnica je ogrožena rastlinska vrsta, zato je zaščiten.

Boč je poznan tudi po gozdnih rezervatih: Boč, Galke, Mala Kap in Šodergraben, ki so pomemben življenjski prostor za rastlinske in živalske vrste, katerih obstoj je vezan na naravi prepuščen gozd. Zanje je značilen visok delež lesne biomase, velika količina mrtvega ali odmirajočega lesa ter nenazadnje mir.

Območje Boča z okolico imenujemo tudi območje osamelega krasa, saj tukaj najdemo kraške pojave, kot so: kraški izviri, kraške jame, številne vrtače, požiralnike in pečine. Boč s skoraj tisoč metri nadmorske višine (979m) kraljuje nad pokrajino med Sotlo in Dravinjo.

Planinstvo ima na Boču že dolgoletno tradicijo, zato je pogorje prepredeno z mnogimi pešpotmi, gozdnimi učnimi potmi ter dvema krožnima kolesarskima potema. Obiskovalci si lahko ogledajo več kulturnih spomenikov (cerkev Sv. Miklavža na Bočki ravni, Grilova kapelico nad Cerovcem, Marijina cerkev v Kostrivnici in samostan Studenice), apnenice, glažuto pod Jelovcem in partizansko bolnico na Formilah.

Območje Boča daje zavetje in življenjski prostor mnogim živalskim vrstam. Med večjimi izstopajo divji prašiči, srnjad in neavtohtoni mufloni. Na Boču je pester tudi ptičji svet. V trhljih drevesih si dupla dolbejo žolne. Redek pojav so golobi duplarji in lesne sove. Na območju pogorja je najdenih 65 vrst hroščev, od katerih na Boču živi 5 vrst (močvirski krešič, hrošč brazdar, rogač, alpski kozliček in bukov kozliček), ki so pomembne v evropskem merilu in so kvalifikacijske vrste za ekološko omrežje NATURA 2000. Na Boču živijo tudi zanimivi metulji, našli so kar 82 vrst metuljev. Najpomembnejši so: črni apolon, veliki mravljiščar, skopolijev

zlatook, Rebelov mravljiščar in črtasti medvedek. Tudi pri metuljih velja, da so našete vrste znanilci visoke naravovarstvene vrednosti Bočkega pogorja.

Za ohranitev biotske raznovrstnosti in zagotavljanje trajnostnega razvoja zavarovanega območja se vzpostavlja model upravljanja zavarovanega območja (ustanavljanje zavoda v sodelovanju z resornim ministrstvom je v teku). Želja in težnja je, da bo bodoči upravljavec KP, ob strokovni in finančni pomoči občine in Ministrstva za okolje in prostor razvijal primerne in trajnostne oblike rekreacije in turizma ter razvijal informacijski sistem, pospeševal pretok in splošno izmenjavo informacij, promoviral in pospeševal osveščanje javnosti o pomenu naravnih vrednost.

OBMOČJE DONAČKE GORE

Kot smo predhodno omenili je širše območje Boča s Plešivcem zavarovano kot KP Boč, Donačka gora pa je predlagana za razširitev, zaradi enkratnosti, pestrosti in množice naravnih vrednot in kulturne dediščine. Na tem delu območja je občina Rogatec pričela z aktivnostmi vzpostavitve »Krajinskega parka Donačka gora«.

Donačka gora (882m) je svoje ime dobila po cerkvi Sv. Donata in spada v najvzhodnejši del Karavank na Slovenskem.

Na njenem severnem pobočju leži pragozd, ki je eden zadnjih ohranjenih pragozdov v subpanonskem območju Slovenije in pomemben za botanična znanstvena raziskovanja. Pragozd je velikosti 28 ha in je zaščiten kot naravna znamenitost.

Rastlinje pragozda je gorskega značaja, gozdno združbo uvrščamo v lokalno različico gozda bukve in velecvetne mrtve koprive z mnogolistno mlajo in trpežno srebrenko.

Na Donački gori najdemo še druge redke rastline, in sicer:

- na severnih strmehjših pobočjih, ki so bolj senčna in vlažna, najdemo alpske rastline: jeglič, planinski srobot, vedno zelena glavica...,
- na toplejših južnih pobočjih najdemo mali jesen, hrvaško peruniko, juvanov netrsek, ki je na Donački gori endemit (raste le na tem področju).

Na območju Donačke gore je pestro tudi živalstvo. Med potjo lahko naletite na gamsa ali divjega prašiča, pester je tudi ptičji svet.

Cilj projekta »Krajinski park Donačka gora« je ohraniti biotsko raznovrstnost, zagotoviti trajnostni razvoj zavarovanega območja, vzpostaviti sistem upravljanja območja in vzpostaviti informacijski in promocijski sistem za celovito trženje KP Donačka gora.

Seznam ekološko pomembnih območij (PRP 2007-2103, Priloga 11)

Območje Kozjanskega s Sotlo se uvršča v uradno evidenco ekološko pomembnih območij (EPO), kateri vodi Ministrstvo za okolje prostor, v digitalni grafični obliki, ki je primerna za izvajanje podukrepov 214-III/2 Ohranjanje posebnih traviščnih habitatov (HAB), 214-III/3 Ohranjanje traviščnih habitatov metuljev (MET) in 214-III/4 Ohranjanje steljnikov (STE).

Podukrep 214-III/2 Ohranjanje posebnih traviščnih habitatov (HAB):

ŠIFRA	IME OBMOČJA	VKLJUČENOST
12200	KOZJANSKO- SOTLA	CELO EPO

Seznam osrednjih območij pojavljanja ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov na NATURI 2000 (PRP 2007-2103, Priloga 12)

Območje Kozjanskega – Dobrova – Jovsi se uvršča v uradno evidenco osrednjih območij pojavljanja ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov na NATURI 2000, kateri vodi Ministrstvo za okolje prostor, v digitalni grafični obliki, ki je primerna za izvajanje podukrepa 214-III/5 Ohranjanje habitatov ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov na območjih NATURA 2000.

OBMOČJE		KATASTRSKA OBČINA		
ŠIFRA	IME	ŠIFRA	IME	VKLJUČENOST
VTR07	KOZJANSKO- DOBRAVA-JOVSI	1228	JERESLAVEC	DEL
		1293	VELIKI OBREŽ	DEL

Seznam evidentirane naravne dediščine po občinah

❖ Občina Kozje:

- Jama Gruska (puščavnikova jama),
- Ajdovska žena – kamniti osamelec,
- Lurška jama;

❖ Občina Podčetrtek:

- Gozdni rezervat lipe in črnega gabra,

❖ Občina Rogaška Slatina:

- Krajinski park Boč (Galke – Pečina, rastišče velikonočnice, Formila – kraška dolina s ponorno jamo, Čren – skalna pečina, Črni topol na Boču, jama Balunjača) z gozdnimi rezervati,
- izvir mineralne vode (med Zgornjim Gabernikom in Spodnjim Sečovem);

❖ Občina Rogatec:

- Območje Donačke gore (pragozd na Donački gori, kamnolomi, gozdni rezervat Log ob Sotli, jezero Majdan pri Trličnem, Andezitna golica pri Sv.Roku),
- Izvir reke Sotle;

❖ **Občina Šmarje pri Jelšah:**

- Grajski park Jelšingrad,
- Peterlinova bukev na Tinskem,
- Porečje Ločnice pri Šmarju;

❖ **Kozjanski regijski park:**

- lipe na Pokojniku - Vetrnik,
- Jazbinšekovi (Drensko rebro) in Jagodičevi (Preloge) hrasti,
- Bodike na Pokojniku (Vetrnik),
- Platana pred dvorcem Kozje.

2.5.3.2. Kulturna dediščina (arheološka, zgodovinska, umetnostno-zgodovinska, naselbinska, etnološka, tehniška, oblikovana narava, kulturna krajina)

Območje je bogato s kulturno dediščino in še zmeraj živo tradicijo. Od dediščine prevladuje umetnostno-zgodovinska in etnološka dediščina, najdemo pa tudi kulturne vrednote s področja arheološke in zgodovinske dediščine.

Nekateri zaselki so zavarovani kot urbanistično-zgodovinska dediščina, posamezni primeri kulturne krajine pa kot vrednota s področja krajinske arhitekture.

Številne objekte kulturne dediščine je mogoče s primerno prenovo in revitalizacijo vključiti kot »dodatno« turistično ponudbo območja oz. jih povezati v »nove integralne turistične produkte območja«, seveda ob primernih virih financiranja.

Spodbuditi je potrebno obnovo vaških in trških jeder, kjer je ohranjena dediščina, saj bo drugače podeželje izgubilo privlačnost in »edinstvenost« Kozjanskega.

Nekaj manjših muzejev in muzejskih zbirk na območju ponuja na ogled bogato dediščino območja, Muzej na prostem v Rogatcu pa oživlja in prikazuje ljudsko izročilo in dediščino nekoč življenja na vasi.

Seznam evidentirane kulturne dediščine po občinah

❖ **Občina Kozje:**

- Trg Podsreda (pranger, cerkev Sv.Janeza Krstnika, Slovensko-Bavarska hiša),
- Svete gore nad Podsredo,
- Grad Podsreda,
- Levstikov mlin, Kukovčev mlin, Kroflnov mlin,
- Cerkev Sv.Eme, cerkev Sv.Marije, cerkev Sv.Petra, cerkev Sv.Urha, cerkev Zagorske matere Božje,
- Kip sedečega Kristusa,
- Trg Pilštanj (pranger, cerkev Sv.Mihaela, kapelica Sv.Eme),
- Trg Kozje (dvorec Kozje),
- Javerškova domačija,
- Apnenica,
- Nežina hiša,
- Florjanova kapelica,
- Kunejev hram;

❖ **Občina Podčetrtek:**

- Minoritski samostan Olimje,
- Cerkev Device Marije na Pesku, cerkev Sv.Eme, cerkev Sv.Lovrenca v Podčetrtku, cerkev Sv.Križa, cerkev Sv.Filipa in Jakoba, cerkev Sv.Andreja, cerkev Sv.Urbana, cerkev Sv.Areha, cerkev Sv.Katarine, cerkev Sv.Vida, cerkev Sv.Miklavža,
- Grad Podčetrtek;

❖ **Občina Rogaška Slatina:**

- Juneževa domačija,
- Kraljevi vrelec,
- Paviljon kaktej,
- Cerkev Sv.Miklavža, cerkev Sv.Lenarta,
- Anina galerija,
- Kapelica Sv.Ane,
- Stavna dediščina zdraviliškega jedra Rogaške Slatine s parkom;

❖ **Občina Rogatec:**

- Trg Rogatec,
- Dvorec Strmol,
- Razvaline gradu Gornji Rogatec,
- Muzej na prostem Rogatec,
- Nadžupnijska cerkev Sv.Jerneja, podružnična cerkev Sv.Hijacinte, cerkev Sv.Jurija, cerkev Sv.Donata, župnijska cerkev Sv.Roka ob Sotli,
- Križ na Donački gori,
- Marijino znamenje,
- Znamenje Sv.Janeza Nepomuka,
- Einfaltova kapela;

❖ **Občina Šmarje pri Jelšah:**

- Kalvarija s cerkvijo Sv.Roka,
- Marijina cerkev na Sladki gori,
- Cerkvi Sv.Ane in Sv.Marije na Tinskem,
- Dvorec Jelše,
- Sedovška domačija,
- Trg Lemberg in rotovž s prangerjem.

2.6. Stanje infrastrukture na območju LAS

Območje LAS sodi med tista območja v Sloveniji, ki zaradi svoje relativne nerazvitosti niso doživela hude degradacije okolja, čeprav določeni okoljski problemi nastajajo in jih bo treba reševati, kot na primer na področju odvajanja in čiščenja odpadnih vod, ločenega zbiranja odpadkov, sanacije črnih odlagališč, kvalitetnega varovanja virov pitne vode in podtalnice, sonaravnega gospodarjenja z vodami in varovanja pred poplavami, ...

Večji del prostora zaznamuje še pretežno zdravo okolje in ohranjena biotska pestrost.

2.6.1. Poselitev in način življenja

Poselitev na območju je bila v preteklosti gotovo posledica nenehnega prilagajanja prebivalcev naravnim pogojem v okolju, pa tudi neustrezne prostorske politike.

Prevladujejo zaselki in manjše vasi, ki so razporejeni večinoma vzdolž slemen ali v gručah na dolinskih terasah. V gozdnatem delu pokrajine je tudi nekaj samotnih kmetij.

Glavnina naselij je v višinskem pasu med 200 in 300 m. Med griči ter na njihovih slemenih in pobočjih je obilo zaselkov. V goricah so med vinogradi številne zidanice.

Zaradi razpršenega poselitvenega vzorca, je komunalno opremljanje zahtevnejše in bistveno dražje kot v območjih koncentrirane poselitve.

Arhitekturna posebnost - Kozjanska hiša

Tipična oz. arhitekturna posebnost območja je Kozjanska hiša, kjer so prisotne tudi panonske prvine. Hiša je majhna, delno zidana, delno lesena. Ima strmo dvokapno streho s čopi. Pogosta je slamnata kritina. Značilna so majhna okna in ozek napušč. Pojavlja se kot vrhhlevna hiša ali dom v gruči.

2.6.2. Prometna infrastruktura

Prometna dostopnost in prehodnost območja je slaba. Zaradi preobremenjene cestne infrastrukture na območju je potovalna hitrost nizka, neurejena so križanja ceste z železnico (odsek Grobelno - Šentvid pri Grobelnem), obremenjena so cestna križišča (Mestinje - Rogaška Slatina in Mestinje - Podčetrtek), kar še poslabšuje razmere.

Cestno omrežje na območju je zelo razvejano, vendar zaradi prometne preobremenjenosti ne zadošča več za potrebe mobilnosti lokalnega prebivalstva in negativno vpliva na razvoj gospodarstva in turizma na območju.

Celotno območje ima:

- več regionalnih cest (Celje - Šmarje pri Jelšah - Rogaška Slatina – Rogatec - Dobovec, Celje – Podčetrtek - Bistrica ob Sotli),
- železniško povezavo (Celje - Šmarje pri Jelšah - Rogaška Slatina – Rogatec - Dobovec, ki se v Stranju odcepi v smeri proti Podčetrtku),
- vrsto lokalnih cest in javnih poti, ki niso urejene za potrebe nadaljnega razvoja podeželja. Izgradnja je namreč zaradi geografskih značilnosti območja, razpršenosti poselitve težavna in draga.

Velik razvojni problem območja je cestna povezava od avtoceste v Dramljah v smeri proti Šmarju pri Jelšah - Rogaški Slatini in Rogatcu ter v Mestinju proti Podčetrtku in proti Kozjem. Za območje bi bila nujno potrebna posodobitev obstoječe regionalne ceste, zaradi gospodarskega razvoja celotnega območja.

Tudi lokalno cestno omrežje je razvejano, vendar marsikje v slabem stanju, saj občine same ne zmorejo stroškov njihove ureditve.

Železniška infrastruktura ni izrabljena v zadostni meri, čeprav bi omogočala cenejši in hitrejši pretok delovne sile, turistov oz. obiskovalcev območja ter cenejši tovorni promet. V zadnjih letih se namreč pojavlja velik problem zmanjševanja potniškega prometa in ukinjanja določenih povezav z vlakom, kar še dodatno zmanjšuje dostopnost območja ter določenih turističnih krajev (Podčetrtek).

Kolesarsko omrežje v večjem delu območja se šele razvija. Na podlagi zasnove državnega kolesarskega omrežja skozi območje potekata dve kolesarski povezavi, in sicer:

- daljinska kolesarska povezava št. 910600 v smeri Sl. Bistrica – Čatež,
- glavna kolesarska povezava št. 921700 v smeri Celje – Dobovec.

V letu 2006 je bila izdelana študija izvedljivosti državnih kolesarskih povezav, njihova usmeritev v prostor in navezava na hrvaško kolesarsko omrežje, na osnovi katerih bo mogoče v prihodnosti pristopiti k izvedbi.

Delno je urejeno tudi lokalno kolesarsko omrežje, predvsem v turistično usmerjenih občinah (Podčetrtek, Rogaška Slatina), vendar bo potrebno v prihodnje le-to še urediti.

2.6.3. Tematske poti

Tematske poti na območju so običajno nastajale kot vzporedna ponudba zdraviliškemu turizmu in so različnih vsebin, tako srečujemo romarske poti, učne poti, planinske poti, jahalne poti, Šmarsko - Virštanjsko vinsko turistično cesto VTC 10, ipd.

Marsikatero obstoječo tematsko pot bo potrebno v prihodnjih letih ustrezno označiti, določene trasirati oz. določiti potek poti, popestriti s športnimi in kulturnimi aktivnostmi (primer tradicionalni Rokov tek, kolesarski maraton...), ob poteh označiti kulturno-zgodovinske spomenike oz. znamenitosti, urediti turistično informacijske točke ob poteh in jih z ustreznim marketinškim pristopom promovirati.

Na takšen način bomo zagotovili obogatitev turistične ponudbe na območju in razvili prepoznaven integralni turistični produkt, kateri nam je pod imenom »Trženje produktov in storitev ob tematskih poteh v Obsotelju in Kozjanskem« rdeča nit zastavljenega Programa razvoja podeželja 2004-2006.

Nekaj tematskih poti na območju

Tematske poti v občini Kozje:

- Buče – Vrenska gorca – Zdole – Kozje – Veternik – Podsreda (grad; območje Nature 2000),
- Zdole – Kozje – Pilštanj – Zagorje,
- Pešpot Podsreda (trg Podsreda – grad Podsreda – izvir Trebčice – Olimska gora – Kukovičev mlin – trg Podsreda),
- še druge pešpoti ter učne poti po območju Kozjanskega parka (učna pot Veternik);

Tematske poti v občini Podčetrtek:

- Podčetrtek (grad in trško jedro) – Olimje (Minoritski samostan) – Rudnica-Virštanj (Banovina),
 - Podčetrtek – Marija na pesku – Imeno – dvorec Miljana – Bratkovec,
 - Podčetrtek – Sv.Ema,
 - Kolesarske poti Podčetrtek – Olimje,
 - Geološka učna pot na Rudnico in Virštanj,
 - Vodna pot po mejni reki Sotli (Aqualuna - Trata - Bratkovec);

- **Evropska pešpot E -7**

Skupna dolžina odseka je 35,6 km , čas povprečnega pohoda je 12 ur,
Markirana trasa poteka po naseljih Bistrica ob Sotli – Črešnjevec - Križan vrh – Polje – Buče - Bučka gorca – Verače – Virštanj – Olimje – Zaborovec - Mala Rudnica – Podčetrtek - Terme Olimia - Sodna vas - Sv.Ema.

Občina Podčetrtek na slovenski strani meje in občina Zagorska sela na hrvaški strani sta leta 2002 vzpostavili **Turistično cono Sotla**. Cona turistom, popotnikom in izletnikom na pešpoteh, kolesarskih stezah in vodnih poteh olajšuje prečkanje državne meje. Obsega naselja v maloobmejnem pasu od Vonarskega jezera do Sedlarjevega na slovenski strani in Harinih Zlak do Plavič na hrvaški strani.

Tematske poti v občini Rogaška Slatina:

- Rogaška Slatina - Vonarsko jezero – Terme Olimia,
- Topole – Male Rodne – Kačji dol – Jurgovo – Steklarna Rogaška Slatina (steklarska pot; muzej steklarstva),
- Pešpoti in izletniške točke : Janina, Cvetlični hrib, Bellviue, Tržaški hrib...,
- Kolesarske poti (Rogaška Slatina – Kostrivnica) in kolesarske steze (mesto Rogaška Slatina),
- Kolesarske poti I in II na območju KP Boč :
 - I. Kostrivnica – Planinski dom na Boču – Lovska koča – Cesta na Boč – Rogaška Slatina – Kostrivnica,
 - II. Kostrivnica – Planinski dom na Boču – Lovska koča – Pirš – Ravnocerje – Ložno – Sv.Florjan – Cerovec – Rogaška Slatina - Kostrivnica,
- Gozdne učne poti na območju KP Boč (gozdna učna pot Galke, gozdna učna pot – Na vrh Boča ter gozdna učna pot – Iz Poljčan na Boč),
- Planinska pot na Boč;

Tematske poti v občini Rogatec:

- Rogatec (Muzej na prostem) – Donačka gora (planinska pot),
- Tlake – Lehno - Rogatec (staro trško jedro, grad Strmol) – Žetale,
- Po poteh dediščine občine Rogatec;

Tematske poti v občini Šmarje pri Jelšah:

- Grad Jelše – Mestinje – Kristan vrh – Lemberg (stari trg, Pranger) – Sladka gora (romarska baročna cerkev),
- Sladka gora (baročna cerkev) – Sotensko – Močle – Sp. Ponkvica – Šentvid – Šmarje pri Jelšah,

- Šmarje – Sv. Rok (romarska pot; baročna cerkev) – Sedovec (Sedovška domačija)– Ločnica – Slivniško jezero - Babna gora – Žusem – Tinsko (romarski cerkvi).

Romarske poti na območju

- **Emina romarska** pot, ki povezuje kraje, ki so povezani z življenjem sv. Eme (okoli 1405), ki je vladala ozemlju od Furlanije do Gornje Štajerske do Dolenjske. Del oz. odsek Emine romarske poti poteka po območju Obsotelja in Kozjanskega in sicer zajema sledeče kraje: Sv. Ema, Olimje, Pilštanj, Kozje in Podsredo ter se nadaljuje v smeri proti Posavju. Emina romarska pot je »rezultat« čezmejnega projekta Interreg III A Slovenija – Avstrija 2000 -2006, v okviru katerega je bila romarska pot trasirana, delno označena in promovirana.
- **Slomškova pot**, katere deli posameznih etap potekajo tudi po območju LAS, in sicer:
 - 1.etapa: Bizeljsko – Olimje (Bizeljsko – Sv.Gore – Bistrica ob Sotli – **Križan vrh – Buče – Virštanj – Olimje**),
 - 2.etapa: Olimje – Kalobje (**Olimje – Rudnica – Loka** – Žusem – Žurej – Ječovo – Slivnica – Kalobje),
 - 3.etapa: Kalobje - Slom (Kalobje – Rifnik – Šentjur – Sv.Ahac – **Završe** – Slom).
- **Romarska triada** (Marijina pot), ki poteka kot tradicionalna romarska pot od Sladke gore do Sv.Roka nad Šmarjem proti Tinskemu.

Šmarsko Virštanjska vinsko-turistična cesta - VTC 10

Tematska pot, ki je skupna vsem občinam na območju, je Vinsko turistična cesta VTC 10, katere krak se nadaljuje še v sosednji občini Dobje in Šentjur.

Projekt vinskih turističnih cest je nacionalni projekt, katerega namen je usmerjanje in pospeševanje razvoja podeželja. Na temelju ekoloških dejavnikov, ugodnih za rast in razvoj vinske trte, je bila izvedena rajonizacija in opredeljena so bila vinorodna območja. Obsotelje in Kozjansko se uvršča v Posavski vinorodni okoliš, v Šmarko - Virštanjski vinorodni okoliš, v nacionalnem projektu vinskih cest poimenovan VTC 10. Z ureditvijo vinskih turističnih cest se pospešuje razvoj podeželskega prostora s povečanjem turistične ponudbe in turizmu vzporednih panog. Kmetijska gospodarstva pod nazivom »vinske ceste« ponujajo svoje pridelke in storitve. Ponudba pa ni omejena samo na kmetijske pridelke, temveč se trži celotna pokrajina z naravnimi in kulturnimi znamenitostmi, zgodovino in tradicijo.

Vinsko turistična cesta VTC 10 pomeni velik potencial za razvoj integralnih turističnih produktov, vendar pa je učinkovito in organizirano trženje zahtevno. Ob vinski cesti je že registriranih nekaj turizmov na kmetiji, vinotočev, kmetij odprtih vrat, ekoloških in drugih pridelovalcev kmetijskih pridelkov, vendar je njihova ponudba skromna in neorganizirana. Med ponudniki je sicer čutiti interes za širitev dejavnosti ali registracijo dopolnilnih dejavnosti, vendar pa je obenem prisoten strah, da se investicija ne bo povrnila.

Vinsko turistična cesta je v zadnjih letih že bogatejša za določena športne, kulturne in druge prireditve (Mednarodni maraton Rokov tek, Kolesarski maraton, Od gorce do gorce), ki prispevajo k dodatni promociji VTC, potrebno pa bi bilo tovrstne prireditve vključiti v celovito ponudbo vinske ceste.

Glede na to, da je v zadnjih letih prišlo do spremembe zakonodaje v zvezi z označitvijo vinskih cest bo potrebno VTC 10 ponovno označiti z ustrežno turistično signalizacijo, razviti dodatno ponudbo ob vinski cesti (turizem na kmetiji, eko turizem, športno-rekreacijski dogodki, kulturne oz. društvene prireditve), kvalitetno proizvodnjo vina vključiti v nove pristope prodaje vina, kmetijskih pridelkov in različnih lokalnih proizvodov, izvesti skupne marketinške oz. promocijske aktivnosti in oblikovati skupni turistični produkt v navezavi s sosednjimi VTC (Dobje, Šentjur...) in čezmejnimi VTC (Krapinsko – Zagorska županija).

2.6.4. Vodooskrba

Na območju za upravljanje oskrbe s pitno vodo, odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih in padavinskih voda ter ravnanje s komunalnimi odpadki skrbi javno komunalno podjetje OKP do.o. Rogaška Slatina.

Po njihovih ocenah se iz javnega vodovoda oskrbuje z vodo od 70-80% prebivalstva, preostali del se oskrbuje iz lastnih (manjših) vodovodov, ki niso pod njihovim okriljem. Med glavnimi problemi se izpostavlja razpršenost virov in odjemnih mest. Ker so odjemna mesta razpršena, vodovodni sistem pa razvejan in relativno dolg, se pojavlja problem, da je cena vode relativno visoka.

Obstoječa črpališča pitne vode trenutno še komaj zadostijo potrebam, tako da so potrebne v prihodnje dodatne raziskave vodnih virov in ureditev njihovega koriščenja.

Drug problem je dotrajanost glavnih cevovodov, ki napajajo s pitno vodo prebivalstvo na našem območju, katerih starost je od 20 do 40 let. Cevovodi so na določenih odsekih že precej dotrajani in na njih so nadpovprečno pogoste okvare in velike izgube pitne vode.

OKP, kot upravljavec vodnih virov, nadzira celotno vodovodno-transportno omrežje vključno z vodovodnimi objekti in napravami, izvaja tekoča in nujna vzdrževalna dela na vodovodnem omrežju, izvaja in načrtuje rekonstruiranje dotrajanih cevovodov in strojne opreme.

S pomočjo Zavoda za zdravstveno varstvo iz Celja se redno spremlja bakteriološko in kemično kakovost pitne vode. Za naše območje so značilne velike razlike med kvaliteto pitne vode iz velikih in malih vodovodov, še posebej tistih z manj oz. do 500 uporabnikov. Kvaliteta vode je praviloma veliko boljša v velikih vodovodih.

Ne glede na velikost vodovodov izpostavljam problematiko zaščite vodovarstvenih območij. Vodni viri so zaradi vse pogostejših nekontroliranih posegov človeka v okolje vedno bolj ogroženi, nujna pa je tudi vzpostavitev kompleksnega čiščenja pitne vode v vseh sistemih za oskrbo s pitno vodo, kjer je to potrebno.

V bodoče bo potrebno aktivnosti na območju usmeriti v zadostno oskrbo prebivalcev s kvalitetno pitno vodo in osveščanje ljudi o pomenu varovanja in ohranjanja obstoječih vodnih virov.

Vsled tega bo potrebno iskati možne finančne vire za investicijske posege v:

- rekonstrukcijo azbestno – cementnih cevovodov,
- rekonstrukcijo omrežja za zagotavljanje zadostnih količin pitne vode, razširitve omrežja in zagotavljanja zmanjševanja izgub,
- rekonstrukcijo objektov in naprav za zagotavljanje optimalne oskrbe s pitno vodo.

2.6.5. Odvajanje in čiščenje odpadnih voda

Področje odvajanja in čiščenje odpadnih voda je na območju šele v razvojni fazi, ki pa se v zadnjih letih pospešeno odvija.

Zaenkrat je javno kanalizacijsko omrežje zgrajeno pretežno v večjih krajih oz. središčih občin, kjer je v upravljanju javnega podjetja OKP Rogaška Slatina. Za upravljanje in vzdrževanje uporabniki podjetju plačujejo kanalščino.

V zadnjih letih intenzivno potekajo aktivnosti za izgradnjo čistilnih naprav in priključitev na kanalizacijsko omrežje, ki bi naj problem čiščenja odpadnih voda rešile za vsaj za prihodnjih 30-40 let.

Stopnja priključenosti na kanalizacijo je nizka (22%), bistveni nižja kot na nivoju države (49,9%), kar kaže na velike potrebe po vlaganju v sisteme odvajanja in čiščenja odpadnih voda.

V večjih krajih že imajo zgrajene čistilna naprave (npr. Šmarje pri Jelšah, Rogaška Slatina, Rogatec, Podčetrtek, Podsreda).

Postopoma bo potrebno na območju vseh občin zagotoviti višjo stopnjo ravnanja z odpadnimi vodami bodisi z izgradnjo manjših čistilnih naprav oz. ustrezno tehnološko rešitvijo individualnih onesnaževalcev, kar je izjemno pomembno z vidika izboljšanja stanja reke Sotle.

2.6.6. Odvoz in ravnanje s komunalnimi odpadki

Na območju občin skrbi tudi za odvoz in ravnanje z odpadki Obrtno komunalno podjetje (OKP) Rogaška Slatina, ki odpadke odlaga na odlagališče v Tuncovcu pri Rogaški Slatini.

Glede na vrsto novih zahtev EU o ravnanju z odpadki mora, z letom 2007, izvajalec javne službe ravnanja z odpadki zagotoviti ukrepe za zmanjševanje količin mešanih komunalnih odpadkov.

Z novim sistemom, ki se uvaja se bo omogočilo uporabnikom storitev ločevanje odpadkov na mestu nastajanja, s čimer se zagotavlja velik napredek v učinkovitem in okolju prijaznem ravnanju z odpadki. Sledi se načelu, da se odpadke zbira ločeno na izvoru, urejeno je odlaganje v predpisane namenske »rumene vreče« in uporaba ekoloških otokov – zbiralnic, kjer je to mogoče.

Ves sistem temelji na pristopu »od vrat do vrat«, kar omogoča, da lahko imetnik odpadke odda doma, na odjemnem mestu in tako poskrbi za izvorno ločevanje odpadkov, ki je osnova za zmanjševanje preostanka odpadkov.

Glede na usmeritve Ministrstva za okolje in prostor se bodo mešani komunalni odpadki po letu 2008 odvažali v regijsko odlagališče Bukovžlak, obstoječe odlagališče v Tuncovcu pri Rogaški Slatini se bo zaprlo, v skladu z okoljevarstvenim dovoljenjem.

Tabela 5: Javni odvoz odpadkov tonah leta 2003 in 2005 (primerjava)

OBČINA	KOLIČINA ZBRANIH ODPADKOV leta 2003	KOLIČINA ZBRANIH ODPADKOV leta 2005	Porast 2005/2003
Kozje	1.063	1.177	5 %
Podčetrtek	1.715	1.114	-1,5%
Rogatec	794	1.103	39%
Rogaška Slatina	3831	3.645	- 5%
Šmarje pri Jelšah	2.907	3.340	15%
Skupaj	10.310	10.379	0,7%
Slovenija	795.952	797.721	0,2%

Količina zbranih odpadkov je na celotnem območju, v obdobju od 2003 do 2005 porasla za 0,7%, kar je za 0,5% večji porast kot je porast na nivoju države.

Posebno breme za okolje so še vedno črna odlagališča odpadkov, kajti okoljska osveščenost ljudi še ni na ustrezni ravni, zato jo bo potrebno v prihodnje razvijati z ustreznimi programi (primer eko - šole).

2.6.7. Oskrba z energijo

Oskrba z energijo je zadovoljiva, večji poudarek je potrebno dati obnovljivim virom energije. Energetska oskrba občin temelji na električni energiji in tekočih gorivih, v občini Rogaška Slatina in Rogatec uporabljajo način ogrevanja z zemeljskim plinom.

Za občino Šmarje pri Jelšah je predvidena plinifikacija oz. oskrba z zemeljskim plinom (izdelana je že projektna dokumentacija), vendar je izvedba investicije povezana z visokimi stroški in predvideno relativno visoko ceno ogrevanja.

V kmečkih okoljih oz. na podeželju se še vedno v pretežni meri uporabljajo trda, delno tekoča, goriva za ogrevanje.

V pripravi so tudi projekti za oskrbo z energijo z izrabo biomase v sistemih daljinskega ogrevanja (primer izraba lesne biomase podjetja Rogaška Les za lastne potrebe, za potrebe podjetja Vital Mestinje in ogrevanje naselja Mestinje). Prav tako je izkazan individualni interes za ogrevanje na lesno biomaso pri določenih posameznikih, ki se ukvarjajo s predelavo lesa (npr. mizarske delavnice).

2.6.8. Telekomunikacijsko omrežje

Telekomunikacijska infrastruktura je pomemben dejavnik razvoja nekega območja in omogoča povezanost posameznih krajev znotraj območja in širše.

Za področje Obsotelja in Kozjanskega lahko rečemo, da je v večjih krajih oz. občinskih središčih telekomunikacijsko omrežje dobro razvito. Še vedno pa v določenih odročnih predelih, v katerih ni razvitega gospodarstva in turističnih dejavnosti, ni širokopasovnega dostopa do Interneta in je prisotna pomanjkljiva pokritost s signalom mobilne telefonije.

Zaradi nerazvitosti območja ima del prebivalstva zelo omejen dostop do e-tehnologije in e-storitev. Mreža brezplačnih e-točk je slabo razvita, zato bi bilo potrebno povečati njihovo število na območju in poskrbeti, da bi imeli vsi prebivalci na območju dostop do osnovnih e-storitev oz. informacijsko-komunikacijske tehnologije.

3. GOSPODARSKI POLOŽAJ OBMOČJA LAS

3.1. Opis glavnih gospodarskih dejavnosti

Območje LAS je v primerjavi s Slovenijo in Savinjsko regijo **podpovprečno razvito**. V procesu tranzicije so nekatere dejavnosti, kot so tekstilna, lesno–predelovalna ter steklarska industrija, doživele hud udarec in predvsem v tekstilni industriji so se v stečajnem postopku znašli številni obrati na tem območju (Mont Kozje, Kors Rogaška Slatina). Zaradi tega se je povečala stopnja brezposelnosti na območju (ženska delovna sila), katerih kvalifikacijska struktura je bila zelo nizka, prekvalifikacija pa težavna.

Za območje je značilna **neugodna struktura gospodarskih dejavnosti**. Največji delež po številu zaposlenih na območju s 30,89% predstavljajo predelovalne dejavnosti, ki so najmočneje zastopane v občinah Rogaška Slatina in Šmarje pri Jelšah, kar je nekoliko nad slovensko ravni (29,83 %).

V nekaterih občinah so bile močno zastopane dejavnosti, ki so delovno intenzivne in se niso pravočasno tehnološko posodobile in razvile ustreznih tržnih in marketinških strategij.

Sledi kmetijstvo s 15,71%, kar zelo presega delež kmetijstva na nacionalni (3,99 %) ravni, medtem ko so storitvene dejavnosti podpovprečno razvite, kar vse kaže na zaostajanje območja pri prestrukturiranju gospodarstva.

Tabela 6: Struktura zaposlenih po gospodarskih dejavnostih

Dejavnosti	Obsotelje in Kozjansko (%)	Slovenija (%)
A – kmetijstvo	15,71	3,99
B – ribištvo	0,07	0,62
C – rudarstvo	0,98	1,42
D - predelovalne dejavnosti	30,89	29,83
E - oskrba z elektriko in plinom	6,42	6,60
F – gradbeništvo	13,02	12,78
G - trgovina, popravilo motornih vozil, izdelava za široke potrebe	5,92	3,48
H – gostinstvo	5,47	5,96
I - promet, skladiščenje, zveze	0,67	2,47
J - finančno posredništvo	2,8	6,64
K - poslovanje z nepremičninami, najem, poslovne Storitve	4,00	5,95
L - javna uprava, obramba, socialno zavarovanje.	7,48	6,62
M – izobraževanje	4,38	5,50
N – zdravstvo, socialno varstvo	2,11	3,33
O - druge javne, skupne, osebno storitvene dejavnosti	0,08	5,25
Skupaj	100	100,00

Vir: AJPES Kazalci uspešnosti poslovanja gospodarskih družb po sektorjih v letu 2004

Na območju LAS je 80 % delovno aktivnega prebivalstva zaposlenega v podjetjih ali družbah. Preostalih 20% aktivnega prebivalstva predstavljajo samozaposlene osebe, od katerih prevladujejo kmetje (60%), 37% pa so samostojni podjetniki posamezniki.

V obstoječih maloštevilnih industrijskih obratih obstajajo zelo male možnosti, ali pa jih sploh ni, za odpiranje novih delovnih mest. Deloma se nova delovna mesta odpirajo s samozaposlovanjem, pri samostojnih podjetnikov in mikro podjetjih.

Število gospodarskih družb se sicer povečuje, vendar počasneje kot na nacionalni ravni. V prihodnje je pričakovati rast števila podjetij in zaposlenih v storitvenem sektorju.

3.2. Stanje na področju gospodarstva

Ekonomski kazalci (bruto dodana vrednost na zaposlenega, bruto osnova za dohodnino na prebivalca, število delovnih mest na število aktivnega prebivalstva) območja LAS kažejo na **nizko gospodarsko razvitost območja**. Kazalci financiranja in plačilne sposobnosti kažejo, da na območju narašča delež dolga v virih sredstev, kar kaže na neugodno strukturo lastnih in tujih sredstev ter na veliko zadolževanje.

Bruto dodana vrednost gospodarskih družb na zaposlenega je nizka in znaša 63% slovenskega povprečja. Čeprav se povečuje, ne raste hitreje od nacionalne stopnje rasti, tako da se razvojno zaostajanje ohranja. Takšno stanje zahteva od gospodarskih subjektov prestrukturiranje proizvodnih dejavnosti na območju in uvajanje programov z višjo dodano vrednostjo. Osnova za dohodnino na prebivalca predstavlja le 72% slovenske osnove, stroški na zaposlenega in plače so podpovprečne oz. pod nacionalnim nivojem, kar je povezano tudi z izobrazbeno strukturo zaposlenih.

Tabela 7: Bruto dodana vrednost gospodarskih družb na zaposlenega, 2002 – 2004

Občina	Dodana vrednost na zaposlenega (v 000 sit)		
	2002	2003	2004
Kozje	1.837	2.184	2.737
Podčetrtek	5.458	5.761	5.914
Rogaška Slatina	3.392	3.401	3.918
Rogatec	2.716	2.672	3.141
Šmarje pri Jelšah	4.897	5.640	5.138
Obsotelje in Kozjansko	3.660	3.932	4.205
Slovenija	5.588	6.130	6.675

Vir: SURS, DURS, MOP, AJPES.

Stroški na zaposlenega v gospodarskih družbah na območju so podpovprečni oz. pod nacionalnim nivojem, kar je povezano tudi z izobrazbeno strukturo zaposlenih.

Življenjski standard prebivalstva je zelo nizek. V obdobju 2004-2005 je bila v občinah območja povprečna mesečna bruto plača nižja od slovenskega povprečja (povprečna mesečna bruto plača obravnavanega območja je nižji za skoraj 18% od slovenskega povprečja).

Tabela 8: Povprečne mesečne bruto plače 2004-2005

	Povprečne mesečne bruto plače (EUR)- leta 2004	Povprečne mesečne bruto plače (EUR) – leta 2005
Kozje	800	944
Podčetrtek	874	944
Rogaška Slatina	844	870
Rogatec	841	855
Šmarje pri Jelšah	1.023	985
Območje LAS	876	1.111
Slovenija	1.117	1.157

Vir: Statistični letopis 2005 in Statistični letopis 2006

Od leta 2004 do leta 2005 se je, glede na višino povprečne mesečne bruto plače, nekoliko zvišala raven življenjskega standarda v vseh občinah, razen občini Šmarje pri Jelšah, znižal pa se je zaostanek v primerjavi s slovenskim povprečjem.

3.2.1. Podjetništvo

Stanje na področju podjetništva na območju je odraz stanja v preteklih letih, ko je območje preživelo in še vedno preživlja krizo, ki je vezana na zapiranje večjih družb - tekstilnih podjetij, prestrukturiranje lesarstva ter izrazite težave v steklarski industriji.

Zaradi tega je, na območju LAS, še toliko bolj čutiti velik pomen malih družb. Kar 94,3% vseh družb predstavljajo mala podjetja, ki zaposlujejo 40,7% vseh zaposlenih v družbah. Na območju deluje še 16 srednjih družb, ki zaposlujejo 22,3% zaposlenih v družbah in 15 velikih družb z 36,9% zaposlenih, kar je močno pod regijsko ravni, kjer velike družbe zaposlujejo kar 56,5% zaposlenih.

Tabela 9: Število podjetij po občinah v letih 2005 in 2006

OBČINE	Število podjetij		Prihodek (mio SIT)		Število oseb, ki delajo	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Kozje	94	96	3.416	...	315	...
Podčetrtek	118	119	6.237	...	336	...
Rogaška Slatina	492	503	38.119	...	3.537	...
Rogatec	83	86	4.198	...	267	...
Šmarje pri Jelšah	328	337	23.861	...	1.303	...
Skupaj območje	1.115	1.141	75.831	...	5.758	...
SLOVENIJA	95.399	98.440	14.973.725	...	609.699	...

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2007

Število gospodarskih družb se povečuje (2,3%), vendar počasneje kot na nacionalni ravni (3,2%). Podjetja na območju ustvarijo približno 0,5% prihodka podjetij na nacionalnem nivoju. Povprečno število zaposlenih na gospodarsko družbo znaša 5,16, kar je nižje kot na nivoju države Slovenije (6,39).

Pomemben segment na področju podjetništva predstavljajo **samostojni podjetniki**. Pri samostojnih podjetnikih je na razpolago dobra petina delovnih mest na območju. V strukturi obrti so močno zastopane predelovalne dejavnosti, sledijo gradbeništvo, trgovina, promet in gostinstvo ter popravila motornih vozil. Nižja je zastopanost samostojnih podjetnikov na področju kmetijstva in gozdarstva, ribištva, rudarstva, izobraževanje in drugih storitvenih dejavnosti.

Povezovanje podjetij je premalo razvito. Čeprav so nekatera podjetja vključena v povezave znotraj in zunaj območja (primer so kooperantske verige), povezovanje podjetij še ni dovolj razvito. V prihodnje bo potrebno aktivneje spodbujati njihovo povezovanje, še posebej na področju razvojno - raziskovalnih dejavnosti, saj bodo le z medsebojnim sodelovanjem mikro in majhna podjetja zmogla kritično maso za tovrstne aktivnosti.

Stanje na področju javne gospodarske infrastrukture se v zadnjih letih izboljšuje. Občine vlagajo v pripravo in opremljanje zemljišč za potencialne investitorje, vendar je takšnih zemljišč na območju še premalo. V prihodnjih letih se bo na območju razvil tudi mrežni podjetniški inkubator za območje Obsotelja in Kozjanskega, ki bo še dodatno spodbujal razvoj podjetništva na območju.

3.2.2. Turizem

Na območju sta razvita dva pomembna turistična centra, Terme Olimia v Podčetrtku in Rogaška Slatina, ki spadata med večja turistična centra v državi in sta gonilna sila gospodarskega razvoja celotnega območja. Daleč pred vsemi drugimi kraji po številu obiskovalcev in nočitev sta Terme Olimia (cca. 320.000 nočitev letno) in Rogaška Slatina (cca. 270.000 nočitev letno). Pomembnejši turistični točki sta še Kozjanski park in Muzej na prostem Rogatec, na celotnem območju pa je ponudba izletniškega turizma, številnih gostišč ter ostali dejavnosti.

LAS območje je skupno velik **turistični potencial**, ki je prepoznaven po zdraviliški ponudbi, medtem ko je na podeželju še vedno prisotno pomanjkanje turistične ponudbe. Podeželsko okolje Obsotelja in Kozjanskega ponuja velik potencial v obliki kulturne in naravne dediščine, kulinarike in vina, kot tudi preživljanja prostega časa, vendar ponudba ni dovolj razvita in prepoznavna.

Posebno identiteto prostoru dajejo vinogradi, med katerimi poteka vinska cesta (Šmarsko-Virštanjska vinska turistična cesta – VTC 10). V zadnjih letih se je razvilo precejšnje število ponudnikov tudi na kmetijah, kot je turizem na kmetiji, kmetije odprtih vrat, vinotoči. Poteg tega se je na kmetijah pričela oblikovati specializirana ponudba, katere namen je privabiti nove in zahtevnejše goste (konjeništvo, golf, vzreja nojev, jelenov, pavov, zeliščarstvo, sirarstvo, ekološki izdelki ipd.).

Tabela 10 : Nastanitvene zmogljivosti ter prihodi in nočitve turistov

Občina	Nastanitveni objekti	Nastanitvene zmogljivosti		Prihodi turistov		Prenočitve turistov	
		Sobe	Ležišča	Skupaj	Tujih	Skupaj	Tujih
Kozje	0	0	0	0	0	0	0
Podčetrtek	6	582	1.692	77.529	17.811	316.224	68.453
Rogaška	9	835	1.372	52.778	33.711	268.462	173.568
Rogatec	0	0	0	0	0	0	0
Šmarje/Jelšah	1	2	5	0	3		0
Obsotelje in Kozjansko	16	1.419	3.069	130.307	51.522	584.686	242.021
Slovenija	850	30.274	80.034	2.484.605	1.616.650	7.722.267	4.488.829

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2006

Iz tabele je razvidno, da sta turistično obiskani občini Podčetrtek in Rogaska Slatina, ker edini beležita število gostov oz. turistov in število nočitev. Glede strukture gostov se na našem območju delež tujih gostov giblje v višini cca. 40% v primerjavi s skupnim številom turistov na območju (delež tujih gostov je večji v Rogaske Slatini in sicer 65% vseh gostov, kar presega za 7% Slovensko povprečje, medtem ko je v Podčetrtku delež tujcev nižji - 21%). V primerjavi z nacionalnim nivojem naše območje obišče cca. 5% vseh turistov, ki pridejo na območje Slovenije. Spodbuden je podatek, da se število turistov na območju povečuje, raste pa tudi število nočitev.

Kljub močnim in uveljavljenim turističnim središčem na območju se dopolnilna ponudba še ni ustrezno razvila, zato je treba v prihodnje spodbujati njen razvoj, krepiti njeno raznovrstnost in jo povezovati v **integralne turistične produkte**. Razvoj kakovostnejšega turizma na območju zahteva tudi večja vlaganja v turistično infrastrukturo, kot so kolesarske poti, jahalne poti, tematske in pešpoti, rekreacijski centri, vodni športi in rekreacija, saj območje naravne in kulturne potenciale ima, potrebna pa so vlaganja v ureditev tovrstne turistične infrastrukture, še posebej zato, ker turizem predstavlja **razvojno priložnost območja**.

Tabela 11: Število registriranih turizmov na kmetijah, vinotočev oz. prodaje vin, gostišč in zasebnih prenočišč ter hotelov na območju

OBČINA	Turistične kmetije in prodaja vin	Gostišča in prenočišča	Hoteli
Kozje	1. Izletniško kmečki turizem Pirš Dušan, Zdole 15, Kozje 2. Turizem na kmetiji Šmalčič Nevenka, Podsreda 47, Kozje	1. Motel Ribnik, Švajger Miran s.p., Kozje 138, Kozje	/
Podčetrtek	1. Domačija pri Škorcu, Verače 9, Podčetrtek 2. Jožetov grič – Domačija Stiplošek, Sela 27, Podčetrtek 3. Kmečki turizem Gubenšek, Virštanj 1a, Podčetrtek 4. Izletniška kmetija Grobin, Sodna vas 11, Podčetrtek 5. Kmetija Jakopina,	1. Gostišče Banovina, Virštanj 17, Podčetrtek 2. Gostišče Ciril – Youthhostel, Zdraviliška cesta 10, Podčetrtek 3. Domačija Jelenov greben, Olimje 90, Podčetrtek 4. Domačija Haler, Olimje 6, Podčetrtek	1. Aparthotel Rosa, Zdraviliška cesta 24, Podčetrtek 2. Hotel Breza, Zdraviliška cesta 24, Podčetrtek 3. Hotel Sotelia, Zdraviliška cesta 24, Podčetrtek 4. Aparthotel Pirc, Zdraviliška cesta 27a, Podčetrtek
TIC Podčetrtek, Škofja gora 1, Podčetrtek			

	<p>Olimje 75, Podčetrtek 6.Kmetija Štravs Kramer, Virštanj 3, Podčetrtek 7.Velbana gorca, Gostinca 18, Lesično 8.Vinogradništvo Pečnik, Sedlarjevo 21, Buče</p>	<p>5.Kamp Natura, Zdraviliška cesta 24, Podčetrtek 6.Gostišče Lipa, Zdraviliška cesta 24, Podčetrtek 7.Gostišče Amon, Olimje 24, Podčetrtek 8.Apartma Lara, Cmereška gorca 12a, Pristava 9.Apartma Seba, Trška cesta 47, Podčetrtek 10.Domačija Mlaker, Trška cesta 98, Podčetrtek 11.Prenočišča Šalamon, Trška cesta 82, Podčetrtek 12.Prenočišča Helena Kocjančič, Sodna vas 25, Podčetrtek 13.Prenočišča Fanika Vrešak, Zdraviliška cesta 16, Podčetrtek 14.Prenočišče Jože Dimec, Cesta na grad 4, Podčetrtek 15.Prenočišče Olga Sitar, Zdraviliška cesta 14, Podčetrtek 16.Vas Lipa, Zdraviliška cesta 24, Podčetrtek 17.Apartmaji Sole, Zdraviliška cesta 12, Podčetrtek</p>	<p>5.Hotel Jasmin, Zdraviliška cesta 5, Podčetrtek</p>
<p>Rogatec</p> <p>TIC Rogatec, Trg 22, Rogatec</p>	/	<p>1.Planinski dom – Rudijev dom, Donačka gora 32a, Rogatec 2.Marka d.o.o., Ceste 80, Rogatec 3.Grajska restavracija Strmol, Pok k ribniku 3, Rogatec 4.Vinoteka za prijatelje na dvorcu Strmol, Pot k ribniku</p>	/

		3, Rogatec 5.Gastro Skok Marjan s.p., Ceste 54, Rogatec 6.HAM HAM, Majcenič Zdenko s.p., Tepešev graben 1, Rogatec	
Rogaška Slatina TIC Rogaška, Zdraviliški trg 1, Rogaška Slatina	1.Turistična kmetija Marjanca, Sp.Kostrivnica 5, Podplat 2.Turistična kmetija Perkovič, Tržaški hrib 20, Rogaška Slatina 3.Turistična kmetija Jus, Cerovec pod Bočem 3, Rogaška Slatina 4.Turistična kmetija Ogrizek, Zg.Gabernik 9, podplat 5.Turistična kmetija Mijošek, Zg.Negonje 43, Podplat 6.Vinotoč Jankovič, Male Rodne 25a, Podplat 7.Klet Kregar, Cerovec pod Bočem 10, Rogaška Slatina 8.Prodaja vina Hrepevnik, Radiški dol 4, Rogaška Slatina 9.Sekirnikova gorca, Kamence 5, Rogaška Slatina 10.Vinogradništvo Šverko, Velike Rodne 13, Rogaška Slatina 11.Prodaja vina Imenšek, Irje 25, Rogaška Slatina	1.Gostišče Jurg 2.Restavracija Sonce 3.Gostilna Bohor 4.Gostilna Grunt 5.Mini motel Mijošek 6.Apartmaji MD, Vid Ivanuševa 6, Rogaška Slatina 7.Apartmaji Leon, Celjska CESTA 28A, Rogaška Slatina 8.Apartmaji Pak, Mladinska ulica 3, Rogaška Slatina 9.Apartmaji Zore Ungar, Stritarjeva ulica3, Rogaška Slatina 10.Apartmaji Kvesić, Šlandrova ulica 44, Rogaška Slatina 11.Apartma Herček, Strma cesta 7, Rogaška Slatina 12.Vila Golf, Celjska cesta 8, Rogaška Slatina 13.Ljubljanski dom, Rog.Slatina 14.Planinski dom na Boču, Drevenik 7, Podplat 15.Planinski dom Velikonočnica, Drevenik 11	1.Grand hotel Donat, Zdraviliški trg 10, Rogaška Slatina 2.Grand hotel Rogaška, Zdraviliški trg 14, Rogaška Slatina 3.Grand hotel Sava, Zdraviliški trg 6, Rogaška Slatina 4.Hotel Izvir Manzato, Partizanska cesta 5, Rogaška Slatina 5.Hotel Slatina, Celjska cesta 6, Rogaška Slatina 6.Hotel Slovenija, Celjska cesta 1, Rogaška Slatina 7.Hotel Strossmayer, Zdraviliški trg 14, Rogaška Slatina 8.Hotel Styria, Zdraviliški trg 14, Rogaška Slatina
Šmarje pri Jelšah TIC Šmarje, Aškerčev trg 24, Šmarje pri Jelšah	1.Izletniška kmetija Mužerlin, Brezje 3, Sveti Štefan 2.Izletniška kmetija, kmetija z nastanitvijo Bizjak, Orehovec 3, Pristava pri Mestinju 3.Izletniška kmetija Založnik, Orehovec 3, Pristava pri Mestinju 4.Izletniška kmetija Smoletova gorca,	1.Pizzerija Štravs, Celjska cesta 43, Šmarje pri Jelšah 2.Pivovarna in pivnica Lipnik, Rogaška cesta 23, Šmarje pri Jelšah 3.Restavracija Zadružnik, Obrtniška 2, Šmarje pri Jelšah 4.Gostilna Štorman, Rogaška cesta1,	

	Polžanska vas 9, Šmarje pri Jelšah 5.Izletniška kmetija Jezovšek, Sp.Selce 5, Grobelno 6.Gorca pri Krašu, Sp.Tinsko 13, Loka pri Žusmu 7.Čebularjeva gorca, Sladka gora 27, Šmarje pri Jelšah 8.Andrejeva gorca, Pečica 37, Podplat 9.Kmetija Vreže, Bobovo 6, Šmarje pri Jelšah 10.Prodaja vina Namurš, Sp.Tinsko 9, Pristava pri Mestinju 11.Prodaja vina Planinšek, Vršna vas 3, Pristava pri Mestinju	Šmarje pri Jelšah 5.Okrepčevalnica Lizika, Grobelce 37, Sv.Štefan	
--	--	--	--

Vir: UE Šmarje pri Jelšah, 2007

Z glavnino nastanitvenih objektov in zmogljivostmi razpolagajo v Podčetrtku in Rogaški Slatini, kjer je skoncentrirana turistična ponudba.

Na območju je prisotna tudi dodatna turistična ponudba v obliki turizmov na kmetiji, kmetij odprtih vrat, vinotočev ipd, katero bi bilo potrebno povezati z obstoječimi turističnimi centri in znamenitostmi ter tematskimi potmi na območju (Terme Olimia, Zdravilišče Rogaška Slatina, Muzej na prostem Rogatec, Donačka gora, Boč, lekarna in samostan Olimje, grad Podsreda, Kozjanski park, dvorec Strmol, dvorec Kozje, grad Podčetrtek, grad Jelša, romarske poti sv. Rok - Sladka gora - Tinsko, Sedovškova domačija, trgi – Pilštanj, Lemberg, Kozje..., vasi – Gubno, Zagorje pri Lesičnem, Podsreda ...).

V večini občin delujejo tudi turistično-informacijski centri (TIC-i), katere bi bilo potrebno dopolniti s turistično - informacijskimi točkami na območju (ob turističnih točkah oz. kulturnih znamenitostih, tematskih poteh ipd.).

Ključna ugotovitev je, da je na območju turizem potencial območja, na razvoj katerega bodo v bodoče vplivali nekateri dejavniki:

- urejena prometna infrastruktura in turistična signalizacija,
- podpora občin in ostalih podpornih institucij za razvoj turizma na podeželju,
- vključitev društev in nosilcev ponudbe na območju,
- skupna promocija in organizirano trženje.

3.2.3. Kmetijstvo

Večina kmetijskih zemljišč na območju LAS se nahaja na **območjih s posebnimi omejitvami** za kmetovanje (PRP RS 2007 – 2013, Priloga 3 : Opis območij z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost).

Neugodne razmere kmetijske dejavnosti ne onemogočajo popolnoma, vendar pa povzročajo manjšo proizvodno sposobnost kmetij, ožji izbor kultur, usmerjanje proizvodnje ter prilagoditev tehnologij, kar ima za posledico dražjo pridelavo.

Kmetije v teh območjih so manj konkurenčne in zaradi odražanja specifičnih naravnih pogojev v strukturi rabe kmetijskih površin tudi manj prilagodljive. Kljub nižjim pridelovalnim potencialom za kmetijstvo pa ima kmetovanje na teh območjih zelo pomembno vlogo pri ohranjanju poseljenosti podeželja in kulturne krajine ter vzdrževanju ekološkega ravnotežja.

Kmetijstvo na območju v glavnem sloni na družinskih kmetijah (podobno kot velja za ostala območja v Sloveniji), ki imajo v skupni lasti 2.892 ha zemljišč, vendar je prisotna velika razdrobljenost kmetijskih površin.

Tabela 12: Družinske kmetije po ekonomski velikosti

Občine	Skupaj	< 2 ha	2 - < 4 ha	4 - < 8 ha	8 - < 16 ha	> =16
Kozje	540	99	165	124	61	14
Podčetrtek	441	90	120	91	45	21
Rogaška Slatina	605	186	163	87	30	9
Rogatec	246	79	78	24	4	-
Šmarje pri Jelšah	1.060	244	319	210	78	16
Skupaj	2.892	698	845	536	218	60
Slovenija	86.336	40.708	22.673	13.900	6.180	2.875

Vir: Popis kmečkih gospodarstev, Slovenija 2000, Statistični urad Republike Slovenije

Več kot polovica družinskih kmetij na območju je velikosti od 2 - 4 ha in celo manjših od 2 ha (skupno 53,3% %), kar izkazuje problem ekonomičnosti kmetij. 18,5% je kmetij velikosti od 4 - 8 ha, nizek je delež kmetij, ki imajo površine med 8 in 16 ha (7,54%) , še nižji delež kmetij velikosti nad 16 ha (2,07 %). Primerjava s Slovenijo kaže podobno situacijo, zaostajanje je večje pri kmetijah nad 16 ha, kjer na nivoju države znaša povprečje 3,3,%.

Takšno stanje kmečkih gospodarstev na območju je odraz preteklosti, ko so ljudje poleg dejavnosti na manjših kmetijah, pridobivali dohodek še z zaposlitvijo v bližnjih manjših proizvodnih obratih (Mestinje, Kozje), kar je zadoščalo za preživetje.

Kmečka gospodarstva takšne velikosti danes ne omogočajo preživljanja od kmetijske dejavnosti. Z ukinitvijo prenekaterih proizvodnih obratov na podeželju so se pogoji za življenje v našem okolju bistveno poslabšali, zato so se ljudje delno usmerjali v oblike osebnega dopolnilnega dela ali dopolnilnega dela na kmetijah.

Ekonomska velikost kmetij predstavlja resen razvojni problem in sposobnost prilagajanja evropskemu trgu s kmetijskimi pridelki. Povprečna ekonomska velikost gospodarstev je še vedno skoraj tri-krat manjša kot v povprečju EU, hkrati je prisotna nizka stopnja produktivnosti. Kmetijstvo se srečuje z izrazitim dohodkovnim problemom, saj dohodki v kmetijstvu zaostajajo za povprečnimi dohodki v gospodarstvu za okoli 50%. Spreminja pa se tudi struktura ustvarjenih dohodkov na kmetijah. Z vstopom v EU in padanjem cen kmetijskih proizvodov se povečuje pomen podpor skupne kmetijske politike.

Konkurenčnost kmetijskega gospodarstva bomo v prihodnje lahko zagotovili le skozi **podjetniški pristop**, ki se bo nanašal na upravljanje kmetij, razvoj različnih dopolnilnih dejavnosti na kmetijah ter razvoj drugih dejavnosti, ki se lahko razvijajo v podeželskem prostoru. Predvsem gre tu za razvoj turizma, obrti in malega podjetništva, kar prispeva k novih delovnim mestom in izboljšanju pogojev za življenje na podeželju.

Tabela 13: Kmetije po rabi kmetijskih zemljišč v uporabi

Občina	Vsa kmetijska zemljišča v uporabi (ha)	Njive in vrtovi (ha)	Kmečki sadovnjaki (ha)	Intenzivni sadovnjaki (ha)	Vinogradi (ha)	Travniki in pašniki (ha)
Kozje	3.109	756	44	8	145	2.154
Podčetrtek	2.167	683	13	6	148	1.315
Rogaška Slatina	2.422	618	30	10	91	1.671
Rogatec	882	209	8	1	23	641
Šmarje pri Jelšah	4.932	1.498	48	7	176	3.202
SKUPAJ	13.512	3.764	143	32	583	8.983
Slovenija	456.214	150.178	7.813	3.607	13.786	280.829

Vir: Popis kmečkih gospodarstev 2000, Statistični urad Republike Slovenije

Podatki nam prikazujejo, da največji delež vseh kmetijskih zemljišč v uporabi predstavljajo travniki in pašniki (66,47%), kar nam dokazuje, da je na območju najpomembnejša dejavnost živinoreja.

4,31 % vseh kmetijskih zemljišč v uporabi predstavljajo vinogradi (583 ha) in presegajo slovensko povprečje, ki znaša 3%. Največ vinogradov je na območju Šmarsko-Virštanjskega vinorodnega okoliša, na zemljiščih, ki ležijo na nadmorski višini od 200 do 500 m, ki so nagnjena in imajo ugodno ekspozicijo (J, JV, JZ). Te kmetijske površine so v večini primerov neprimerne za ostalo kmetijsko rabo, zato vinogradniška raba preprečuje zaraščanje.

Za vinogradništvo je značilna razdrobljenost (vikendi z vinogradi na površini velikosti 0,5 ha), nekaj večjih zasebnih pridelovalcev je na območju občin Podčetrtek, Rogaška Slatina in Kozje, nekaj je že registriranih prodajalcev vin (odprta in ustekleničena vina) in odkupovalcev grozdja.

Kmečki in intenzivni sadovnjaki zavzemajo samo 1,06% vseh kmetijskih površin v uporabi, in so pod slovenskim povprečjem (2,5%).

27,86 % vseh kmetijskih zemljišč v uporabi predstavljajo njive in vrtovi za pridelavo kmetijskih pridelkov in vrtnin, saj je druga najpomembnejša kmetijska panoga na območju – proizvodnja poljščin.

Tabela 14: Družinske kmetije po površini poljščin

Občina	Pšenica (ha)	Ječmen (ha)	Koruza za zrnje (ha)	Krompir (ha)	Buče za olje (ha)	Sladkorna pesa (ha)	Silažna koruza (ha)
Rogatec	33,19	20,18	93,51	17,09	/	/	7,55
Rogaška Slatina	88,65	62,94	272,23	26,86	/	/	77,01
Šmarje pri Jelšah	163,05	148,73	542,63	45,10	0,49	/	427,02
Kozje	71,25	66,90	251,52	50,96	/	/	190,56
Podčetrtek	86,95	30,53	317,67	25,70	/	/	147,57
SKUPAJ	443,09	329,28	1.477,56	165,71	0,49	/	849,71

Vir: Popis kmečkih gospodarstev 2000, Statistični urad Republike Slovenije

Od poljedeljskih kultur je najbolj zastopana pridelava koruze (1.477,56 ha), sledi pridelava pšenice (443,09 ha), pridelava silažne koruze (849,71 ha), pridelava ječmena (329,28 ha), krompirja (165,71 ha), najnižje je zastopana pridelava buč, medtem, ko sladkorna pesa ni tipičen pridelek našega območja. Pridelava poljščin se prilagaja samooskrbnim potrebam kmetij in cenam poljščin na tržišču.

Tabela 15: Družinske kmetije po kmetijski izobrazbi

OBČINA	Skupaj število kmetij	Samo praktične izkušnje	Tečajji iz kmetijstva	Poklicna kmetijska izobrazba	Srednja, višja, visoka, univ., podiplomska kmet.izobrazba
Kozje	540	472	27	11	22
Podčetrtek	441	383	43	7	8
Rogaška Slatina	605	536	42	14	11
Rogatec	246	231	10	4	0
Šmarje pri Jelšah	1060	517	89	34	23
Skupaj	2.892	2.149	211	70	64
Slovenija	86.334	72.440	7.045	2.752	2.230

Vir; Popis kmečkih gospodarstev, 2000

Poklicna usposobljenost na področju kmetijstva je nizka in zaostaja za slovenskim povprečjem. Kmečka gospodarstva imajo večinoma samo praktične izkušnje, teh je več kot 74 %. Poklicno kmetijsko izobrazbo ima samo 2,4 % gospodarjev. Odstotek ljudi s srednjo, višjo, visoko in univerzitetno izobrazbo znaša samo 2,2 %.

Ti podatki so zaskrbljujoči, saj kažejo, da se je večina gospodarjev na kmetiji naučilo kmetovati od svoji staršev, saj razpolagajo samo s praktičnimi izkušnjami, le-to pa v sodobnih pogojih kmetovanja pogostokrat ne zadostuje več.

S tega vidika je zelo pomembno spodbujanje vseživljenjskega učenja tudi **podeželskega prebivalstva**, čemur Evropska skupnost daje velik poudarek.

Mlade gospodarje oz. prevzemnike kmetij bo potrebno usmerjati v ustrezno poklicno ali strokovno izobrazbo kmetijske stroke.

Tabela 16: Kmetije po starosti gospodarjev na družinskih kmetijah

OBČINA	Skupaj	Pod 35 let	35 - 44	45 - 54	55 - 64	Nad 64 let
Kozje	540	39	76	119	132	174
Podčetrtek	441	32	93	99	93	124
Rogaška Slatina	605	35	109	140	147	174
Rogatec	246	13	41	49	72	71
Šmarje pri Jelšah	1.060	72	185	250	250	303
Skupaj	2.892	191	504	657	694	846
Slovenija	86.336	4.487	13.222	19.979	20.942	27.706

Vir; Popis kmečkih gospodarstev, 2000

Starostna struktura oseb na kmetijah je zelo neugodna in primerljiva s slovenskim povprečjem. Več kot polovica (53,2%) gospodarjev na družinskih kmetijah je v starostni skupini nad 55 let, in nad 64 let, v starostni skupini med 35 in 54 let jih je 40 % gospodarjev, mlajših od 35 let samo 6,6 %. Podatki niso ugodni za razvoj kmetovanja v prihodnosti, saj kažejo, da se mladi ljudje težko odločajo za življenje na podeželju, ki nudi težje pogoje preživljanja, zato se usmerjajo v poklice, ki so vezani na druge panoge gospodarstva ali storitvene dejavnosti.

Eden od vzrokov za nizko produktivnost kmetijstva je tudi neugodna starostna in izobrazbena struktura nosilcev kmetijskih gospodarstev. Prenos kmetij na mlajše gospodarje ter usposabljanje in izobraževanje lahko pomembno vpliva k večji inovativnosti, strukturnim spremembam in dvigu konkurenčnosti kmetijstva.

Konkurenčna priložnost kmetijstva na območju se kaže v dolgoročni usmeritvi kmetij v **ekološko in integrirano** pridelavo. Ekološko kmetovanje namreč pomembno prispeva k zagotavljanju javnih dobrin, ohranjanju oz. izboljšanju biotske raznovrstnosti, ohranjanju virov pitne vode, ohranjanju kulturne kmetijske krajine in varovanju okolja. Kmetijam, ki bodo tovrstno usmerjene, bo omogočena ekonomska prisotnost na trgu, hkrati bodo ugodili željam kupcem, da dobijo proizvode, ki so pridelani na poseben način, so avtentični in bolj kakovostni.

Na podlagi rasti števila ekoloških kmetij in naravnih danosti na območju ter vse večje ekološke osveščenosti potrošnikov in njihovega povpraševanja po ekoloških pridelkih, je ekološko kmetijstvo možnost zagotavljanja primerne dohodka za kmetijo. Zaradi visoke stopnje ohranjenosti biotske raznovrstnosti, pestrosti in obsega habitatov ter krajinskih posebnosti (Kozjanski park, Krajinski park Boč, območje Donačke gore) prevladuje potreba po ohranjanju teh danosti tudi v bodoče. V največji meri je to mogoče doseči z uporabo okolju prijaznih kmetijskih tehnologij, z ohranjanjem kmetijske dejavnosti v območjih, kjer obstaja nevarnost opuščanja in zaraščanja ter preko trajnostne rabe gozdov. Obdelanost kmetijskih zemljišč je pomembna tudi z vidika ohranjanja oz. zmanjšanja stopnje erozije, ki je pereč problem območja. Ker ima ekološko kmetovanje pozitiven vpliv na ohranjanje narave in okolja ter varovanja voda, je nujno potrebno nadaljevati s spodbujanjem tovrstnega kmetovanja. Na območju LAS je že nekaj ekoloških kmetij (10), ki se ukvarjajo z živinorejo, s pridelavo žita na ekološki način (pira, ajda, pšenica), pridelavo grozdja, vrtnin, sadja (jabolka, aronija), zelišč ter se poskušajo s trženjem pridelkov in izdelkov (sok, kis, marmelade, suho sadje...). Slaba tržna organiziranost in nizek tržni delež ekoloških proizvodov in ekoživil, je eden ključnih problemov nadaljnjega razvoja ekološkega kmetijstva, zato mu bo potrebno posvetiti posebno pozornost.

3.2.4. Dopolnilne dejavnosti

Ena od možnosti, ki lahko pomenijo dodaten vir dohodka na kmetijah so dopolnilne dejavnosti na kmetijah in osebno dopolnilno delo, kot obliki samozaposlovanja, podobno kot oblika ekološkega kmetovanja.

Na območju še ni dovolj kmetij s tržno razvitimi dopolnilnimi dejavnostmi, čeprav so nekatere zainteresirane za njihovo uvedbo. Tudi zakonodaja in kmetijska politika sta oblikovani tako, da ne spodbujata intenzivnejšega razvoja dopolnilnih dejavnosti in samozaposlovanja na majhnih in finančno šibkih kmetijah. V prihodnje se pričakuje, da bodo pritiski na trg dela, vplivali na naraščanje samozaposlovanja.

Za dopolnilno dejavnost na kmetiji se štejejo dejavnosti, povezane s kmetijsko in gozdarsko dejavnostjo, ki nudijo boljši izkoristek delovne mehanizacije in delovne sile na kmetiji. Povpraševanje po proizvodih in storitvah dopolnilnih dejavnosti je v porastu.

Možne oblike dopolnilnih dejavnosti, kjer je možno ustvariti delovna mesta pretežno za žensko delovno silo, invalide, brezposelne osebe na podeželju ipd. so v ponovni oživitvi tradicionalnega nabiranja in sušenja zdravilnih rastlin, ohranjanje starih obrti in izdelkov, ki imajo etnološko vrednost in so dopolnitev turistične ponudbe območja ter dejavnosti vezane na kmetijsko (pridelava zelenjave, sadja...).

Priložnosti za razvoj dopolnilnih dejavnosti so v povezavi z zdraviliškim turizmom na območju, saj sta lahko turistična centra v Podčetrtku in Rogaški Slatini, pomemben odjemalec kmetijskih pridelkov, storitev, izdelkov domače in umetne obrti ipd.

Na razvoj dopolnilnih dejavnosti se kot nujni pogoj navezuje zagotavljanje ustrezne infrastrukturne opremljenosti naselij ter razvijanje skupne družbene in ostale infrastrukture, še posebej turistične, ki je pogoj za razvoj podeželskega turizma. Slaba tržna organiziranost in ne povezovanje sta ključna problema nadaljnjega razvoja dopolnilnih dejavnosti in osebnega dopolnilnega dela.

Tabela 17: Registrirane dopolnilne dejavnosti na kmetijah na območju

Dopolnilna dejavnost	Št. registriranih dopol.dej.na kmet.
Storitve s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo	32
Vrtnarstvo	9
Predelava, obdelava, dodelava, zamrzovanje in pakiranje kmetijskih pridelkov in gozdnih sadežev	11
Turizem na kmetiji	16
Perutninarstvo	2
Ribogojstvo	1
Čebelarstvo	3
Peka kruha, peciva	1
Gobarstvo, zeliščarstvo	3
Predelava sadja in žganjekuha	4
Skupaj	82

Vir:Upravna enota Šmarje pri Jelšah, september 2006

Na območju je malo število oseb (82), ki imajo registrirano dopolnilno dejavnost na kmetiji. Od registriranih dopolnilnih dejavnosti na kmetiji prevladujejo storitve s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo (32) in turizem na kmetiji (16). V večji meri se pojavlja še vrtnarstvo in predelava, obdelava in dodelava ter zamrzovanje kmetijskih pridelkov in gozdnih sadežev.

Tabela 18: Osebno dopolnilno delo

Dejavnost	Število izvajalcev osebnega dopolnilnega dela
Izdelovanje različnih izdelkov (ročno)	11
Nabiranje in prodaja gozdnih sadežev in zelišč	11
Domača in umetna obrt	3
Občasno varstvo otrok in pomoč starejšim, bolnim in invalidnim na domu	4
Občasna pomoč v gospodinjstvu	2
Skupaj	31

Vir:Upravna enota Šmarje pri Jelšah, september 2006

Število oseb, ki opravljajo osebno dopolnilno delo na območju je zelo nizko (31).

Prevladuje dejavnost ročno izdelovanje izdelkov na domu ter nabiranje in prodaja gozdnih sadežev in zelišč.

V zelo nizkem številu je zastopano občasno varstvo otrok in pomoč starejšim, bolnim in invalidnim osebam, občasna pomoč v gospodinjstvu ter domača in umetna obrt.

Oživljanje domače in umetne obrti ter tradicionalnih znanj prav tako lahko pomeni obliko samozaposlovanja podeželskega prebivalstva (zlasti ženske delovne sile, invalide, brezposelne osebe na podeželju) in pomeni ustvarjanje dodatnega dohodka na kmetiji.

Tradicionalna domača obrt na območju je bilo v preteklosti kamnoseštvo, glažutarstvo, žganje apna, ročno izdelovanje različnih izdelkov (pletenje volnenih izdelkov in košar, spominki, lončena posoda, peka kruha v krušni peči ipd.), kar skušajo danes oživiti v Muzeju na prostem v Rogatcu, v prihodnje pa predvidevamo izvedbo projekta oživitve tradicionalnih znanj in obrti, kar bomo skušali izkoristiti kot dodatno turistično ponudbo območja.

3.3. Stopnja brezposelnosti na območju

3.3.1. Brezposelnost na območju je nadpovprečna

Območje se srečuje z velikim pomanjkanjem delovnih mest in relativno visoko stopnjo brezposelnosti (12,98%), ki krepko presega slovensko povprečje (9,4% leta 2006).

Tabela 19: Stopnja registrirane brezposelnosti 2004 – 2006

	Stopnja registrirane brezposelnosti 2004	Stopnja registrirane brezposelnosti 2005	Stopnja registrirane brezposelnosti 2006
Kozje	8,2	16,1	17,0
Podčetrtek	11,0	14,7	11,8
Rogaška Slatina	9,1	13,7	11,9
Rogatec	13,9	15,4	12,2
Šmarje pri Jelšah	10,5	14,5	12,0
Območje	10,5	14,88	12,98
Slovenija	10,1	10,2	9,4

Vir: ZRSZ OS Celje; Mesečne informacije za december 2006; *UMAR: Jesensko poročilo 2005, 2006

Stopnja registrirane brezposelnosti na območju LAS se je leta 2005 zvišala na povprečno vrednost 14,88 % (iz 10,5% konec leta 2004), leta 2006 pa se je znižala na 12,98 %. Kljub rahlemu znižanju ima, obravnavano področje še vedno nadpovprečno stopnjo registrirane brezposelnosti v primerjavi slovenskim povprečjem.

Primanjkljaj delovnih mest na območju je visok, na območnem trgu dela pa obstaja strukturno neskladje. Razmerje med ponudbo in povpraševanjem na trgu dela ni usklajeno, in kaže na strukturno neskladje. Brezposelni iskalci dela nimajo primernih kvalifikacij in znanj z vidika potreb delodajalcev, tako da je pereč problem strukturna brezposelnost.

Tabela 20: Spolna struktura registrirano brezposelnih oseb 2005 – 2006

	December 2005			December 2006		
	moški	ženski	SKUPAJ	moški	ženski	SKUPAJ
Kozje	93	148	241	92	155	247
Podčetrtek	90	126	216	68	104	172
Rogaška Slatina	316	416	732	256	380	636
Rogatec	95	138	233	62	119	181
Šmarje pri Jelšah	265	368	633	199	325	524
SKUPAJ	859	1.196	2.055	677	1.083	1.760

Vir: ZRSZ OS Celje

V zadnjem obdobju je na območju opaziti zmanjšanje števila obeh spolov registrirano brezposelnih oseb, pri čemer je večje zmanjšanje opazno bolj pri moških kot pri ženskah (število registrirano brezposelnih moških se je zmanjšalo za 281 oseb, število registrirano brezposelnih žensk pa za 113 oseb). Še vedno pa je opazno **večje število brezposelnih žensk** kot brezposelnih moških, in sicer za več kot polovico (60%), kar je posledica zapiranja delovno intenzivnih proizvodnih obratov, v katerih je bila zaposlena večina ženska delovna sila.

Tabela 21: Starostna struktura registrirano brezposelnih oseb

	do 18	18 do 25	25 do 30	30 do 40	40 do 50	50 do 60	60 in več	SKUPAJ
KOZJE	0	30	37	53	74	49	4	247
PODČETRTEK	1	28	21	36	47	39	0	172
ROGAŠKA SLATINA	0	89	103	117	156	163	8	636
ROGATEC	0	23	32	38	40	43	5	181
ŠMARJE PRI JELŠAH	2	92	54	109	134	127	6	524
SKUPAJ	3	262	247	353	451	421	23	1.760

Vir: ZRSZ OS Celje, december 2006

Med registrirano brezposelnimi osebami na območju je največ oseb starosti od 40-50 let (25,63%), sledijo jim osebe stare 50-60 let (23,92%), 30-40 let (20%), 18-25 let (14,89%) ter **25-30 let (14 %)**.

Zaskrbljujoč je podatek, da je največji delež brezposelnih oseb v starosti od 40 - 50 let in 50 - 60 let, ki sodijo v skupino teže zaposljivih oseb. Na obravnavanem področju analize v prihodnosti bo potrebno posvetiti posebno pozornost reševanju problematike zaposlovanja te skupine brezposelnih oseb in sicer posebej v občinah, kjer so se zapirali proizvodni obrati, kar je posledično vplivalo na odpuščanje delavcev, ki so težje zaposljivi.

Tabela 22: Deleži registrirano brezposelnih oseb po stopnji izobrazbe

	I. in II.	III. in IV.	V.	VI.	VII. in VIII.
Kozje	52,2	22,3	21,9	1,2	2,4
Podčetrtek	40,7	23,8	27,9	1,7	5,8
Rogaška Slatina	39,2	28,0	25,3	2,8	4,7
Rogatec	43,6	21,5	28,7	1,7	4,4
Šmarje pri Jelšah	46,0	25,0	23,7	1,7	3,6
Območje	44,34	24,12	25,5	1,82	4,18

Vir: ZRSZ OS Celje, 2006

Na območju je visoka stopnja brezposelnih oseb I. in II. stopnje izobrazbe, in sicer 44%, visok je tudi delež oseb z izobrazbo III. do V. stopnje izobrazbe (50%), delež brezposelnih s VI. In VII. stopnjo izobrazbe je 6 %.

Največji delež brezposelnih oseb ima najnižjo izobrazbo. Visok je odstotek **brezposelnih žensk**, saj na območju skoraj **61 odstotkov** vseh brezposelnih predstavljajo ženske (stanje december 2006). Izobrazbena struktura brezposelnih žensk je nizka, kar poslabšuje njihov položaj na trgu delovne sile.

Razvoj območja bo v prihodnje v veliki meri odvisen od razvoja in investiranja v človeški kapital, da bodo sposobni izkoristiti priložnosti, ki jim jih nudi okolje.

Omogočiti je potrebno izobraževanje in strokovno usposabljanje ljudi ter razviti srednješolske, višješolske, in visokošolske programe izobraževanja, ki so na območju deficitarni. Velik izziv je izboljšanje splošne ravni izobrazbe ter premostitev izobrazbene vrzeli med potrebami trga in iskalci zaposlitve.

Mlade in perspektivne usposobljene kadre, ki zaradi slabih zaposlitvenih in kariernih možnosti zapuščajo in se selijo iz območja, je potrebno zadržati v okolju z ustvarjanjem ustreznih bivalnih pogojev ter razvojem različnih kulturnih in družbenih dejavnosti, ki bodo vplivale na kakovost bivanja na območju.

4. DEMOGRAFSKE IN SOCIOLOŠKE ZNAČILNOSTI OBMOČJA LAS

4.1. Število, starostna struktura in gostota prebivalcev na območju

Demografska struktura na območju se slabša, naravni prirast je negativen.

Tabela 23: Število prebivalstva na območju LAS po spolu za obdobje od 2004 do 2006

Leta	2004 (30.6.)			2005 (30.6.)			2006 (30.6.)		
	Skupaj	Moški	Ženske	Skupaj	Moški	Ženske	Skupaj	Moški	Ženske
SLOVENIJA	1.997.004	977.092	1.019.912	2.001.114	980.070	1.021.044	2.008.516	985.876	1.022.640
Kozje	3.378	1678	1700	3.346	1654	1692	3.343	1658	1685
Podčetrtek	3.325	1641	1684	3.338	1644	1694	3.336	1640	1696
Rogaška Slatina	10.766	5288	5478	10.830	5353	5477	10.965	5426	5539
Rogatec	3.233	1549	1684	3.235	1555	1680	3.252	1572	1680
Šmarje pri Jelšah	9.615	4719	4896	9.670	4751	4919	9.679	4763	4916
Območje	31.317	14.875	15.442	30.419	14.957	15.462	30.575	15.059	15.516

Vir: Statistične informacije št. 363/2004, št. 13/2006, št. 202/2006

V obdobju 2004-2006 je opaziti trend rahlega naraščanja števila prebivalcev na območju. Na gibanje števila prebivalcev vplivajo gospodarske in življenjske razmere v okolju, ki se odražajo tako v rodnosti kot migracijskih tokovih.

Tabela 24: Povprečna starost in indeks staranja med leti 2004 in 2006

Leta	2004 (30.6.)		2005 (30.6.)		2006 (30.6.)	
	Povprečna starost	Indeks staranja	Povprečna Starost	Indeks staranja	Povprečna starost	Indeks staranja
Kozje	40,6	123,4	40,7	123,4	41,0	127,6
Podčetrtek	40,0	106,9	40,1	105,7	40,2	104,0
Rogaška Slatina	38,2	77,2	38,5	78,4	38,8	80,7
Rogatec	37,9	75,5	38,3	80,6	38,6	82,3
Šmarje pri Jelšah	38,8	90,2	39,0	91,5	39,3	96,4
Območje - povpr.	39,10	94,64	39,32	95,92	39,58	98,20

Vir: Statistične informacije št. 363/2004, št. 13/2006, št. 202/2006

Povprečna starost prebivalstva na področju analize v obdobju 2004-2006 se povečuje, kakor tudi in indeks staranja (indeks staranja je razmerje med prebivalci starejšimi od 64 let in prebivalci starimi od 0 do 14 let, ki je pokazatelj vitalnosti prebivalstva), vendar je vrednost le-tega še vedno precej ugoden v primerjavi s regijskim in slovenskim povprečjem.

Tabela 25: Gostota prebivalstva

Občina	Površina	Štev. prebivalcev	% prebivalstva	Štev. naselij
Kozje	90 km ²	3.406	11,34	23
Podčetrtek	60,6 km ²	3.224	10,74	26
Rogaška Slatina	72 km ²	10.544	35,11	41
Rogatec	40 km ²	3.191	10,63	9
Šmarje pri Jelšah	108 km ²	9.662	32,18	77
Skupaj območje	370,6 km ²	30.027	100	146
SLOVENIJA	20.273 km²	1.964.036	100	6.005

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, popis 2002

Na območju živi skupno **30.027 oseb** v 146 naseljih (po popisu iz leta 2002). Odstotek prebivalstva na območju LAS predstavlja 1,53% vseslovenskega prebivalstva. Gostota poseljenosti je v povprečju nizka, to je **81,02 prebivalcev na km²**, v primerjavi s povprečno gostoto v Sloveniji, ki je znašala, po popisu leta 2002, 96,88 prebivalcev na km².

Značilna je razseljenost po zaselkih in posameznih lokacijah, kar je posledica delitve posesti in nesmotrne urbanistične politike v preteklosti.

4.2. Gibanje števila prebivalstva na območju LAS v zadnjih desetih letih

Naravni prirast prebivalcev po občinah na 1.000 prebivalcev na območju analize v obdobju 2004 -2005 je neenakomeren in večinoma negativen ali ima trend upadanja, razen v občinah Rogaška Slatina, Rogatec in Šmarje pri Jelšah, kjer je od leta 2003 opaziti nizek pozitivni naravni prirast.

V primerjavi s naravnim prirastom na ravni Slovenije pa se stanje na analiziranem območju poslabšuje in so opazna velika negativna odstopanja. Takšni trendi bodo imeli negativne posledice za socialni in gospodarski razvoj območja v prihodnje, v kolikor se ne bodo izboljšali.

Tabela 26: Naravno gibanje in skupni prirast prebivalstva

	Naravni prirast - Skupaj										Naravni prirast - moški									
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Slovenija	168	-763	1183	1352	-408	1031	1200	2130	-562	-668	212	-326	-470	-622	-189	-590	-671	1145	-378	-58
Kozje	-21	-8	-23	-8	-8	-20	-38	-14	-32	-18	-9	1	-12	-13	1	-8	-20	-4	-18	-9
Podčetrtek*	-24	-23	-16	-8	-14	-13	-9	-6	-18	-21	-15	-2	-17	-6	-8	-9	-1	3	-9	-6
Rogaška Slatina	12	22	40	15	11	-7	-23	3	19	10	2	16	20	29	-3	7	-13	-4	14	6
Rogatec	7	5	7	-7	3	8	-9	-5	-2	6	3	-6	2	-9	5	7	-7	-3	-8	0
Šmarje pri Jelšah	13	-43	-17	-15	-15	-27	-6	-6	-7	9	4	-25	-20	-13	-12	-5	3	-8	-10	9
Območje	-13	-47	-9	-23	-23	-59	-85	-28	-40	-14	-15	-16	-27	-12	-17	-8	-38	-16	-31	0

	Naravni prirast - ženske									
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Slovenija	-44	-437	-713	-730	-219	-441	-529	-985	-184	-610
Kozje	-12	-9	-11	5	-9	-12	-18	-10	-14	-9
Podčetrtek*	-9	-21	1	-2	-6	-4	-8	-9	-9	-15
Rogaška Slatina	10	6	20	-14	14	-14	-10	7	5	4
Rogatec	4	11	5	2	-2	1	-2	-2	6	6
Šmarje pri Jelšah	9	-18	3	-2	-3	-22	-9	2	3	0
Območje	2	-31	18	-11	-6	-51	-47	-12	-9	-14

Tabela 27: Selitveno gibanje in skupni prirast prebivalstva po občinah, Slovenija, letno

	1996			1997			1998			1999			2000		
	Meddr. selitve*	Notranje selitve**	Skupni Selitv. prirast	Meddr. selitve*	Notranje selitve**	Skupni selitveni prirast	Meddr. selitve*	Notranje selitve**	Skupni selitveni prirast	Medd. selitve*	Notranje selitve**	Skupni selitveni prirast	Meddr. selitve*	Notranje selitve**	Skupni selitveni prirast
Slovenija	697	0	697	286	0	286	-2105	0	-2105	2335	0	2335	2615	0	2615
Kozje	4	3	7	6	-13	-7	0	-11	-11	0	2	2	-3	13	10
Podčetrtek***	4	-1	3	16	35	51	12	8	20	11	-11	0	1	3	4
Rogaška Slatina	21	-26	-5	22	19	41	-3	-34	-37	16	-17	-1	11	30	41
Rogatec	4	-2	2	19	-2	17	12	20	32	25	7	32	0	-12	-12
Šmarje pri Jelšah	2	-8	-6	-1	-6	-7	13	34	47	-1	17	16	-4	4	0
Območje	35	-34	1	62	33	95	34	17	51	51	-2	49	5	38	43

	2001			2002			2003			2004			2005		
	Meddr. selitve*	Notranje selitve**	Skupni selitveni prirast	Medd. selitve*	Notranje selitve**	Skupni selitveni prirast	Meddr. selitve*	Notranje selitve**	Skupni selitveni prirast	Meddr. selitve*	Notranje selitve**	Skupni selitveni prirast	Meddr. selitve*	Notranje selitve**	Skupni selitveni prirast
Slovenija	2992	0	2992	1865	0	1865	3412	0	3412	1902	0	1902	6436	0	6436
Kozje	0	-20	-20	4	-1	3	0	-4	-4	-1	14	13	-1	1	0
Podčetrtek***	-10	0	-10	5	26	31	7	19	26	-1	32	31	3	15	18
Rogaška Slatina	12	-16	-4	35	-10	25	8	-7	1	7	11	18	54	6	60
Rogatec	-5	-20	-25	4	-20	-16	8	4	12	7	-17	-10	25	-14	11
Šmarje pri Jelšah	3	56	59	7	56	63	-1	47	46	4	25	29	7	25	32
Območje	0	0	0	55	51	106	22	59	81	16	65	81	88	33	121

Viri: Statistični urad RS, Centralni register prebivalstva, *Meddržavne selitve – selitveni prirast s tujino; **Notranje selitve med občinami – selitveni prirast med občinami; ***1.1.1999 od občine Podčetrtek se je odcepila Občina Bistrica ob Sotli (Ur. l. RS št. 56/98)

Skupni selitveni prirast oziroma neto migracijski saldo (neto migracijski saldo je razlika med priselitvami v regijo in odselitvami iz regije na 1.000 prebivalcev) na 1.000 prebivalcev po občinah, ki zajema selitveni prirast s tujino (selitveni prirast s tujino je razlika med priselitvami v regijo iz tujine in odselitvami iz regije v tujino na 1.000 prebivalcev) in selitveni prirast med občinami, se je v obdobju od 1995 do 2005 povečal. Pri tem je opaziti večji porast selitvenega prirasta s tujino kot selitvenega prirasta med občinami.

Tabela 28: Selitveni gibanje in skupni prirast prebivalstva po občinah, Slovenije, letno

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
	Skupni prirast	Skupni prirast	Skupni prirast	Skupni prirast	Skupni prirast	Skupni prirast	Skupni prirast	Skupni prirast	Skupni prirast	Skupni prirast
Slovenija	865	-477	-3288	983	2207	1961	665	1282	1340	5768
Kozje	-14	-15	-34	-6	2	-40	-35	-18	-19	-18
Podčetrtek*	-21	28	4	-8	-10	-23	22	20	13	-3
Rogaška Slatina	7	63	3	14	52	-11	2	4	37	70
Rogatec	9	22	39	25	-9	-17	-25	7	-12	17
Šmarje pri Jelšah	7	-50	30	1	-15	32	57	40	22	41
Območje	-12	48	42	26	20	-59	21	53	41	107

Viri:

Statistični urad Republike Slovenije, Centralni register prebivalstva

*01.01.1999: Od občine Podčetrtek se je odcepila občina Bistrica ob Sotli (Uradni list RS št. 56/98).

Za analizirano območje je opaziti trend večanja prirasta prebivalstva (leta 1996 je še negativen, nato se postopoma povečuje, razen leta 2001, ko je zaslediti spet negativne trende). Leta 2005 je skupni porast najvišji doslej, kar je pozitivno za območje, vendar je skupni prirast posledica velikega selitvenega prirasta iz tujine, saj je naravni prirast v tem letu še vedno negativen.

4.3. Izobrazbena struktura prebivalstva na območju

Izobrazbena raven prebivalstva je nizka, saj ima prebivalstvo pretežno le osnovno in srednješolsko izobrazbo (84,5%), 7% prebivalstva ima višjo ali visoko izobrazbo. Relativno visok delež prebivalstva (8,2%) je brez izobrazbe ali z nepopolno osnovno izobrazbo.

Tabela 29: Prebivalstvo, staro 15 let ali več, po izobrazbi

	Skupaj	Brez izobraz.	Nepopolna osnovna izobrazba	Osnovna izobraz.	Srednja izobraz.	Višja izobraz.	Visoka dodiplo m. izobraz.	Visoka podiplo m. izobraz.
KOZJE	2.847	30	289	1.176	1.207	68	69	8
PODČETRTEK	2.700	z	231	1.040	1.254	82	67	Z
ROGAŠKA SLATINA	8.793	99	390	2.589	4.940	384	341	50
ROGATEC	2.627	37	175	913	1.345	79	73	5
ŠMARJE PRI JELŠAH	8.046	59	741	2.797	3.887	260	287	15
Skupaj	25.013	225	1.826	8.515	12.633	873	837	78
Slovenija	1.663.869	11.337	104.219	433.910	899.341	84.044	114.630	16.388

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj 2002.

V primerjavi s slovenskim povprečjem je izobrazbena struktura prebivalstva na območju dosti pod slovenskim povprečjem, kar pomeni, da območje zaostaja v razvoju človeških virov.

V Slovenskem merilu predstavljajo prebivalci z visoko izobrazbo 8% prebivalstva starega nad 15 let, na našem območju pa je delež le-teh samo 3,6%. Podatki so povzeti na osnovi razpoložljivih podatkov popisa prebivalstva 2002, vendar menimo, da se v petih letih situacija ni bistveno spremenila.

Izobrazbena struktura in možnosti izobraževanja oz. pridobivanja izobrazbe so zelo pomembni z vidika razvoja, saj je človeški kapital vse pomembnejši dejavnik gospodarskega in socialnega razvoja družbe. Manjko na tem področju negativno vpliva na razvoj.

Tabela 30 : Število otrok oz. mladine vključene v formalne oblike izobraževanja

Leto	2004				2005			
	Otroci v vrtcih	Učenci v OŠ	Dijaki srednjih šol	Študenti	Otroci v vrtcih	Učenci v OŠ	Dijaki srednjih šol	Študenti
Kozje	53	301	206	174	63	294	212	156
Podčetrtek	70	301	178	172	71	290	176	179
Rogaška Slatina	340	984	551	550	341	963	527	654
Rogatec	95	315	159	127	96	308	163	139
Šmarje pri Jelšah	266	897	589	490	294	879	587	508
Območje	824	2.798	1.683	1.513	865	2.734	1.665	1.636
Slovenija	54.815	172.521	101.817	110.962	77.700	167.890	99.828	113.040

Vir: Statistični letopis 2005 in Statistični letopis 2006

Število otrok oz. mladine (učencev, dijakov in študentov) vključenih v formalne oblike izobraževanja na območju je primerljiv s slovenskim povprečjem.

Leta 2005 je bilo otrok vključenih v vrtce na območju 865 oz. 2,8% vsega prebivalstva (Slovenija 3,8%), učencev vključenih v OŠ je bilo leta 2005 na območju 2.734 oz. 9% vsega prebivalstva (Slovenija 8,4%), dijakov v srednjih šolah na območju je bilo leta 2005 1.665 oz. 5,5% (Slovenija 5%), študentov pa je bilo na območju 1.636 oz. 5,4% (Slovenija 5,6%).

Število študentov je od leta 2004 do 2005 nekoliko upadlo (za 47 študentov), kar ni vzpodbuden podatek, še posebej zaradi tega, ker vemo, da imajo študentje na območju težje pogoje za zaposlovanje.

4.4. Stanje na področju izobraževanja in kulture na območju

4.4.1. Izobraževanje

Formalno izobraževanje se odvija v izobraževalnih institucijah (vrtci, šole, fakultete), ki sestavljajo izobraževalni sistem države. S programi formalnega izobraževanja se pridobi javno veljavna izobrazba.

Na območju je za zagotavljanje predšolske vzgoje in osnovne izobrazbe na razpolago **9 vrtcev in 18 osnovnih šol**, kar zadošča, vendar je zaradi nizke rodnosti in odseljevanja ogrožena predvsem mreža podružničnih šol.

Tabela 31: Izvajalci formalnega izobraževanja po občinah

OBCINE	Vrtci	Osnovne šole	Srednje šole	Visoke šole	Univerze
KOZJE	1	2	0	0	0
PODČETRTEK	1	2	0	0	0
POGAŠKA SLATINA	3	4	1	0	0
ROGATEC	1	3	0	0	0
ŠMARJE PRI JELŠAH	3	7	0	0	0
SKUPAJ	9	18	1	0	0

Vir; www.stat.si/letopis/2006

Šolski center v Rogaški Slatini izobražuje za steklarske poklice in poklic optik, izvaja pa tudi gimnazijski program. Območje pa potrebuje dodatne srednješolske in višje in visokošolske izobraževalne programe.

Na območju je prisotna nerazvitost ponudbe višješolskega in visokošolskega izobraževanja, zato so študentje prisiljeni na začasne migracije v večje izobraževalne centre – Ljubljano ali Maribor. V prihodnje bo potrebno na obravnavanem območju pri določanju programov in ukrepov zvezi z razvojem človeških virov upoštevati pomanjkanje programov (deficitni določenih obrtnih poklicev) in izvajalcev programov tako formalnega in neformalnega izobraževanja.

Neformalno izobraževanje so prav tako namenske in organizirane učne aktivnosti, ki se lahko odvijajo v institucijah ali izven njih. Sem spadajo programi za pridobivanje, obnavljanje, razširjanje, posodabljanje in poglobljanje znanja, s katerimi si javno veljavne izobrazbe ni mogoče pridobiti (tečajji, delavnice, seminarji ipd).

V Rogaški Slatini deluje **Ljudska univerza Rogaška Slatina**, ki je namenjena predvsem izobraževanju odraslih ter spodbujanju vseživljenjskega učenja na območju in je na območju prisotna že 48 let.

Čeprav je sedež LU v Rogaški Slatini izvajajo programe v številnih krajih po območju izven sedeža organizacije.

Ljudska univerza Rogaška Slatina izvaja več različnih programov namenjenih formalnemu izobraževanju odraslih (osnovnošolski in srednješolski programi za odrasle – ekonomski tehnik, gostinski in turistični tehnik, natakarkar, kuhar, voznik predšolska vzgoja, prometni tehnik ipd).

Poleg formalnih oblik izobraževanja ponujajo številne programe neformalnega izobraževanja za odrasle (tujji jeziki, računalništvo, programi socialni oskrbovalec/oskrbovalka, različni tečajji...) ter brezplačno učno pomoč.

Danes je že splošno znano dejstvo, da obstoječega znanja, ki ga zagotavlja šolski sistem ni dovolj.

Samo v šoli pridobljeno znanje ne zadošča več za poklicno in življenjsko uspešnost. Čeprav se danes šole vse bolj odpirajo v vključevanje najrazličnejših novih metod, kot so projektno delo, delavnice, ekskurzije v naravi ipd. še vedno obstaja deficit določenih veščin in znanj, ki jih šole ne morejo zapolniti. Zato neformalne oblike izobraževanja postajajo vse bolj pomembne oblike izobraževanja, ki mladim in odraslim ponujajo priložnost dopolnjevanja ali nadgrajevanja dosežene stopnje formalnega izobraževanja ter možnost razvoja in spodbujanja tistih znanj in veščin, ki jih ne morejo pridobiti s formalnim izobraževanjem.

Poleg formalne oblike izobrazbe prebivalstva je pomembna vključenost prebivalstva v vseživljenjsko učenje, ki je na območju prenizka. Kontinuirano izobraževanje in usposabljanje je temelj učeče se družbe. Analize kažejo, da imajo prebivalci z nižjo stopnjo

izobrazbe tudi slabši dostop do različnih oblik izobraževanja, kar velja tudi za naše območje, zato je v prihodnje potrebno razmišljati o tovrstnih projektih.

4.4.2. Kultura

Na področju kulture na območju deluje javni zavod Kulturni center Rogaška Slatina, na naslovu: Celjska cesta 3/a, katerega upravitelj je Zavod za kulturo Rogaška Slatina. V okviru Kulturnega centra razpolagajo z dvorano s 389 sedeži, v kateri organizirajo kongrese, simpozije, seminarje, družabne prireditve, gledališke predstave, koncerte, proslave ipd. Letno obiše Kulturni center 15.000 obiskovalcev.

V Kulturnem centru ima svoje prostore tudi Knjižnica Rogaška Slatina, ki ima enoto tudi v občini Rogatec.

V Rogaški Slatini deluje tudi Območna izpostava Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti, ki pokriva občini Rogaška Slatina in Rogatec, na področju ljubiteljske kulture. Območna izpostava Javnega sklada RS pomaga društvom pri njihovem delovanju, spremlja njihove dosežke, organizira izobraževanja za člane društev ter jih spodbuja za organiziranje prireditev po celotni Sloveniji in širše.

Knjižnica Šmarje pri Jelšah je javni zavod ustanovljen s strani občine Šmarje pri Jelšah, opravlja pa knjižnično dejavnost za območje občin Šmarje pri Jelšah, Podčetrtek, Kozje in Bistrica ob Sotli. V okvir dejavnosti knjižnice sodi tudi upravljanje s Kulturnim domom in organizacija kulturnih prireditev. Knjižnica je sodobno opremljena in nudi obiskovalcem 48.700 enot knjižnega gradiva (stanje 31.12.2005), vključuje pa cca. 3.000 članov. Knjižnica Šmarje pri Jelšah, z enotami Lesično, Kozje, Bistrica ob Sotli in Podčetrtek, s knjižničarsko dejavnostjo pokriva velik del območja Kozjanskega in delno Obsotelja.

V Šmarju pri Jelšah deluje tudi Območna izpostava Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti, ki pokriva poleg občine Šmarje pri Jelšah še občine Kozje, Podčetrtek ter Bistrico ob Sotli, na področju ljubiteljske kulture. Glavna naloga JSKD je izvedba skupnega nacionalnega kulturnega programa. JSKD letno zbira in pripravlja predloge programov in drugih projektov s področja ljubiteljske kulturne dejavnosti štirih občin na podlagi javnega razpisa Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti.

4.4.3. Živahno društveno življenje

Območje ima razvito mrežo kulturnih in drugih društev, v katere se vključujejo prebivalci območja, ki izvajajo različne aktivnosti. Prireditve, razstave, srečanja so v območju zelo dobro obiskana, vključevanje prebivalcev v različne oblike organiziranega kulturnega in družabnega življenja je zelo dobro.

Delo v društvih zahteva vse večjo profesionalizacijo, stroški delovanja se večajo, sponzorska sredstva so skromna, zato se pojavlja problem financiranja delovanja društev.

Na območju LAS deluje večje število društev, ki skrbijo za pestro družabno, športno življenje:

Tabela 32: Delujoča društva na območju

Občina	Turistično/kulturno društvo	Sportno društvo	Gasilsko društvo	Vinogradniško društvo	Cebelarsko društvo	Lovsko društvo	Društvo žena	Drugo
Kozje	10	11	4			2		3
Podčetrtek	2	8	5	1	1	1		5
Rogaška Slatina	14	25	5	1	1	1	1	3
Rogatec	4	8	3	1	1	1	3	7
Šmarje pri Jelšah	21	37	8	1	1	1	1	20

Življenje prebivalcev na območju je tesno povezano z navadami, šegami in običaji.

Na območju delujejo določena društva, ki se ljubiteljsko ukvarjajo z oživljanjem in ohranjanjem slovenskih narodnih jedi in običajev (npr.: društvo GAJA, društvo kmetič AJDA...).

Društvom, katerim v večini primanjkuje usposobljenega kadra in sredstev je potrebno nuditi usposabljanja, pomoč pri prijavih na različne razpise ter jih povezati v mrežo, ki bo omogočala uporabo in razvoj skupnih resursov, ki bodo omogočili razvoj socialnega kapitala in s tem razvoj območja.

4.4.4. Zdravstvo in sociala

Območje spada med območja, ki se na področju zdravstva in socialnega skrbstva srečuje s številnimi problemi. Težave z brezposelnostjo in nižji življenjski standard razmere še poslabšujeta.

Za potrebe varstva starejših delujeta na območju domova za ostarele v Rogaški Slatini in v Šmarju, načrtuje pa se izgradnja domov za starejše še v drugih občinah.

Invalidne osebe se zaposlujejo v invalidskem podjetju, ki ima sedež v Lesičnem in enoti v Rogaški Slatini.

V Šmarju pri Jelšah je od leta 2007 odprta tudi enota Varstveno delovnega centra Šentjur, v katerega so vključene osebe z motnjami v duševnem razvoju.

Center za socialno delo in Urad za delo se nahajata na sedežu upravne enote v Šmarju. Na območju deluje zdravstveni zavod Šmarje pri Jelšah, v ostalih sedežih občin pa delujejo zdravstvene postaje. Nevladni sektor na področju socialnih storitev je še preslabo razvit, medtem ko skozi izvajanje uradnih programov ni mogoče zadostiti vsem potrebam.

5. OPIS DOSEDANJIH AKTIVNOSTI NA OBMOČJU LAS

5.1. Izkušnje v pripravi programov za razvoj podeželja (CRPOV, RPP)

Kot je bilo že predhodno navedeno območje LAS predstavlja geografsko, gospodarsko in razvojno zaključeno celoto, saj ima številne skupne razvojne probleme, ki jih rešuje z medsebojnim sodelovanjem.

Območje LAS odlikuje že **večletno partnersko sodelovanje** na področju priprave in izvajanja razvojnih projektov območja Obsotelja in Kozjanskega.

Leta 2001 so občine Bistrica ob Sotli, Kozje, Podčetrtek, Rogaška Slatina, Rogatec in Šmarje pri Jelšah, ustanovile območno **Razvojno agencijo Sotla** (v nadaljevanju RA Sotla). RA Sotla je prevzela vlogo podporne institucije, ki ima nalogo povezovalca med različnimi akterji razvoja na območju (gospodarski subjekti, društva, nosilci kmetijske dejavnosti, lokalne skupnosti in druge negospodarske organizacije – Kozjanski regijski park, Zavod za turizem Rogaška Slatina, Zavod za kulturo, turizem in razvoj Rogatec...), pripravlja razvojne programe območja Obsotelja in Kozjanskega in pripravlja ter izvaja razvojne projekte območja.

Pod njenim okriljem so nastali in se uspešno izvajali številni programi in projekti vezani na razvoj podeželja, človeških virov, turizma, podjetništva in lokalne infrastrukture na območju, z namenom omogočiti razvoj gospodarsko in razvojno šibkega območja Obsotelja in Kozjanskega.

5.2. Uspešnost izvajanja programov za razvoj podeželja (CRPOV, RPP)

V nadaljevanju navajamo nekaj uspešnih razvojnih projektov in programov za razvoj podeželja iz preteklih let, ki so se izvajali na območju LAS.

5.2.1. Projekti iz programa CRPOV

Tabela 33: projekti iz programa CRPOV

Naslov projekta	Vrednost projekta (v EUR)	Glavni rezultati	Območje	Izvajanje projekta
CRPOV projekt: Enoletno uvajanje CRPOV in izdelava Razvojnega projekta CRPOV za območje Vetrnik	12.100	Rezultat projekta je izdelan razvojni projekt z naborom prioriternih projektov.	Občina Kozje – OBMOČJE VETRNICA	2000/2001
CRPOV projekt: Izdelava razvojnega projekta CRPOV za	13.125	Rezultat projekta je izdelan razvojni projekt z naborom prioriternih projektov.	Občina Kozje – OBMOČJE KS LESIČNO	1998

območje krajevne skupnosti Lesično				
CRPOV projekt: Izdelava razvojnega projekta CRPOV za območje KS Kostrivnica in KS Sv. Florjan	8.346	Rezultat projekta je izdelan razvojni projekt z naborom prioritetnih projektov.	Občina Rogaška Slatina – OBMOČJE KS KOSTRIVNICA in SV.FLORJAN	1999/2000
CRPOV projekt: Celostno urejanje podeželja in obnova vasi – razvoj cestne infrastrukture , povezane z razvojem kmetijstva		Rezultat projekta je izdelan razvojni projekt z naborom prioritetnih projektov.	Občina Rogaška Slatina	2000
CRPOV projekt: Razvojni program Lemberg- Sladka gora		Na osnovi izvedenih delavnic skupaj s krajani je bil določen razvojni motiv in razvojna vizija območja Lemberg- Sladka gora, v skladu s priložnostmi in resursi, ki se nahajajo na območju in okolici: - motiviranost in organiziranost za uresničevanje programa, - novo vrednotenje kulturne in naravne dediščine, - povezovanje v regiji v integralne razvojne projekte, - povezovanje v okviru VTC 10 in	Občina Šmarje pri Jelšah – OBMOČJE KS LEMBERG IN KS SLADKA GORA	December 2000 – avgust 2001

		mreže VTC po Sloveniji, razvoj obstoječih in novih tradicionalnih prireditev na območju.		
--	--	--	--	--

5.2.2. Razvojni program podeželja »Trženje produktov in storitev ob tematskih poteh v Obsotelju in Kozjanskem«

Leta 2001 se je šest občin – Bistrica ob Sotli, Kozje, Podčetrtek, Rogatec, Rogaška Slatina in Šmarje pri Jelšah - odločilo medsebojno razvojno povezati, skladno z usmeritvami MKGP in pristopiti k izdelavi **skupnega razvojnega programa podeželja za področje Obsotelja in Kozjanskega**. Eden od razlogov za pripravo Razvojnega programa podeželja je bila možnost pridobitve finančnih sredstev iz programa CRPOV za razvojne projekte na povezanem podeželskem območju.

V **preveritveni fazi** (v letih 2001/2002) se je izkazalo, da ima območje Obsotelja in Kozjanskega, ki pokriva prej omenjenih šest občin, skupna problemska izhodišča in razvojna razmišljanja in interes po združevanju in skupnem reševanju razvojnih problemov. V tej fazi so potekale delavnice s prebivalci v vseh šestih občinah, definirali smo tematski poti po območju z namenom večje turistične prepoznavnosti in ohranjanja identitete območja. Cilj, ki smo si ga zastavili v preveritveni fazi je bil, povezati turistične zanimivosti in obstoječe turistične ponudnike ob tematskih poteh, z namenom skupne promocije in celovitega trženja.

Po zaključeni preveritveni fazi se je pristopilo v **uvajalno fazo**, ko smo nadaljevali z načrtanimi aktivnostmi v preveritveni fazi in izdelali dokument **Razvojni program podeželja** t.i. Trženje produktov in storitev ob tematskih poteh v Obsotelju in Kozjanskem. Naše naloge v uvajalni fazi so bile usmerjene v:

- nadaljevanje prioritarnih izvedbenih aktivnosti v preveritveni fazi,
- motivirati, informirati in usposobiti posameznike na podeželju za nove in dodatne dejavnosti na kmetijah ter vključiti v sistem organiziranega in celovitega trženja obstoječe ponudbe ter s tem poiskati nove možnosti zaposlovanja in vira dohodka na podeželju,
- motivirati, informirati in usposobiti izbrane ciljne skupine (aktivna društva) na območju za celovito trženje.

V avgustu 2005 se je občina Šmarje pri Jelšah, kot nosilec projekta, prijavila na javni razpis za pridobitev nepovratnih sredstev za sofinanciranje **dopolnitve obstoječega razvojnega programa podeželja in oblikovanje Lokalne akcijske skupine** (v nadaljevanju LAS). V partnerstvo so kot sofinancerji pristopile ostale občine in MKGP, za izvajalca je bila izbrana RA Sotla.

V letih 2005/2006 smo izvedli sledeče načrtane aktivnosti:

- izvedli smo več delavnic za ciljne skupine z namenom predstaviti Nacionalni strateški načrt razvoja podeželja 2007-2013 in program LEADER,
- dopolnili Razvojni program podeželja v skladu z navodili MKGP in Uredbo Sveta št. 1698/05 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) za programsko obdobje 2007 – 2013 ter pripravili nabor projektov območja LAS,
- s pomočjo zloženek in predstavitev smo motivirali in animirali lokalno okolje in prebivalstvo za oblikovanje in vključitev v Lokalno akcijsko skupino (LAS) in
- podpisali Pismo o nameri za ustanovitev LAS za razvoj podeželja na našem območju.

Vrednost projekta je znašala 21.000 EUR (50% sofinanciranje MKGP in 50% občine).

5.3. Vključenost območja v druge razvojne programe (projekti PHARE, EQUAL, INTERREG IIIA SLO-HR ter drugih nacionalnih sredstev)

Tabela 34: Drugi projekti

Naslov projekta	Vrednost projekta (v EUR)	Glavni rezultati	Območje	Vir financiranja
Phare projekt: Usposabljanje turističnih vodnikov	108.000	Na območju Obsotelja in Kozjanskega smo z izobraževalnimi moduli, usposobili 70 novih lokalnih turističnih vodnikov.	LAS	75% sr. EU in Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve; 25% lastnih sred.
Phare projekt: Žensko podjetništvo kot zaposlitvene možnosti na podeželju	86.000	Z izobraževalnimi moduli smo, brezposelne in kmečke ženske, usposobili z praktičnimi znanji za vsakdanje življenje in ustvarjanje dohodka.	LAS	75% sredstva EU in Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve; 25% lastnih sredstev
Phare projekt: Novi trendi v ženskem podjetništvu	25.000	Izvedba izobraževalnih delavnic na temo komuniciranja in vloge žensk v podjetništvu.	LAS	100% PCMG Ljubljana
ZRSZ projekt: Skrb za dosego večje usposobljenosti aktivnega prebivalstva na Obsotelju/Kozjanskem	50.000	Izvedli smo tečaje računalništva, tujih jezikov in podjetniške delavnice za brezposelne osebe z namenom večje zaposljivosti in razvoja zmogljivosti posameznika.	LAS	Zavod republike Slovenije za zaposlovanje
Program pobude Equal : Razvojno partnerstvo Kozjansko	270.000	Namen projekta je ozavestiti ljudi o vseživljenjskem učenju, motivirati za učenje, izvajati nove metode za učenje pri brezposelnih, ženskah, starejših, osebami z motnjami v duševnem razvoju, nizko kvalificirano delovno silo in managerjih.	LAS ter občini Šentjur in Dobje (projektno sodelovanje s sosednjim LAS območjem)	75% Evropski socialni sklad; 25% Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Leto 2005.
Phare projekt:	87.000	Priprava raziskave z namenom ugotovitve	Občine Bistrica ob Sotli, Kozje in Podčetrtek	93,75% sredstev Phare

Priprava raziskave za pospešitev gospodarskega razvoja na Kozjanskem		gosp. razvitosti na Kozjanskem, s poudarkom na analizi potreb po prestrukturiranju gosp. subjektov in tehnoloških viškov.		in nacionalnih sredstev; 6,25% lastnih sredstev. Leto 2005.
Phare 2003 projekt: Znanje, ključ do uspešnega podjetja	99.790	Namen projekta je bil izboljšati kakovost človeških virov v malih in srednjih podjetjih, s pomočjo brezplačnih izobraževalnih modulov.	Projekt izkazuje regijski značaj, saj vključuje partnerje iz celotne Savinjske regije.	90% sredstev Phare in nacionalnih sredstev; 10% lastnih sredstev. Leti 2005/2006.
Interreg IIIA SLO-HR projekt: Razvoj za razvoj	11.800	Izdelana Strategija razvoja človeških virov na čezmejnem območju in brezplačni izobraževalni moduli za zaposlene v podjetnih in podeželsko prebivalstvo	LAS Obsotelje in Kozjansko in LAS Dravinjskega (projektno sodelovanje med LAS območji) ter čezmejno sodelovanje z območjem Krapinsko-Zagorske županije	100% sredstva Interreg IIIA Leti 2007/2008

5.4. Opis uspešno izvedenih projektov in nastalih produktov

Tabela 35: Uspešno izvedeni projekti

Naslov projekta	Vrednost projekta (v EUR)	Glavni rezultati	Območje	Vir financiranja
Idejni projekt: Vinsko turistične ceste Slovenije	Vseslovenski projekt.	Idejni projekt »VTC Slovenije« predstavlja vsebinsko in metodološko poenoten prikaz VTC v SLO in je podlaga za njihovo nadaljnje urejanje in vključitev v turistično ponudbo. Izvedena je bila rajonizacija, Obsotelje in Kozjansko se uvršča v Posavski vinorodni okoliš, Šmarsko-Virštanjski vinorodni okoliš. Razvili smo nov turistični produkt - VTC 10.	LAS	MKGP in občine. Leto 1993
Neposredne regionalne spodbude	743.000	Lokalne ceste (v skupni dolžini 10,73km) na območju	LAS	Agencija RS za regionalni razvoj in

za leto 2004		občin LAS so bile infrastrukturno opremljene in označene kot VTC 10 , prav tako so označeni turistični ponudniki ob VTC 10.		občine. Leto 2004.
Phare 2003 projekt: VEM (Vse na enem mestu)	57.000	Ustanovili smo VEM točke (Šmarje, Kozje, Rogaška, Šentjur) z namenom zagotoviti storitve podjetniškega svetovanja in (do) registracije dejavnosti na enem mestu, blizu podeželskemu prebivalstvu.	LAS ter občini Šentjur in Dobje (projektno sodelovanje s sosodnjim LAS območjem)	90% sredstev Phare in nacionalnih sredstev; 10% lastnih sredstev. Leto 2006.
Phare 2003 projekt: Kolesarsko omrežje čezmejnega sodelovanja	110.000	Izdelane študije umestitve v prostor daljinske kolesarske povezave: 1. Celje-Šentjur-Šmarje-Rogaška-Rogatec-Dobovec-Hum 2. Slov. Bistrica-Mestinje-Podčetrtek-Bistrica ob Sotli-Kumrovec, strokovne podlage regionalnih in lokalnih kolesarskih poti na območju LAS in skupna karta kolesarskega omrežja čezmejnega območja	LAS ter občini Šentjur in Dobje (projektno sodelovanje s sosodnjim LAS območjem) in območje Krapinsko-Zagorske županije na HR strani (čezmejno sodelovanje)	90% sredstev Phare in nacionalnih sredstev; 10% lastnih sredstev. Leto 2006.
Neposredne regionalne spodbude za leto 2006: Ureditev poslovnih in obrtnih con	466.000	Nakup zemljišč za ureditev manjših poslovno obrtnih con v občinah Obsotelja in Kozjanskega. S projektom se zagotavljajo pogoji za razvoj podjetij, ter odpiranje novih delovnih mest.	LAS	Financiranje s sredstvi občin in sredstvi Agencije RS za regionalni razvoj. Leto 2006.
Projekt območja LAS: Usposabljanje lokalnih turističnih vodnikov Obsotelja in Kozjanskega	2.000	Rezultat projekta je usposobljenih 22 lokalnih turističnih vodnikov z licenco za strokovno vodenje po območju LAS.	LAS	100% sredstva občin in RA Sotla. Leto 2007.

STO projekt: Oblikovanje in izdelava skupne turistične karte Obsotelja in Kozjanskega	9.000	Rezultat projekta je nov turistični produkt: 5-jezična turistična karta območja LAS, na kateri so označene naravne in kulturne znamenitosti, turistične destinacije, tematske poti ipd. Karta je natisnjena v 50.000 izvodih, z namenom skupne promocije območja LAS in dostop do turističnih informacij na enem mestu (TIC- i).	LAS	50% sredstva občin ter 50% STO. Leto 2007.
Ministrstvo za šolstvo: Model centra VŽU – Center vseživljenjskega učenja	3.000	Rezultat projekta je novi model centra vseživljenjskega učenja na območju LAS.	Projekt izkazuje regijski značaj, saj vključuje partnerje iz Savinjsko- Šaleške subregije.	100% nacionalna sredstva Leto 2007.
Projekt območja LAS: Predstavitev območja na Mednarodnem obrnem sejmu 2007	7.500	Cilj projekta: skupna promocija območja LAS in turistične ponudbe območja (zdraviliški turizem, »podeželski turizem«), predstavitev društev, eko kmetovalcev, podjetij, Kozjanskega parka, Muzeja Rogatec, RA Sotla ipd.	LAS	100% sredstva občin in RA Sotla. Leto 2007.
Projekt iz Ukrepa Razvoj regij 2007-2009: VTC 10	950.000	Lokalne ceste s statusom VTC 10 (v skupni dolžini 4,63 km) na območju občin se bodo rekonstruirale, z namenom lažjega dostopa do naravnih in kulturnih znamenitosti ter turističnih ponudnikov ob VTC 10.	Občine Šmarje pri Jeļšah, Rogatec in Šentjur.	Služba vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko in občine. Obdobje 2007- 2009.
Projekt sodelovanja LAS Obsotelje in Kozjansko ter	12.000	Cilj projekta: predstavitev območja (naravne, kulturne znamenitosti, turistične destinacije)	LAS Obsotelje in Kozjansko in LAS	100% sredstva občin in RA Sotla ter RA Kozjansko.

območje LAS Dravinjsko: Predstavitev na spletnem portalu podezelje.co m		in turističnih ponudnikov ter kmetovalcev na spletnem portalu podezelje.com , ki omogoča skupno promocijo in trženje preko spletne trgovine		Leti 2007/2008
---	--	---	--	----------------

5.5. Popis in možnost izrabe obstoječih razvojnih struktur na območju LAS

RAZVOJNA AGENCIJA SOTLA

Na območju LAS deluje že od leta 2001 območna razvojna agencija Sotla, s sedežem Aškerčev trg 24, Šmarje pri Jelšah. Razvojna agencija Sotla je bila ustanovljena na osnovi Odloka o ustanovitvi Razvojne agencije Sotla, ki so ga sprejeli občinski sveti občin Bistrica ob Sotli (Ur. list RS, št. 102/01), Kozje (Ur. list RS, št. 101/01), Podčetrtek (Ur. list RS, št. 100/01), Rogaška Slatina (Ur. list RS, št. 105/01), Rogatec (Ur. list RS, št. 109/01) in Šmarje pri Jelšah (Ur. list RS, št. 100/01).

Razvojna agencija Sotla opravlja sledeče naloge:

- povezovanje javnih in zasebnih iniciativ pri programih s področja razvoja turizma, podjetništva, podeželja, razvoja človeških virov, lokalne infrastrukture ipd.,
- spodbujanje razvoja podjetništva in malega gospodarstva v povezavi z razvojnimi cilji območja,
- usmerjanje razvoja, informiranje, motiviranje in koordinacija lokalnih potencialov,
- priprava, vodenje, izvajanje območnih razvojnih programov ter povezave s subregijskimi, regijskimi in nacionalnimi programi,
- priprava, vodenje in izvajanje razvojnih projektov območja LAS.,
- priprava in izvedba projektov:
 - »Usposabljanje lokalnih turističnih vodnikov«, projekt Phare 2000,
 - »Žensko podjetništvo kot zaposlitvene možnosti na podeželju«, projekt Phare 2000,
 - »Novi trendi v ženskem podjetništvu«, projekt PCMG Ljubljana,
 - »Skrb za doseg večje usposobljenosti aktivnega prebivalstva na območju subregije Obsotelja in Kozjanskega«, projekt Zavoda RS za zaposlovanje,
 - »Storitve Vse na enem mestu«, projekt Phare
 - »Priprava raziskave za pospešitev gospodarskega razvoja na Kozjanskem« projekt Phare PPF II,
 - »Turistična karta Obsotelja in Kozjansko«, projekt STO,
 - »organizacija predstavitve območja Obsotelja in Kozjanskega na MOS 2007 Celje«
- kot partner smo sodelovali v naslednjih projektih:
 - »Aktiviranje neizkoriščenih potencialov podeželja«,
 - »Znanje ključ do uspeha«,
 - »Kolesarsko omrežje«,
 - »Center vseživljenjskega učenja«,
 - »Razvoj za razvoj«.

Od leta 2001 je RA Sotla izvajalec **Razvojnega programa podeželja** »Trženje produktov in storitev ob tematskih poteh v Obsotelju in Kozjanskem« za območje LAS, ko so se občine odločile medsebojno razvojno povezati, skladno z usmeritvami MKGP in pristopiti k izdelavi skupnega razvojnega programa podeželja za področje Obsotelja in Kozjanskega.

RA Sotla je podpora institucija JAPTI-ja (Javne agencije za podjetništvo in tuje investicije) in izvajalce določenih njihovih programov namenjenih **pospeševanju podjetništva na območju LAS**:

- Vavčersko svetovanje, ki nudi podjetjem podjetniško svetovanje po subvencioniranih cenah,

- storitve VEM (Vse na enem mestu), ki omogočajo potencialnim podjetnikom in podjetnikom brezplačno podjetniško svetovanje in (do)registracijo dejavnosti samostojnih podjetnikov in enostavnih gospodarskih družb, na enem mestu – na točkah VEM v Šmarju pri Jelšah, Kozjem in Rogaški Slatini,

- mreža LPC - podjetjem, organizacijam in posameznikom, v obliki brezplačnih delavnic ali tedenskega informiranja obvestimo o aktualnih razpisih, spremembah zakonodaje, možnih oblikah izobraževanja...).

RA Sotla ima že večletne uspešne izkušnje pri pripravi in izvajanju razvojnih programov območja (Območni razvojni program Obsotelja in Kozjanskega 2007-2013, Razvojni program podeželja) in razvojnih projektov območja LAS (podrobneje opredeljeno v prejšnji točki).

Razvojna agencija Sotla je prevzela vlogo podporne institucije, ki povezuje in koordinira delo med različnimi akterji razvoja na območju (gospodarski subjekti, društva, nosilci kmetijske dejavnosti, lokalne skupnosti in druge negospodarske organizacije – Kozjanski regijski park, Zavod za turizem Rogaška Slatina, Zavod za kulturo, turizem in razvoj Rogatec...), pripravlja razvojne programe območja Obsotelja in Kozjanskega in pripravlja ter izvaja razvojne projekte območja. Pod njenim okriljem so nastali in se uspešno izvajali številni programi in projekti vezani na razvoj podeželja, človeških virov, turizma, podjetništva in lokalne infrastrukture na območju, z namenom omogočiti razvoj gospodarsko in razvojno šibkega območja Obsotelja in Kozjanskega.

Glede na izkušnje projektnega managementa in partnerskega sodelovanja RA Sotla z drugimi subjekti, kadrovskega potenciala ter sposobnosti upravljanja z javnimi sredstvi je smotrno vključiti območno razvojno agencijo, v članstvo LAS in izvajanje LRS.

V proces priprave LRS in izvajanje razvojnih projektov bomo vključili tudi ostale institucije na območju LAS, ki bodo na strokoven način, s prenosom dobrih praks in znanj prispevali k uresničevanju Razvojne vizije LRS in doseganja ciljev.

Podporne institucije na območju LAS so:

- Zavod za kulturo, turizem in razvoj Rogatec,
- Zavod za turizem Rogaška Slatina,
- Turizem Podčetrtek GIZ,
- Ljudsko univerzo Rogaška Slatina,
- Kozjanski regijski park ter
- številna aktivna društva in posamezniki na območju,

ki imajo večletne izkušnje in bogate reference s področja izvajanja projektov vezanih na razvoj turizma, podeželja, vseživljenjskega učenja in ohranjanja naravne in kulturne dediščine.

Zavod za kulturo, turizem in razvoj Rogatec z osnovnim poslanstvom varovanja in upravljanja kulturnih spomenikov in dediščine na področju občine Rogatec je bil ustanovljen 2001 in na podlagi sklepa Vlade RS prevzel v upravljanje kulturni spomenik v državni lasti in spomenik državnega pomena, Muzej na prostem Rogatec, ter leta 2006 tudi dvorec Strmol, kulturni spomenik v lasti Občine Rogatec.

Pomembnejši projekti:

1. Izvedba izobraževalnega projekta »Razvoj podeželja«, sofinanciran s strani sredstev Phare, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, izvajalec Zavod Rogaška dediščina Rogatec (maj 2001 - februar 2002)
2. Priprava projektne dokumentacije za projekt »Izvedba celovitega sistema označevanja vinsko etnološke ponudba na VTC 10 na območju Občine Rogatec«, uspešno kandidiral na javnem razpisu za spodbujanje razvoja integralnih turističnih proizvodov, Ministrstvo za gospodarstvo, izvajalec Zavod Rogaška dediščina – Rogatec (september 2001 – januar 2002)
3. Izvedba 11-mesečnega izobraževalnega projekta »Aktiviranje neizkoriščenih potencialov podeželja«, sofinanciran s strani programa Phare 2000, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, izvajalec Zavod Rogaška dediščina Rogatec (december 2002 – oktober 2003)
4. Partner v projektu »Razvoj za razvoj« - Interreg III A, prijavitelj Razvojna agencija Kozjansko, Služba vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, I. 2007/2008
5. Celoletna izobraževalna delavnica ročnega tkanja (2002)
6. Mednarodni promocijski projekt (Leader 2+) »Muzej brez meja / Museum ohne Grenzen / Múzeum határok nélkül« - sodelovanje treh muzejev na prostem v panonskem prostoru (Gerersdorf (A), Zalaegerszeg / Göcsej (H), Rogatec (SLO) v letih 2005-06
7. »Etno Fest Rogatec 2001« - 20-letnica izgradnje muzeja na prostem (strokovni posvet, dramatizacija kmečkega popoldneva na historični kmetiji, plesne in etnološke delavnice, festival etno glasbe)
8. DEKD – Dnevi evropske kulturne dediščine v letih 2004 – 2007 - sodelovanje v vseslovenski akciji predstavljanja kulturne dediščine na razpisano temo
9. »PLESNA HIŠA" - pedagoško andragoški projekt etnoloških glasbeno plesnih delavnic (julij – oktober 2006)
10. »Stara mama / stari ata so mi povedali« - celoletni pedagoško andragoški program muzejskih demonstracij in delavnic domačih obrti, šeg, navad in delovnih opravil – izvajanje vsak konec tedna od leta 2002 naprej
11. Etnografska prireditve »Likof na taberhi« - prikaz mlačve s cepci, na ročni mlatilnici in na gepelj - od leta 1999 vsako zadnjo soboto v juliju
12. »KUHARCA" – postavitve muzejske razstave Pokrajinskega muzeja Celje v novo urejenih razstavnih prostorih na podstrešju dvorca Strmol (gostovanje april 2007-2010)
13. »HETIŠKE TKANINE IN VEZENINE" (izročilo madžarske etnične skupine iz okolice Lendave) - postavitve muzejske razstave Pokrajinskega muzeja Murska Sobota na dvorcu Strmol - (gostovanje april 2008-2010)
14. Gostovanje razstave »Muzeji na prostem na Slovenskem« v avstrijskem muzeju Gerersdorf (maj – junij 2006)

Turizem Rogaška Slatina, Zavod za pospeševanje turizma Rogaška Slatina se ukvarja z naslednjimi dejavnostmi:

- zbirajo in posredujejo turistične informacije,
- pripravili so brošuro *Rogaška Slatina z vami* (več jezikovno),
- pripravljajo programe bivanja za goste Rogaške Slatine (izleti, prireditve, sprehodi, predavanja, ogledi),
- opravljajo vodniško službo,
- prodajajo razglednice in spominke
- posredujejo pri oddaji zasebnih sob,
- upravljajo Paviljon kaktej in izvedba programov v paviljonu,
- upravljajo Informacijsko središče Krajinski park Boč in izvedba programov.
- sodelujejo s Turističnim društvom Rogaška Slatina pri ocenjevanju kraja na tekmovanju Turistične zveze Slovenije,
- sodelujejo pri pripravi za sodelovanje na tekmovanju Entetne Florale.

Turizem Podčetrtek, GIZ, se ukvarja z naslednjimi dejavnostmi:

- informacijsko - turistično dejavnostjo - TIC,
- organiziranje izletov,
- organiziranje seminarjev,
- posredovanje prenočitvenih in gostinskih storitev,
- prodaja vstopnic za bazenski kompleks Termalija,
- organiziranje prireditev,
- promocija turistične ponudbe celotnega turističnega območja Podčetrтка,
- oglaševanje v medijih na slovenskem, hrvaškem in avstrijskem prostoru,
- priprava in tiskanje zloženek za turistično ponudbo občine Podčetrtek,
- sodelovanje pri projektih: Emina pot, Kolesarske poti, Sotla – Dolina izvirov zdravja, Turistična karta Obsotelja in Kozjanskega,....

Ljudska univerza Rogaška Slatina je z izobraževalnimi programi in drugimi dejavnostmi na območju Obsotelja in Kozjanskega prisotna že 48 let.

Vsa ta leta v praksi udejanjajo idejo dostopnosti vseživljenjskega učenja ljudem različnih generacij. Programe izvajajo v številnih krajih izven sedeža organizacije. Z uspešnimi prijavi na razpise, pridobivajo nacionalna in evropska sredstva ter tako omogočajo občanom brezplačna izobraževanja.

Občanom ne nudijo le možnosti vključitve v izobraževalne programe, omogočajo tudi brezplačno informiranje in svetovanje, organizirano samostojno učenje in učno pomoč.

Povezujejo se s partnerji v lokalnem okolju in tudi širše, odprti so za nove ideje in sodelovanja.

Z uvajanjem modela POKI (Ponudimo odraslim kakovostno izobraževanje) v njihovo delo, želijo postati izobraževalna organizacija, ki bo prepoznavna po poslovni odličnosti ter zadovoljstvu udeležencev.

Ljudska univerza Rogaška Slatina ima **poslovno enoto v Šmarju pri Jelšah** na Aškerčevem trgu 24. V PE Šmarje pri Jelšah se nahaja SSU, CIPS in tam vam nudijo tudi učno pomoč.

Druga **poslovna enota se nahaja v Šentjurju pri Celju**, na Drogenikovi 16. V informacijski pisarni lahko opravite evidenčne vpise v vse programe formalnega in neformalnega izobraževanja.

Kozjanski park letno pripravlja in izvede okrog petdeset projektov, ki so po zahtevnosti, obsegu in učinkih različni. Projektno in programsko delo je vezano na Kozjanski park pa tudi na Slovenijo in širši evropski prostor.

Za programsko in projektno delo je usposobljenih enajst strokovnjakov različnih profilov z univerzitetno izobrazbo in mreža uglednih zunanjih sodelavcev.

V nadaljevanju predstavljamo izbor projektov, ki so jih izvedli v celoti ali pa so pri njih pomembno sodelovali:

- Priprava in izvedba promocijskih prireditev namenjenih varstvu okolja
 - Grajski ŽIV-ŽAV
 - Čebelarjev KVIP-KVIP
 - Praznik kozjanskega jabolka, leta 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007
- Mednarodni simpozij »Problematika kmečkega stavbarstva«, v sodelovanju z Bavarsko-slovenskim društvom, leta 1997
- Tretji mednarodni Bavarsko-slovenski simpozij o raziskovanju podeželske stavbne dediščine »Štiri leta evidentiranja in dokumentiranja podeželske stavbne dediščine v Kozjanskem parku«, v sodelovanju z Bavarsko-slovenskim društvom, Visoko tehniško šolo iz Regensburga in Fakulteto za arhitekturo, Univerze v Ljubljani, leta 2002
- Izdelava idejnega projekta, projekta celovite prenove in programskega oživljanja gradu
- Izdaja publikacij in promocijskih gradiv (Polis Norikon, Olimje, katalogi, prospekti, brošure, zloženke, plakati...)
- Sodelovanje v projektu MATRA – izobraževanje in usposabljanje lokalne samouprave
- Izvedba projekta LIFE – vzdrževanje visokih suhih travnikov
- Izvedba projekta PHARE 2000 – Formiranje produktov in storitev trajnostnega turizma
- Pridobitev blagovne znamke Sožitje
- Priprava in izvajanje projekta »Via Historica« – pot naravne in kulturne dediščine Kozjanskega parka.
- Projekt Interreg IIIA (Slovenija-Avstrija) Emina romarska pot

6. SWOT analiza razvojnih možnosti območja

6.1. SWOT analiza – gospodarstvo s turizmom

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> ■ razvit zdraviliški turizem in prepoznavnost obeh središč ■ bogata naravna in kulturna dediščina ■ oblikovana čezmejna turistična cona ■ prilagodljivost malih podjetij ■ tradicija obrtništva ■ razvito čezmejno gospodarsko sodelovanje ■ visok delež mladih, ki študira ■ ugodna geostrateška prometna lega 	<ul style="list-style-type: none"> ■ neugodne prometne povezave in slaba dostopnost notranjosti območja ■ nezadostna povezanost turistične ponudbe in premajhna prepoznavnost območja kot turistične destinacije ■ nezadostno razvita dopolnilna ponudba ■ nizka dodana vrednost in šibka finančna moč gospodarstva za vlaganja v razvoj ■ premajhna izvozna usmerjenost mikro in malih podjetij ■ nizka stopnja izobrazbe zaposlenih in prebivalstva ■ pomanjkanje komunalno opremljenih zemljišč ■ neusklajenost ponudbe in povpraševanja po delovni sili ■ pomanjkanje delovnih mest, zlasti za mlade izobražene kadre ■ beg možganov z območja ■ pomanjkanje ugodnih finančnih virov za razvojne projekte ■ slabo razvito povezovanje med podjetji ■ premajhna povezanost med podpornim okoljem in podjetniki ■ slabo razvita podjetniška kultura
PRILOŽNOSTI	OVIRE/NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> ■ nadaljnji razvoj zdraviliškega turizma in razvoj novih integralnih turističnih produktov v sožitju z naravo ■ vključevanje naravne in kulturne dediščine v turistični razvoj ■ razvoj tematskih poti v povezavi s ponudbo območja ■ širitev čezmejnega sodelovanja na gospodarskem in turističnem področju ■ tehnološki razvoj podjetij, uvajanje novih proizvodnih procesov in razvoj novih proizvodov ter storitev ■ zagotavljanje novih površin za gospodarski razvoj ■ povezovanje podjetij, institucij, 	<ul style="list-style-type: none"> ■ nezadostna vlaganja države v prometno infrastrukturo na območju, ■ Schengenska meja ■ nadaljnji »beg možganov« ■ nadaljnje krčenje delovnih mest v panogah v prestrukturiranju (steklarstvo, lesna industrija) ■ ranljivost malih gospodarskih subjektov na vplive zunanjih dejavnikov ■ nezadostna ponudba zemljišč za razvoj gospodarstva ■ nadaljevanje centraliziranega regijskega razvoja ■ premajhna podpora razvoju MSP in

<p>posameznikov, njihovega znanja, kapitala in razvojnih projektov</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ internacionalizacija gospodarstva in širitev poslovanja na tuje trge, tudi MSP ■ krepitev podpornih institucij podjetništvu ■ razvoj vseživljenjskega učenja v podjetjih ■ večje povezovanje z izobraževalnimi in raziskovalnimi institucijami ter razvoj izobraževalnih programov za potrebe območja 	<p>namenjanje razvojnih sredstev le velikim podjetjem</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ premajhna podpora države obmejnim in manj razvitim območjem
---	---

6.2. SWOT analiza - razvoj človeških virov

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> ■ prebivalstvo območja je v povprečju mlajše od slovenskega ■ dva šolska centra na območju s srednješolskimi in višješolskimi programi ■ izobrazbena struktura prebivalstva se izboljšuje ■ število in delež študentov v se povečujeta ■ aktivnosti spodbujanja vseživljenjskega učenja na območju ■ razvita mreža temeljne zdravstvene oskrbe ■ razvita mreža osnovnih šol in vrtcev ■ aktivno društveno življenje 	<ul style="list-style-type: none"> ■ visoka stopnja brezposelnosti ■ nizka raven izobrazbena raven zaposlenih ■ beg možganov in posledično pomanjkanje strokovnih kadrov na območju ■ nezadostne možnosti za dejavnosti mladih ■ indeks staranja prebivalstva hitro raste ■ upada zanimanje za vpis v poklicne in tehnične srednje šole ■ nezadostna povezanost šol in gospodarstva ■ nezadostno razvito vseživljenjsko učenje ■ nizek življenjski standard ■ velika prisotnost negativnih pojavov (alkoholizem, druge vrste odvisnosti, samomorilnost...)
PRILOŽNOSTI	OVIRE/NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> ■ ohranjanje in prenova obstoječih programov ter razvoj novih izobraževalnih programov na območju ■ razvoj primerne okolja za aktivno delovanje mladih ■ razvoj vseživljenjskega učenja ■ razvoj novih inštitucij na področju usposabljanja in izobraževanja ■ razvoj novih delovnih mest ■ zadržanje mladega izobraženega kadra z zagotovitvijo možnosti zaposlitve in 	<ul style="list-style-type: none"> ■ neprilučno okolje za mlade (pomanjkanje delovnih mest, neprilučnost družbenega okolja, stanovanjska problematika ...) ■ izseljevanje, predvsem mlajšega prebivalstva ■ centralizacija srednjega, višjega in visokega šolstva v večjih regijskih središčih ■ premajhno zanimanje za deficitarne poklice, ki jih potrebuje gospodarstvo

<p>ustreznih bivalnih pogojev</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ povezovanje šol in gospodarstva ■ razvoj in izvajanje programov namenjenih ohranjanju zdravja ■ razvoj različnih oblik prostovoljnega dela in podpora razvoju nevladnega sektorja ■ sodelovanje v iniciativah EU ■ nadaljnje razvijanje sodelovanja s partnerji iz EU in držav JV Evrope 	<p>za svoj razvoj</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ prepočasno prilagajanje izobraževalnih programov in programov usposabljanja spremenjenim potrebam gospodarstva ■ prenizka zavest o potrebnosti vseživljenjskega učenja ■ krčenje javnih storitev na podeželju in s tem slabšanje dostopnosti storitev za podeželsko prebivalstvo
--	--

6.3. SWOT analiza - razvoj podeželja

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> ■ ohranjeno in ekološko neobremenjeno okolje ■ ugodne naravne danosti – neokrnjena in čista narava ■ bogata naravna in kulturna dediščina ■ zavarovana območja (Kozjanski park, krajinski parki, Natura 2000) ■ raznovrstna kmetijska pridelava ■ prisotno ekološko kmetijstvo in integrirana pridelava ■ močno prisotna tradicija kmetovanja ■ obstoj že oblikovane turistične ponudbe podeželja (VTC 10) ■ ohranjanje avtohtonih sort sadja (travniških sadovnjakov) ■ bogati gozdovi, ki nudijo možnost izkoriščanja biomase ■ razvito društveno življenje in različne prireditve ■ obstoj lokalnih prepoznavnih produktov in blagovnih znamk 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ekonomska šibkost nosilcev kmetijskih in s kmetijstvom povezanih dejavnosti, kar otežuje izrabo nepovratnih evropskih sredstev ■ nezadostna povezanost in sodelovanje kmetijskih proizvajalcev in nosilcev razvoja podeželja ■ majhne kmetije, ki so s svojo ekstenzivno proizvodnjo nekonkurenčne v pogojih trga EU ■ praznjenje posameznih podeželskih območij, posebej obmejnih in hribovitih ■ slaba starostna in izobrazbena struktura kmetov ■ nizka stopnja usposobljenosti in informiranosti prebivalstva na podeželju o različnih predpisih ■ opuščanje kmetovanja in zaraščanje kulturne krajine ■ neustrezna infrastrukturna opremljenost podeželja ■ pomanjkanje podjetnosti na podeželju
PRILOŽNOSTI	OVIRE/NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> ■ izboljšanje izobrazbene strukture kmetov in razvoj novih oblik usposabljanja ■ izkoriščanje lesne biomase in drugih obnovljivih virov ■ finančne spodbude za razvoj podjetništva na podeželju in dopolnilnih dejavnosti na kmetijah ■ razvoj turizma na podeželju in 	<ul style="list-style-type: none"> ■ opuščanje kmetovanja in propadanje manjših kmetij zaradi ekonomskih razlogov ■ neustrezna zakonodaja z vidik razvoja dopolnilnih dejavnosti (prestroga) ■ nezmožnost občin, da izgradijo potrebno infrastrukturo na podeželju ■ neustrezna kmetijska politika z vidika

<p>njegovo povezovanje s turističnimi centri</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ razvoj lokalnih produktov z višjo dodano vrednostjo, skupnega trženja in blagovne znamke ■ razvoj sonaravnega kmetijstva v povezavi s povečanim povpraševanjem po zdravi hrani ■ revitalizacija bogate kulturne dediščine na podeželju za potrebe turizma ■ vključevanje naravne dediščine v turistično ponudbo ■ razvoj IKT ■ čezmejno sodelovanje ■ vključevanje društev na območju v razvojne projekte ■ spodbujanje podjetniške miselnosti na podeželju ■ pridobivanje EU sredstev za razvojne projekte območja (Evropski sklad za razvoj podeželja ter drugi strukturni skladi) ■ aktivno delovanje Lokalne akcijske skupine in izvajanje strategije LAS ■ program Leader ■ projektno sodelovanje z drugimi LAS 	<p>ohranjanja malih kmetij</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ zmanjšanje števila zaposlenih v kmetijstvu in delovnih mest na podeželju ■ nadaljevanje izseljevanja mladih s podeželja in njihova nemotiviranost za delo na kmetiji ■ nesposobnost koriščenja evropskih in državnih sredstev ■ propadanje objektov kulturne dediščine ■ slabšanje oskrbe podeželja z javnimi storitvami zaradi poudarjenega ekonomskega gledanja
--	--

6.4. SWOT analiza - okolje, prostor in infrastruktura

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> ■ veliko število vodnih virov ■ relativno dobra pokritost z vodnimi viri ■ relativno dobro spremljanje stanja kakovosti vode (viri, dobave) ■ izgrajene ČN v večjih krajih na območju ■ zgrajeni kanalizacijski sistemi v večjih naseljih ■ vzpostavljen sistem odvoza in ravnanja z odpadki ■ uveden sistem ločenega zbiranja odpadkov z ekološkimi otoki ■ ohranjena kvalitetna naravna krajina ■ velik delež zavarovanih območij (Natura 2000, parki, spomeniki) ■ izjemna pestrost rastlinskih in živalskih vrst 	<ul style="list-style-type: none"> ■ slab nadzor nad kvaliteto pitne vode v vaških in individualnih vodovodih ■ dotrajanost vodovodnih sistemov, visoke vodne izgube ■ nezadostne količine vode za oskrbo in razpršenost odjemnih mest ■ zastareli kanalizacijski sistemi, manjša naselja brez kanalizacijskih sistemov in ČN ■ onesnaževanje podtalnice, vodotokov in jezer ■ nezadostno število ekoloških otokov, črna odlagališča ■ nezadostna podpora razvoju zavarovanih območij ■ onesnaženost vodotokov (Sotla) ■ premajhna protipoplavna varnost ■ izginjanje naravnih habitatov in

<ul style="list-style-type: none"> ■ rastoča osveščenost o skrbi za okolje (eko-šole, eko-vrtci) ■ začetne investicije v obnovljive vire energije ■ dobro razvita IKT v mestih in večjih lokalnih središčih ■ e-šole na območju in drugi javni e-dostopi (knjižnice, CIPS itd.) ■ izdelana prometna študija umestitve državnih kolesarskih povezav v prostor za Obsotelje in Kozjansko in strokovne podlage za lokalno kolesarsko omrežje območja in navezava na Hrvaško ■ arhitekturna dediščina ■ pripravljen osnutek regijske zasnove prostorskega razvoja 	<p>zaraščanje</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ neustrezna osveščenost prebivalcev ■ razpršenost poselitve otežuje izgradnjo ekonomsko učinkovitega daljinskega ogrevanja ■ prevelika poraba energije glede na proizvedeno dodano vrednost ■ slabo razvita IKT v manjših zaselkih ■ malo javno dostopnih internetnih točk ■ slaba prometna infrastruktura in dostopnost območja ■ neurejene kolesarske povezave ■ propadanje arhitekturne dediščine zaradi pomanjkanja sredstev
PRILOŽNOSTI	OVIRE/NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> ■ zagotovitev dodatnih vodnih virov ■ ustrezna zaščita vodovarstvenih območij ■ prenos upravljanja vaških vodovodov na javno komunalno podjetje – OKP Rogaška Slatina ■ rekonstrukcija obstoječih vodovodov in izgradnja novih za zagotovitev kvalitetne pitne vode vsem gospodinjstvom ■ razvoj novih tehnologij (male ČN) ■ povezovanje na ravni porečij pri reševanju problemov odvajanja in čiščenja odpadnih voda ■ pridobivanje nepovratnih EU in državnih sredstev za projekte ■ razvoj ločenega zbiranja odpadkov pri izvoru ■ Kozjanski park in ostala zavarovana območja (natura 2000, krajinski parki) ■ sonaravni razvoj različnih dejavnosti na načelih trajnostnega razvoja ■ podpora EU zaščiti in varovanju okolja ■ evropski viri za financiranje okoljskih naložb ■ izvajanje izobraževanj in raziskav s področja varstva okolja v okviru ■ razpoložljivost obnovljivih virov (še posebej biomase, možnost rabe drugih rastlin in ostalih virov) ■ zagotoviti širokopasovni dostop do 	<ul style="list-style-type: none"> ■ nezmožnost zagotoviti dodatne vodne vire ■ onesnaženja vodnih virov zaradi neustrezne zaščite ■ nezmožnost občin zagotoviti izpolnjevanje EU standardov na področju odvajanja in čiščenja odpadnih voda ■ nadaljnje onesnaževanje podtalnice in vodotokov ■ nadaljevanje onesnaževanja okolja in neizgradnja potrebne komunalne infrastrukture ■ omejitev financiranja okoljskih naložb iz EU virov le na večje komunalno-infrastrukturne projekte ■ plazovitost, vodna erozija, potresna nevarnost ■ nezadostna podpora rabi obnovljivih virov energije ■ nezadostno poznavanje tehnologij s tega področja ■ nezadosten razvoj IKT na podeželju zaradi ekonomske nezanimivosti ■ Schengenska meja s Hrvaško ■ povečevanje osebnega in tovarnega prometa ■ nesprejetje prostorske zakonodaje

interneta vsem prebivalcem	
■ koriščenje EU virov za financiranje projektov IKT	
■ ureditev mreže kolesarskih poti	

7. RAZVOJNA VIZIJA LAS OBSOTELJE IN KOZJANSKO

Tema : Trženje produktov in storitev ob tematskih poteh v Obsotelju in Kozjanskem

Strategija LAS Obsotelje in Kozjansko izhaja iz predhodnega Razvojnega programa podeželja 2004-2006, ki je na prehodu iz preveritvene v uvajalno fazo definiral temo na kateri je vsebina RPP temeljila - Trženje produktov ob tematskih poteh Obsotelja in Kozjanskega. Namen teme je bil: s pospeševanjem razvoja dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, določiti nove turistične produkte - tematske poti in s tem zagotoviti večjo prepoznavnost območja. V postopku priprave strategije LAS smo izbrano temo dopolnili oz. razširili v skladu s potrebami lokalnega okolja in Programom razvoja podeželja RS za obdobje 2007-2013. Obstoječi slogan: Trženje produktov in storitev ob tematskih poteh v Obsotelju in Kozjanskem smo zaradi prepoznavnosti na območju obdržali, smo ga pa vsebinsko dopolnili in nadgradili v skladu v vizijo razvoja podeželja na območju.

Razvojna vizija podeželja 2007-2013 na območju LAS

Pri določitvi razvojne vizije podeželja smo upoštevali smernice, ki smo jih načrtali že v preveritveni fazi in upoštevali navodila določena v Uredbi sveta ES št.1698/2005 o podpori za razvoj podeželja in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP).

Razvojna vizija LAS območja Obsotelje in Kozjansko 2007-2013:

Povezati lokalne skupnosti, podporne institucije, gospodarske subjekte, kmetovalce, društva, individualne posameznike... za doseg skupnih ciljev:

- ***ustvariti pogoje za razvoj podjetništva,***
- ***povečati turistično prepoznavnost območja,***
- ***ohraniti naše podeželsko okolje »živo« oz. zagotoviti boljše pogoje za življenje na podeželju,***
- ***ohraniti naravno krajino in identiteto Obsotelja in Kozjanskega.***

➤ Strateški cilji LAS za obdobje 2007-2013

- ustvariti konkurenčno lokalno gospodarstvo in kmetijstvo (PRIORITETA 1),
- večja prepoznavnost območja, kot turistične destinacije (PRIORITETA 2),
- dvig socialnega in človeškega kapitala (PRIORITETA 3),
- boljši pogoji za življenje na podeželju (PRIORITETA 4).

➤ Specifični cilji, ki jih želimo uresničiti s pomočjo izvajanja strategije LAS:

- ustvarjati nova delovna mesta s spodbujanjem podjetniške miselnosti na območju oz. spodbujanjem razvoja podjetništva na podeželju,
- spodbujati razvoj dopolnilnih dejavnosti na območju in razvoj osebnega dopolnilnega dela, z namenom ohranjanja poseljenosti podeželja in ustvarjanja delovnih mest za ženske na podeželju, za brezposelne osebe, mlade ipd.,
- spodbujati razvoj sonaravnega (ekološkega) kmetovanja in ohranjati naravno krajino in identiteto Obsotelja in Kozjanskega,
- spodbujati razvoj turizma na podeželju ter zagotoviti dvig konkurenčnosti kmetijstva na območju,

- razviti nove integralne turistične produkte (v povezavi s kulturno in naravno dediščino) in jih vključiti v turistično ponudbo območja,
- razvoj tematskih poti na območju v povezavi z razvojem turizma in trajnostnega razvoja,
- povezati kmetijske pridelovalce in turistične ponudnike ter razviti »model« organiziranega trženja,
- ohranjati kulturno krajino in varovati naravno okolje ter ju vključiti v turistično ponudbo območja,
- spodbujati vseživljenjsko učenje na podeželju,
- zagotoviti večjo informiranost prebivalstva ter dostopnost do informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT),
- spodbujati uporabo obnovljivih oz. alternativnih virov energije,
- izboljšati pogoje za življenje na podeželju (razvoj lokalne infrastrukture),
- vzpostaviti partnerske pogoje sodelovanja, ki bodo omogočili izvedbo razvojnih programov in projektov za razvoj podeželja, s pomočjo strategije LAS, v obliki javno-zasebnega partnerstva,
- pridobiti status »delujoče LAS« in si zagotoviti možnosti črpanja evropskih sredstev iz Evropskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) – 4. os ter iz drugih virov financiranja,
- izvajanje razvojnih projektov LAS, po načelih LEADER,
- izvajanje projektov sodelovanja z drugimi LAS in čezmejno sodelovanje.

Dolgoročni prispevek ciljev k razvoju območja Obsotelja in Kozjanskega

Razvojna vizija in cilji, zastavljeni v razvojni strategiji, so zasnovani tako, da omogočajo dolgoročni razvoj območja Obsotelja in Kozjanskega oz. območja LAS. Ne glede na to, da je strategija LAS zasnovana za sedemletno obdobje (od leta 2007 do 2013) se pričakuje uresničevanje strateških in specifičnih ciljev tudi po preteku tega obdobja, saj LRS izkazuje trajne pozitivne učinke za območje.

LRS 2007-2013 bomo tekom izvajanja spremljali in modificirali ter prilagajali evropskim in nacionalnim smernicam izvajanja pristopa LEADER, vendar bomo še vedno usmerjeni k uresničevanju ciljev zastavljenih na začetku programskega obdobja, saj le-ti izkazujejo dolgoročne razvojne usmeritve podeželskega območja Obsotelja in Kozjanskega.

Horizontalni cilji LAS za obdobje 2007-2013

- **Uresničevanje načel trajnostnega razvoja**

Trajnostni razvoj razumemo kot razvoj, ki temelji na medsebojni usklajenosti ciljev družbenega in gospodarskega razvoja in varovanja narave. Tako se ohranjanje in izboljšanje kvalitete okolja ustrezno prepleta z gospodarskim razvojem in socialno kohezijo s ciljem doseganja uravnoteženega prostorskega, okoljskega, gospodarskega in družbenega razvoja. Razumemo ga kot priložnost, da z ozaveščenim odnosom do narave iščemo razvojne priložnosti, kjer bodo gospodarski, socialni in okoljski vidiki med sabo čim bolj usklajeni. Spodbujali bomo okoljsko učinkovit razvoj gospodarstva, turizma in kmetijstva ter z vlaganji v komunalno infrastrukturo in **okolju prijazne in obnovljive vire energije izboljšali okoljske razmere na območju**. Z učinkovitim upravljanjem zavarovanih območij (Kozjanski park, Natura 2000, ostale naravne vrednote) bomo **ohranjali biotsko raznovrstnost**, s skrbjo za premično in nepremično dediščino ter njenim funkcionalnim vključevanjem v sodobni način življenja in dela pa bomo ohranjali **identiteto območja in njegovo kulturno pestrost**.

- **Krepitev čezmejnega in mednarodnega sodelovanja**

Območje se bo pri svojem razvoju sicer opiralo na lastne sile, vendar se bo hkrati povezovalo in sodelovalo navzven ter pri tem iskalo tudi sinergije z zunanjim okoljem in dodatno razvojno pomoč regije, države in EU.

Obsotelje in Kozjansko meji na Republiko Hrvaško, in sicer na Krapinsko-zagorsko županijo. S Hrvaško stranjo so že razviti zelo intenzivni stiki, in sicer tako med občinami, gospodarskimi subjekti, razvojnimi institucijami, šolami itd. Dobro sodelovanje se kaže tudi skozi skupno pripravo in izvajanje čezmejnih projektov na različnih področjih. Tovrstno sodelovanje želimo v prihodnje še okrepiti, zato v sodelovanju s Hrvaško stranjo izvajamo različne skupne aktivnosti in pripravljamo skupne razvojne projekte za naslednje obdobje. Obenem želimo bolj aktivno sodelovati tudi v drugih programih čezmejnega sodelovanja (sodelovanje v JV Evropi in na območju republik nekdanje Jugoslavije) in mednarodnega projektnega sodelovanja.

LAS Obsotelje in Kozjansko v prihodnje predvideva postati **del nacionalne in evropske mreže za razvoj podeželja** ter sodelovati ali se včlaniti v sorodne mednarodne organizacije, ki delujejo na področju razvoja podeželja.

- **Predvidena uporaba lokalnih virov na območju**

Pri pripravi strategije LAS smo upoštevali načelo partnerstva, saj smo v proces vključili lokalne skupnosti, gospodarske subjekte, društva, kmetovalce in zainteresirane posameznike (brezposelne, mlade, ženske, marginalne skupine) ter podporne institucije, ki so kakorkoli povezane z razvojem podeželja (RA Sotla, KGZS, Kozjanski park, TIC-i, zavodi s področja turizma, razvoja in ipd.).

Tudi v procesu izvajanja LRS in razvojnih projektov območja bomo uporabljali razpoložljive lokalne vire na območju, v smislu človeških in naravnih resursov, saj bo le na takšen način možno uresničevati razvojno vizijo in doseči zastavljene cilje.

Hkrati bo mogoče uresničevati načelo javno-zasebnega partnerstva, v smislu financiranja projektov, kar je nujno potrebno pri izvajanju razvojnih projektov na območju.

7.1. Razvojne prioritete, programi in ukrepi

Strategija LAS obravnava pojem »**podeželje**« **celovito** in govori o potrebi zagotavljanja celostnega razvoja, saj bo le tako mogoče dosegati razvojne cilje podeželja in ohraniti podeželje poseljeno in živo. Krepitev gospodarske moči podeželja je povezana z večanjem konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva, diverzifikacijo podeželskega gospodarstva in učinkovitejšim trženjem ter ustrezno opremljenostjo podeželja s fizično in družbeno infrastrukturo potrebno za razvoj in kvalitetno bivanje na podeželju.

PRIORITETA 1: Ustvariti konkurenčno lokalno gospodarstvo in kmetijstvo

Strateški cilj: ustvariti konkurenčno lokalno gospodarstvo in kmetijstvo

Zastavljena prioriteta se bo udeleževala skozi naslednje programe z ukrepi:

- **Program1.1.:** PODJETNIŠKA PRENOVA PODEŽELJA IN USTVARJANJE NOVIH DELOVNIH MEST,
- **Program 1.2.:** KONKURENČNOST KMETIJSTVA IN GOZDARSTVA,
- **Program1.3.:** RAZVOJ ORGANIZIRANEGA TRŽENJA PRODUKTOV IN STORITEV,
- **Program1.4.:** SPODBUJANJE RAZVOJA SONARAVNEGA OZ. EKOLOŠKEGA KMETOVANJA.

Program 1.1.: PODJETNIŠKA PRENOVA PODEŽELJA IN USTVARJANJE NOVIH DELOVNIH MEST

Cilj programa je okrepiti podjetniški pristop in okrepiti razvoj podjetništva na podeželju z zagotavljanjem podpornih storitev za podjetja, spodbujanjem razvoja dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, usposobiti ljudi za vodenje podjetij in iskanje drugih virov dohodka na podeželju. Nova podjetja in nove zaposlitvene možnosti, predvsem za **člane kmečkih gospodinjstev, ženske in mlade**, omogočajo ustvarjanje nove dodane vrednosti na podeželju, prinašajo nov zagon in prispevajo k poseljenosti podeželja.

Kazalci uspešnosti programa:

- število novih delovnih mest na podeželju,
- število novih mikro podjetij na podeželju,
- število novih uporabnikov podpornih storitev za MSP,
- število vključenih v izobraževanja in usposabljanja.

o Ukrep 1.1.1.: Podporno okolje za razvoj MSP (v skladu z 3. os PRP RS)

Cilji ukrepa	<ul style="list-style-type: none"> ■ ustvarjanje ugodne podjetniške klime ■ razvoj podjetniške kulture na območju ■ razvoj podpornega okolja za podjetništvo ■ spodbujanje podjetništva med posebnimi ciljnim skupinami (mladi, ženske, osebe s podeželja) 		
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> ■ število novoustanovljenih podjetij ■ število podjetij/na tisoč prebivalcev ■ število uporabnikov podpornih storitev ■ število novih podjetij med posebnimi ciljnim skupinami 		
Območje izvajanja ukrepa	■ celotno območje		
Ciljna skupina	Mikro, mala in srednja podjetja na območju		
Aktivnosti	Opis	Časovni okvir	Viri financiranja
Ustvarjanje ugodne podjetniške klime in razvoj podjetniške kulture	<ul style="list-style-type: none"> ■ pozitivna promocija podjetništva in uspešnih podjetnikov na območju ■ usposabljanje in izobraževanje za podjetništvo ■ seznanjanje mladih s podjetništvom preko podjetniških krožkov in delavnic ■ usposabljanje za razvoj podjetništva na podeželju 	2007-2013	MG- JAPTI, EKSRP – 3.os, občinski proračuni
Razvoj podpornega okolja za podjetništvo	<ul style="list-style-type: none"> ■ razvoj VEM in e-VEM mreže na območju in njena kadrovska krepitev ■ odpravljanje administrativnih ovir v lokalnem okolju ■ razvoj ostalih podpornih storitev za razvoj podjetništva ■ povezovanje podpornih institucij na območju in razvoj 	2007-2013	

	kvalitetnega podpornega okolja ter skupnega sistema informiranja in obveščanja		
--	--	--	--

- **Ukrep 1.1.2. Izobraževanje in usposabljanje s področja podjetništva (v skladu z 3. os PRP RS)**

Cilji ukrepa	<ul style="list-style-type: none"> ■ izboljšati izobrazbeno strukturo kmetov in razviti njihove kompetence 		
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> ■ število novih programov izobraževanja in usposabljanja ■ število vključenih v izobraževanje in usposabljanje ■ število podeljenih NPK 		
Območje izvajanja ukrepa	<ul style="list-style-type: none"> ■ celotno območje 		
Ciljna skupina	Kmetje, turistični ponudniki na podeželju		
Aktivnosti	Opis	Časovni okvir	Viri financiranja
Priprava in izvajanje programov usposabljanja in izobraževanja	<ul style="list-style-type: none"> -informiranje in podjetniško svetovanje podeželskemu prebivalstvu, -informiranje o razpisih, možnostih pridobivanja finančnih sredstev, pomoč pri pripravi projektne prijave, -usposabljanja za turistične ponudnike na območju, -spodbujanje kmetov za pridobivanje poklicnih kvalifikacij oz. drugih veljavnih certifikatov, -podjetniško usposabljanja za kmete in ostalo podeželsko prebivalstvo (podjetniške delavnice). 	2007-2013	EKSRP – 3., 4.os, MG, MDDSZ, občinski proračuni

- **Ukrep 1.1.3. Spodbujanje razvoja podjetništva in dopolnilnih dejavnosti na kmetijah (v skladu z 3. os PRP RS)**

Cilji ukrepa	<ul style="list-style-type: none"> ■ Spodbuditi podjetništvo na podeželju 		
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> ■ število novo registriranih dopolnilnih dejavnosti in oblik osebnega dela (vezanih tudi na ohranjanje tradicionalnih znanj in obrti) ■ število novih mikro podjetij ■ število ustvarjenih delovnih mest 		
Območje izvajanja ukrepa	<ul style="list-style-type: none"> ■ celotno območje 		
Ciljna skupina	Nosilci mikro podjetij in dopolnilnih dejavnosti (mladi, ženska populacija)		
Aktivnosti	Opis	Časovni okvir	Viri financiranja
Razvoj novih dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> - motiviranje za različne dopolnilne dejavnosti na kmetijah, - izobraževanja za različne ciljne skupine podeželskega prebivalstva, - svetovanje pri iskanju virov financiranja in 	2007-2013	EKSRP – 3. in 4.os, MG, MDDSZ, občinski proračuni, čezmejni projekti

	oblikovanju poslovne ideje, - svetovanje pri registraciji dejavnosti in začetku poslovanja - pomoč pri pripravi poslovnih načrtov, investicijskih elaboratov, - pomoč in organizirano sodelovanje pri trženju storitev oz. izdelkov.		
--	---	--	--

Program 1.2.: KONKURENČNOST KMETIJSTVA IN GOZDARSTVA

Cilj programa je okrepiti in zagotoviti konkurenčnost kmetijstva, gozdarstva in agroživilstva na območju in izboljšati starostno strukturo nosilcev kmetij.

Kazalci uspešnosti programa:

- dodana vrednost na zaposlenega v kmetijstvu in gozdarstvu,
- število mladih prevzemnikov kmetij,
- število upokojenih kmetov.

o Ukrep 1.2.1. Tehnološka posodobitev kmetij (v skladu z 1. os PRP RS)

Cilji ukrepa	<ul style="list-style-type: none"> ■ povečati konkurenčnost kmetijstva in gozdarstva 		
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> ■ dodana vrednost na zaposlenega v kmetijstvu in gozdarstvu ■ število delovnih mest ■ dohodek na zaposlenega 		
Območje izvajanja ukrepa	Celotno območje		
Ciljna skupina	Kmetije, lastniki gozdov		
Aktivnosti	Opis	Časovni okvir	Viri financiranja
Konkurenčnost kmetijstva	- vlaganja v tehnološko posodabljanje kmetij in izpolnjevanje EU standardov, - povezovanje kmetijske proizvodnje s predelavo in vzpostavljanje prehrambenih verig, ki omogočajo uspešnejše trženje.	2007-2013	EKSRP – 1. os
Konkurenčnost gozdarstva	- vlaganja v izboljšanje ekonomske vrednosti gozdov in gozdnih cest, ki bodo omogočile večjo izrabo gozdov in predvsem lesne biomase v povezavi z vse večjo rabo obnovljivih virov energije.	2007-2013	EKSRP – 1. os

o Ukrep 1.2.2. Pomoč mladim prevzemnikom kmetij in zgodnje upokojevanje kmetov (v skladu z 1. os PRP RS)

Cilji ukrepa	<ul style="list-style-type: none"> ■ Povečati razvojno sposobnost kmetij 		
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> ■ število novih prevzemnikov kmetij ■ število upokojenih kmetov 		
Območje izvajanja ukrepa	Celotno območje		

Ciljna skupina	Mladi prevzemniki kmetij, starejši kmetje		
Aktivnosti	Opis	Časovni okvir	Viri financiranja
Pomoč mladim prevzemnikom kmetij	- svetovanje mladim prevzemnikom kmetij, - izvedba lastniških razmerij	2007-2013	EKSRP – 1. os
Zgodnje upokojevanje kmetov	-svetovanje kmetom pri zgodnjem upokojevanju, - izvedba lastniških razmerij.	2007-2013	EKSRP – 1. os

- **Ukrep 1.2.3. Obnovljivi viri energije kot vir dohodka na podeželju (v skladu z 1. in 3. osjo PRP RS)**

Cilji ukrepa	■ zagotoviti razvoj obnovljivih virov energije na območju		
Kazalniki rezultata	■ višina dohodka od prodaje lesne biomase ■ število uporabnikov obnovljivih virov energije		
Območje izvajanja ukrepa	■ celotno območje		
Ciljna skupina	Kmetje, nosilci dopolnilnih dejavnosti, podjetniki		
Aktivnosti	Opis	Časovni okvir	Viri financiranja
Obnovljivi viri energije	- promocija ogrevanja na lesno biomaso s prenosi dobrih praks, - izvedba pilotnih primerov ogrevanja na lesno biomaso, - podjetniško svetovanje pri pristopu izkoriščanja lesne biomase kot alternativnega vira dohodka, - pomoč pri iskanju virov financiranja.	2007-2013	EKSRP – 1. in 3.os, MOP

Program 1.3.: RAZVOJ ORGANIZIRANEGA TRŽENJA PRODUKTOV IN STORITEV

Cilja programa je vzpostavitev podpornega okolja za organizirano trženje storitev in produktov na podeželju.

Kazalci uspešnosti programa:

- organizirana prodajna mreža na območju,
- število skupnih blagovnih znamk na območju,
- število ponudnikov vključenih v organizirano trženje.

- **Ukrep 1.3.1. Dvig kakovosti proizvodov in organizirano trženje (v skladu z 2. os PRP RS)**

Cilji ukrepa	■ Doseči viško kakovost proizvodov in organizirano trženje		
Kazalniki rezultata	■ število proizvajalcev živil višje kakovosti ■ število produktov v okviru priznanih shem višje kakovosti za kmetijske		

	in nekmetijske pridelke, živila in izdelke ☐ število skupnih blagovnih znamk ☐ število organizacij proizvajalcev		
Območje izvajanja ukrepa	☐ celotno območje		
Ciljna skupina	Kmetje, proizvajalci in prodajalci kmetijskih pridelkov in storitev		
Aktivnosti	Opis	Časovni okvir	Viri financiranja
Dvig kakovosti proizvodov	- izboljšanje kakovosti proizvodov, - razvoj višje stopnje predelave kmetijskih proizvodov - vključevanje proizvodov v različne sheme kakovosti	2007-2013	EKSRP – 2.os, občinski proračuni, kmetje, podjetniki
Razvoj trženja	- Razvoj skupnih blagovnih in tržnih znamk, - povezovanje proizvajalcev za skupni nastop na trgih in razvoj novih tržnih kanalov.	2007-2013	EKSRP – 2.os, občinski proračuni, kmetje, podjetniki

Program 1.4.: SPODBUJANJE RAZVOJA SONARAVNEGA OZ. EKOLOŠKEGA KMETOVANJA

Cilj programa je spodbujanje in nadaljnji razvoj ekološkega kmetovanja in integrirane pridelave, ohraniti biotsko raznovrstnost okolja ter povečati ponudbo in organizirano prodajo ekoloških izdelkov in pridelkov integrirane pridelave.

Kazalci uspešnosti programa:

- število kmetij z integrirano pridelavo,
- število ekoloških kmetij,
- število kmetij v preusmeritvi,
- število zavarovanih območij.

- o **Ukrep 1.4.1. : Razvoj sonaravnega oz. ekološkega kmetovanja na območju (v skladu z 2. os PRP RS)**

Cilji ukrepa	☐ povečati delež sonaravnega kmetovanja		
Kazalniki rezultata	☐ število eko-kmetij in kmetij z integrirano pridelavo ☐ obseg površin, namenjenih sonaravnemu kmetovanju		
Območje izvajanja ukrepa	☐ celotno območje		
Ciljna skupina	Kmetje, proizvajalci in prodajalci eko pridelkov in proizvodov		
Aktivnosti	Opis	Časovni okvir	Viri financiranja
Razvoj sonaravnega kmetovanja	- spodbujanje kmetovalcev za ekološko in integrirano pridelavo na območju, - izobraževalne aktivnosti in usposabljanje za ekološko in integrirano pridelavo, - svetovanje in strokovna pomoč pri preusmerjanju kmetij v ekološki ali	2007-2013	EKSRP – 2.os, občinski proračuni, čezmejni projekti

	integrirani način pridelave, - investiranje v osnovne in dopolnilne dejavnosti na kmetijah.		
Razvoj trženja	- oblikovanje skupne ponudbe oz. poiskati skupne prodajne kanale, - ureditev ekoloških tržnic na območju v večjih krajih, - skupna promocija ekoloških izdelkov.	2007-2013	EKSRP – 2.os, občinski proračuni, ponudniki eko produktov

- **Ukrep 1.4.2. Varovanje narave in razvoj zavarovanih območij (v skladu z 2. os PRP RS)**

Cilji ukrepa	■ Varovanje naravne krajine in zavarovanih območij		
Kazalniki rezultata	■ Število zavarovanih območij ■ Število ohranjenih biotopov, naravnih vrst ipd.		
Območje izvajanja ukrepa	■ celotno območje		
Ciljna skupina	Kozjanski park, Krajinski park Boč		
Aktivnosti	Opis	Časovni okvir	Viri financiranja
Varovanje narave in razvoj zavarovanih območij	- uvajanje integralnega načina planiranja in presoj vplivov na okolje pri posegih v prostor, - oblikovanje programov in režimov upravljanja zavarovanih območij, - finančne spodbude na zavarovanih območjih, - ureditev, zaščita in revitalizacija območij naravnih znamenitosti, - oblikovanje ukrepov za ohranitev kulturne krajine in zaustavitev zaraščanja, - priprava smernic celovitega razvoja na območju Nature.	2007-2013	EKSRP – 2.os, občinski proračuni, MOP, Kozjanski park, čezmejni projekti

PRIORITETA 2: Večja prepoznavnost območja, kot turistične destinacije

Strateški cilj: ustvariti turistično prepoznavno destinacijo doma in v tujini
 Zastavljena prioriteta se bo udeleževala skozi naslednje programe z ukrepi:

- **Program 2.1.:** RAZVOJ TURISTIČNE PONUDBE NA PODEŽELJU,
- **Program 2.2.:** OHRANJANJE KULTURNE IN NARAVNE DEDIŠČINE NA OBMOČJU

Program 2.1. RAZVOJ TURISTIČNE PONUDBE NA PODEŽELJU

Cilj programa je zagotoviti primerno turistično infrastrukturo za razvoj turizma ter dopolniti turistično ponudbo na območju in zagotoviti dodatne možnosti zaslužka na področju podeželskega turizma.

Ponudba na podeželju je skromna in razdrobljena. Ponudbo je potrebno obogatiti in vzdigniti na višjo raven ter povezati v integralne turistične proizvode, ki jih bo mogoče uspešneje tržiti, tako samostojno kot v povezavi z zdravilišči.

Kazalci uspešnosti programa:

- število novih integralnih turističnih produktov podeželja,
 - število na novo registriranih nosilcev za nastanitvene kapacitete,
 - število na novo registriranih izletniških kmetij, kmetij odprtih vrat, vinotočev, izletniških kmetij,
 - število obiskovalcev na območju.
- **Ukrep 2.1.1. Razvoj in promocija integralnih turističnih produktov na območju v povezavi s tematskimi potmi (v skladu z 3. os PRP RS)**

Cilji ukrepa	■ razvoj turizma na podeželju		
Kazalniki rezultata	■ število novih integralnih turističnih produktov ■ število obiskovalcev na podeželju		
Območje izvajanja ukrepa	■ celotno območje		
Ciljna skupina	Turistični ponudniki na območju, obiskovalci		
Aktivnosti	Opis	Časovni okvir	Viri financiranja
Razvoj in promocija integralnih turističnih produktov	<ul style="list-style-type: none"> - pripraviti program ureditve tematskih poti na območju - izdelava projektne dokumentacije, - ureditev lastniških razmerij na zemljiščih, kjer potekajo tematske poti, - izdelava projekta enotne označitve tematskih poti v skladu z zakonodajo, - trasiranje in izgradnja tematskih poti, - označitev oz. signalizacija tematskih poti in označitev pomembnih turističnih oz. kulturnih spomenikov/objektov, - skupna promocija tematskih poti na območju, - popestriti ponudbo ob tematskih poteh (prireditve, športne aktivnosti, promocijske aktivnosti, turizem na kmetiji, vključevanje društev...) - vzpostaviti turistično informacijske pisarne ob poteh oz. znamenitostih, - vzdrževanje tematskih poti. 	2007-2013	EKSRP – 3.in 4.os, občinski proračuni, čezmejni projekti

- **Ukrep 2.1.2. Spodbujanje razvoja turizma na kmetijah, izletniških kmetij, kmetij odprtih vrat, nastanitvenih kapacitet na podeželju, vinotočev (v skladu z 3. os PRP RS)**

Cilji ukrepa	■ razvoj turizma na podeželju in novih delovnih mest		
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> ■ število novih turističnih kmetij, vinotočev, kmetij odprtih vrat... ■ število novih delovnih mest ■ število obiskovalcev na podeželju 		
Območje izvajanja ukrepa	■ celotno območje		
Ciljna skupina	Potencialni ponudniki turizma na kmetijah....		
Aktivnosti	Opis	Časovni okvir	Viri financiranja
Razvoj in promocija integralnih turističnih produktov	<ul style="list-style-type: none"> - animiranje za ureditev turističnih kmetij in registracijo novih nastanitvenih kapacitet, kmetij odprtih vrat, vinotočev ipd. - pomoč pri pridobivanju in pripravi dokumentacije in gradnji kapacitet, - povezovanje ponudnikov in skupna promocija, - usposabljanje turističnih ponudnikov za delo v turizmu - vključevanje ponudnikov v celovito ponudbo na območju. 	2007-2013	EKSRP – 3.in 4.os, občinski proračuni, nosilci dejavnosti, čezmejni projekti

- **Ukrep 2.1.3: Skupna promocija območja (v skladu z 3. os PRP RS)**

Cilji ukrepa	■ Povečati prepoznavnost območja kot turistične destinacije		
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> ■ Število obiskovalcev ■ Število promocijskih aktivnosti 		
Območje izvajanja ukrepa	■ celotno območje		
Ciljna skupina	Obiskovalci območja, ponudniki, TIC-i		
Aktivnosti	Opis	Časovni okvir	Viri financiranja
Skupna promocija območja	<ul style="list-style-type: none"> - evidentirati ponudbo na območju, -razviti model marketinških aktivnosti z namenom skupne promocije območja Obsotelja in Kozjanskega, - vključiti ponudnike na območju, -izvedba promocijskih aktivnosti. 	2007-2013	EKSRP – 3. in 4 os, občinski proračuni, MG, nosilci turistične ponudbe na območju

Program 2.2. OHRANJANJE KULTURNE IN NARAVNE DEDIŠČINE NA OBMOČJU

Cilj programa je ohraniti, varovati in vključiti v turistično ponudbo kulturno in naravno dediščino na območju, z namenom večje turistične obiskanosti in prepoznavnosti območja.

Kazalci uspešnosti programa:

- število objektov kulturne in naravne dediščine, ki se vzdržujejo in so vključeni v turistično ponudbo,
- število na novo obnovljenih in označenih objektov kulturne in naravne dediščine.

- o **Ukrep 2.2.1. Revitalizacija dediščine in vključitev v turistično ponudbo na območju (v skladu z 3. in 4. osjo PRP RS)**

Cilji ukrepa	■ prenova objektov kulturne in naravne dediščine in njihova revitalizacija		
Kazalniki rezultata	■ število prenovljenih objektov kulturne in naravne dediščine ■ število obiskovalcev		
Območje izvajanja ukrepa	■ celotno območje		
Ciljna skupina	Upravljalci/lastniki objektov kulturne in naravne dediščine		
Aktivnosti	Opis	Časovni okvir	Viri financiranja
Prenova in revitalizacija kulturne in naravne dediščine	<ul style="list-style-type: none"> - analiza stanja oz. pregled evidentiranih in (ne)vzdrževane dediščine na območju, - priprava predloga prioritet revitalizacije, - oblikovanje novih vsebin, - sodelovanje z lastniki objektov, Zavodom za varstvo kulturne dediščine, muzeji in lokalnimi skupnostmi, Kozjanskim parkom, - pomoč pri iskanju virov financiranja oz. investitorjev, - prenova objektov, nakup opreme in ureditev prostorov, - ureditev rastišč, biotopov, tematskih poti, razgledišč, vodenih ogledov, razstav, - vključevanje dediščine v turistično ponudbo območja in promocija. 	2007-2013	EKSRP – 3.,4.os, občinski proračuni, MK, Kozjanski park

PRIORITETA 3: Dvig socialnega in človeškega kapitala

Strateški cilj: dvig socialnega in človeškega kapitala na območju skozi razvoj vseh oblik izobraževanja in usposabljanja ter zaustavitve odseljevanja mlajšega in izobraženega prebivalstva.

Zastavljena prioriteta se bo udeleževala skozi naslednje programe z ukrepi:

- **Program 3.1.: UČEČA SE DRUŽBA,**
- **Program 3.2.: DRUŠTVENO ŽIVLJENJE NA OBMOČJU**
- **Program 3.3.: RAZVOJ INFORMACIJSKO KOMUNIKACIJSKE TEHNOLOGIJE NA PODEŽELJU**

Program 3.1. UČEČA SE DRUŽBA

Cilj programa: z uveljavitvijo vseživljenjskega učenja zagotoviti kreativno in »ustvarjalno učečo se družbo« ter posredno dvigniti raven socialnega in človeškega kapitala. Program je namenjen vsem zainteresiranim skupinam, še posebej omogoča vključevanje »marginalnih« skupin oz. skupin, ki se težje vključijo na trg dela - **brezposelne osebe, mladi in ženske na podeželju.**

Kazalci uspešnosti programa:

- število programov vseživljenjskega učenja,
- število udeležencev programov vseživljenjskega učenja,
- število realiziranih zaposlitev težje zaposljivih.

o **Ukrep 3.1.1. Razvoj vseživljenjskega učenja (v skladu s 4.osjo PRP RS)**

Cilji ukrepa	■ razviti programe vseživljenjskega učenja in zagotoviti čim večjo vključenost prebivalcev		
Kazalniki rezultata	■ število programov vseživljenjskega učenja ■ število prebivalcev vključenih v programe vseživljenjskega učenja		
Območje izvajanja ukrepa	■ celotno območje		
Ciljna skupina	Podeželsko prebivalstvo - zaposleni, brezposelni, upokojenci, mladi, socialno ogrožene skupine		
Aktivnosti	Opis	Časovni okvir	Viri financiranja
Razvoj in izvajanje programov vseživljenjskega učenja	- razviti nove programe, ki bodo odgovarjali potreb območja, - osveščanje o pomenu vseživljenjskega učenja med prebivalci, - izvajanje programov vseživljenjskega učenja.	2007-2013	EKSRP – 4.os občinski proračuni, ESSR, MDDSZ, zavodi s področja izobraževanja

o **Ukrep 3.3.2: Zaposlovanje težje zaposljivih in zagotavljanje socialne vključenosti ranljivih skupin (v skladu z 3. os PRP RS)**

Cilji ukrepa	■ zmanjšati stopnjo brezposelnosti predvsem med brezposelnimi ženskami in starejših, nizko izobraženimi delavci.		
Kazalniki rezultata	■ število zaposlenih žensk in stopnja brezposelnosti v tej kategoriji ■ število zaposlenih starejših in neizobraženih brezposelnih oseb		
Območje izvajanja ukrepa	■ celotno območje		
Ciljna skupina	Brezposelne osebe, ženske na podeželju, invalidi		
Aktivnosti	Opis	Časovni okvir	Viri financiranja
Razvoj in izvajanje programov usposabljanja za težje zaposljive	Razvoj svetovanja, usposabljanja in izobraževanja za potrebe večje zaposljivosti na trgu dela; razvoj in izvajanje programov usposabljanja za težje zaposljive, s katerimi si bodo povečali svoje znanje in razvili oz. utrdili obstoječe kompetence	2007-2013	EKSRP – 3.os ESSS, MDDSZ, ZZRS, občine
Skrb za starejše	Zagotoviti prostorske pogoje za bivanje in varstvo starejših oseb, priprava in izvajanje	2007-2013	ESSS, MDDSZ, ZZRS, občine

	različnih programov pomoči starejšim, razvijanje medgeneracijskega povezovanja		
Zagotavljanje socialne vključenosti ranljivih skupin	Razvijanje programov za ciljne skupine z njihovim aktivnim sodelovanjem; animiranje in usposabljanje predstavnikov ciljnih skupin za aktivno udeleževanje; zagotavljanje finančne podpore aktivnostim; razvijanje tolerance in sprejemanja drugačnosti v družbi	2007-2013	ESSS, MDDSZ, ZZRS, občine

Program 3.2.: DRUŠTVENO ŽIVLJENJE NA OBMOČJU

Cilj programa je spodbuditi delovanje društev, društvom zagotoviti svetovanje in pomoč pri prijavih na razpise ter vzpostaviti partnerske oblike sodelovanja, z namenom okrepitve sodelovanja med ljudmi in lokalne kulturne identitete.

Kazalci uspešnosti programa:

- število izvedenih prireditvev,
- število društvenih srečanj.

- o **Ukrep 3.2.1. Prireditve na podeželju in delovanje društev (v skladu z 3. in 4. osjo PRP RS)**

Cilji ukrepa	■ ohranjanje in krepitev socialnega kapitala podeželja		
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> ■ število aktivnih društev ■ število članov društev ■ število izvedenih društvenih aktivnosti 		
Območje izvajanja ukrepa	■ celotno območje		
Ciljna skupina	Člani društev		
Aktivnosti	Opis	Časovni okvir	Viri financiranja
Spodbujanje kulturnih in društvenih dejavnosti	<ul style="list-style-type: none"> - animiranje in motiviranje ciljnih skupin za vključitev v aktivnosti na vasi, - spodbujanje in pomoč pri prireditvah na podeželju, ki promovirajo stare šege in običaje ter krepijo kulturno identiteto, - strokovna in finančna pomoč projektom društev in vključitev v ponudbo okolja, - izmenjava izkušenj ter sodelovanje z drugimi društvi v regiji, čezmejno sodelovanje ipd. 	2007-2013	EKSRP – 3.,4.os, občinski proračuni, MK, MG, čezmejni projekti

Program 3.3. RAZVOJ INFORMACIJSKO-KOMUNIKACIJSKE TEHNOLOGIJE NA PODEŽELJU

Cilj programa je podeželskemu prebivalstvu omogočiti koriščenje informacijsko komunikacijske tehnologije, jih usposobiti za uporabo le-te ter zagotoviti večjo informiranost območja.

Kazalec uspešnosti programa:

- število vzpostavljenih IKT točk
- število uporabnikov IKT

o Ukrep 3.3.1. : Vzpostavitev IKT točk na območju (v skladu z 3. os PRP RS)

Cilji ukrepa	■ povečati uporabo IKT na podeželju		
Kazalniki rezultata	■ število vzpostavljenih IKT točk ■ število uporabnikov IKT		
Območje izvajanja ukrepa	■ celotno območje		
Ciljna skupina	Podeželsko prebivalstvo - zaposleni, brezposelni, upokojenci, mladi, invalidi, socialno ogrožene skupine		
Aktivnosti	Opis	Časovni okvir	Viri financiranja
Vzpostavitev IKT točk	<ul style="list-style-type: none"> - promocija uporabe IKT in prednosti uporabe le-te, - vzpostaviti povezave s podpornimi institucijami na območju, ki lahko nudijo prostore za vzpostavitev IKT točk (knjižnice...), - opremiti IKT točke, - usposabljanje animatorjev v IKT točkah, - usposabljanje prebivalcev za uporabo IKT, - organizacija dejavnosti na IKT točkah. 	2007-2013	EKSRP – 3.in 4.os, MG, MDDSZ, ESSR, občinski proračuni,

PRIORITETA 4: Boljši pogoji za življenje na podeželju

Strateški cilj: zagotoviti boljšo dostopnost območja in ustrezno lokalno infrastrukturno opremljenost območja in uresničevanje načel trajnostnega razvoja.

Zastavljena prioriteta se bo udeleževala skozi naslednje programe z ukrepi:

- **Program 4.1.: INFRASTRUKTURNA OPREMLJENOST PODEŽELJA**

Program 4.1. INFRASTRUKTURNA OPREMLJENOST PODEŽELJA

Cilj programa je zagotoviti primerne infrastrukturne pogoje na podeželju, ki so pogoj za gospodarski razvoj območja in dvig kvalitete bivanja na podeželju ter poseljenost območja. Območje je zaradi slabe prometne dostopnosti in povezanosti razvojno ogroženo, zato je ureditev lokalne infrastrukture, ki pogojuje celovit razvoj podeželja nujna.

Kazalci uspešnosti programa:

- število km lokalnih cest, ki bodo dobile novo asfaltno prevleko ali bodo na novo asfaltirane,
- število vasi z urejenim sistemom odvajanja in čiščenja odpadnih voda,
- število kotlovnice na lesno biomaso,
- število urejenih tematskih poti na območju (pešpoti, jahalne poti, romarske poti, učne poti – signalizacija in promocija),
- število km urejenih kolesarskih poti na območju.

o **Ukrep 4.4.1. Ureditev lokalnih cest na podeželju (v skladu z 3. os PRP RS)**

Cilji ukrepa	■ posodobiti in izgraditi cestno omrežje, ki bo povečalo dostopnost območja in omogočilo mobilnost znotraj območja		
Kazalniki rezultata	■ km posodobljenih in novozgrajenih lokalnih cest		
Območje izvajanja ukrepa	■ celotno območje		
Ciljna skupina	Prebivalstvo in obiskovalci območja		
Aktivnosti	Opis	Časovni okvir	Viri financiranja
Rekonstrukcija lokalnih cest	<ul style="list-style-type: none"> - priprava tehnične in projektne dokumentacije za obnovo in ureditev lokalnih cest, - izvedba posodobitve posameznih lokalnih cest, - ureditev počivališč ob cestah, - postavitve obvestilne in turistične signalizacije ob cestah, - zagotavljanje sredstev za vzdrževanje lokalnih cest. 	2007-2013	ESRR, občinski proračuni

o **Ukrep 4.4.2. Odvajanje in čiščenje odpadnih voda, zagotavljanje oskrbe s kvalitetno pitno vodo (v skladu z 3. os PRP RS)**

Cilji ukrepa	■ zagotoviti učinkovito odvajanje in čiščenje odpadnih voda ter oskrbo vseh prebivalcev s kvalitetno pitno vodo.		
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> ■ delež prebivalcev priključenih na kanalizacijsko omrežje ■ delež gospodinjstev priključenih na ČN ■ delež prebivalcev priključenih na javno vodovodno omrežje ■ zmanjšanje izgub vode v omrežju 		
Območje izvajanja ukrepa	■ celotno območje		
Ciljna skupina	Prebivalstvo in obiskovalci območja		
Aktivnosti	Opis	Časovni okvir	Viri financiranja
Odvajanje in čiščenje odpadnih vod	<ul style="list-style-type: none"> - programi za opremljanje manjših vasi in naselij s čistilnimi napravami, - pomoč kmetijskim gospodarstvom pri urejanju greznic in gnojnih jam(EU), - izgradnja kanalizacijskih sistemov in manjših čistilnih naprav na podeželju in 	2007-2013	ESRR, občinski proračuni

	vaseh		
Oskrba s pitno vodo	<ul style="list-style-type: none"> - analiza stanja na področju vodnih virov in raziskave novih vodnih virov, - izgradnja, sanacija in tehnične izboljšave črpališč vodohranov zamenjava cevovodov oz. vodovodnih cevi na najbolj kritičnih območjih, - ureditev lokalnih, zasebnih vodnih zajetij, - tekoče vzdrževanje. 	2007-2013	ESRR, občinski proračuni

o **Ukrep 4.4.3. Prostorsko in arhitekturno urejanje naselij (v skladu z 3. os PRP RS)**

Cilji ukrepa	■ zagotoviti urejenost vaških jeder in drugih manjših naselij		
Kazalniki rezultata	■ število prenovljenih vaških naselij in naselij		
Območje izvajanja ukrepa	■ celotno območje		
Ciljna skupina	Prebivalstvo in obiskovalci območja		
Aktivnosti	Opis	Časovni okvir	Viri financiranja
Odvajanje in čiščenje odpadnih vod	<ul style="list-style-type: none"> - izdelava idejnih projektov in druge dokumentacije za urejanje naselij, vaških jeder, - izvedba investicij v prenovo in revitalizacijo vaških jeder. 	2007-2013	EKSRP – 3.os, ESRR, občinski proračuni

o **Ukrep 4.4.4. Ureditev kolesarskih poti na območju (v skladu z 3. os PRP RS)**

Cilji ukrepa	■ razvoj kolesarskega turizma na podeželju		
Kazalniki rezultata	<ul style="list-style-type: none"> ■ število km izgrajenih kolesarskih poti ■ število obiskovalcev na podeželju 		
Območje izvajanja ukrepa	■ celotno območje		
Ciljna skupina	Prebivalci, obiskovalci (kolesarji) območja		
Aktivnosti	Opis	Časovni okvir	Viri financiranja
Razvoj in promocija kolesarskih poti na območju	<ul style="list-style-type: none"> - izdelava projektne in gradbene dokumentacije, - ureditev lastniških razmerij na zemljiščih, kjer potekajo tematske poti, - trasiranje in izgradnja kolesarskih poti, - označitev kolesarskih poti, - skupna promocija kolesarskih poti na območju, - vzdrževanje kolesarskih poti. 	2007-2013	EKSRP – 3.in 4.os, ESRR, občinski proračuni, čezmejni projekti

7.2. PRIČAKOVANI REZULTATI IZVEDBE STRATEGIJE LAS

V LRS smo si kot strateške cilje LAS za obdobje 2007-2013 zastavili:

- ustvariti konkurenčno lokalno gospodarstvo in kmetijstvo (PRIORITETA 1),
- večja prepoznavnost območja, kot turistične destinacije (PRIORITETA 2),
- dvig socialnega in človeškega kapitala (PRIORITETA 3),
- boljši pogoji za življenje na podeželju (PRIORITETA 4).

Cilje oz. prioritete bomo uresničili s pomočjo **programov in ukrepov**, ki se nanašajo na celosten razvoj podeželja in ne zajemajo samo razvoj kmetijstva, pač tudi razvoj podjetništva, turizma, človeških virov oz. potenciala, lokalne infrastrukture ipd., ki so pogoj za ohranjenost poseljenosti podeželja.

Pričakovani rezultati izvedbe LRS Obsotelje in Kozjansko (na ravni programov):

○ PRIORITETA 1: Ustvariti konkurenčno lokalno gospodarstvo in kmetijstvo

Program	Pričakovani rezultati
Podjetniška prenova podeželja in ustvarjanje novih delovnih mest	nova delovnih mesta na podeželju
	nova mikro podjetja na podeželju
	novi uporabniki podpornih storitev za MSP,
	udeleženci izobraževanj in usposabljanj za razvoj podjetništva
Konkurenčnost kmetijstva in gozdarstva	višja dodana vrednost na zaposlenega v kmetijstvu in gozdarstvu
	povečano število mladih prevzemnikov kmetij
	povečano število upokojenih kmetov
Razvoj organiziranega trženja produktov in storitev	organizirana prodajna mreža na območju
	povečano število blagovnih znamk na območju
	ponudniki vključeni v organizirano trženje
Spodbujanje razvoja sonaravnega oz. ekološkega kmetovanja	registrirane kmetije za integrirano pridelavo
	registrirane ekološke kmetije

○ **PRIORITETA 2: Večja prepoznavnost območja, kot turistične destinacije**

Program	Pričakovani rezultati
Razvoj turistične ponudbe na podeželju	novi integralni turistični produkti podeželja
	registrirani nosilci za nastanitvene kapacitete
	registrirane izletniške kmetije, kmetije odprtih vrat, vinotoči, izletniške kmetije
	povečano število obiskovalcev na območju
Ohranjanje kulturne in naravne dediščine na območju	obnovljeni in označeni objekti kulturne dediščine
	označena in ohranjena naravna dediščina
	objekti kulturne in naravne dediščine vključeni v turistično ponudbo

○ **PRIORITETA 3: Dvig socialnega in človeškega kapitala**

Program	Pričakovani rezultati
Učeča se družba	novi programi vseživljenjskega učenja
	povečano število udeležencev programov
	nove zaposlitve težje zaposljivih
Društveno življenje na območju	izvedene prireditve,
	izvedena društvena srečanja
Razvoj informacijsko komunikacijske tehnologije na podeželju	vzpostavljene IKT točke
	novi uporabniki IKT

○ **PRIORITETA 4: Boljši pogoji za življenje na podeželju**

Program	Pričakovani rezultati
Infrastrukturalna opremljenost podeželja	km posodobljeni lokalnih cest
	vasi z urejeno lokalno infrastrukturo
	kotlovnice na lesno biomaso
	tematske poti na območju
	km urejenih kolesarskih poti na območju

Pri oblikovanju prioritet, programov in ukrepov za doseganje zastavljenih ciljev smo izhajali iz skrbno pripravljene analiza stanja na območju, ki kaže na velike demografske, socialne, gospodarske probleme območja.

Z uresničitvijo zastavljenih ciljev in prioritet bomo dosegli **posredne pozitivne učinke** na celotno podeželsko okolje oz. območje LAS, kar pomeni, da bomo zagotovili konkurenčnost gospodarskega in kmetijskega sektorja, večjo turistično obiskanost in prepoznavnost območja doma in v tujini, zagotovili dvig socialnega in človeškega kapitala na območju, zagotovili boljše infrastrukturne pogoje za življenje na območju in ohranili identiteto območja Obsotelja in Kozjanskega.

Seveda pa razvojnih rezultatov ne bo možno doseči brez ustrezne finančne pomoči Evrope in Slovenije, pri čemer mislimo na sredstva javnih skladov - strukturalna sredstva EU in sredstva Kohezijskega sklada, sredstev iz naslova občinskih proračunov ter zasebnih sredstev.

Z uresničitvijo zastavljenih ciljev pa bomo udeležili tudi **LAS oz. LEADER model** črpanja evropskih sredstev, ob upoštevanju **javno-zasebnega partnerskega** odnosa in z upoštevanjem načela »**od spodaj navzgor**«. Model bo možno z določenimi modifikacijami, ki jih je prineslo novo programsko obdobje na območju LAS, koristno uporabiti in razvijati še naprej, hkrati ga bo mogoče s prenosom dobrih praks uporabljati na drugih (čezmejnih) območjih, ki bodo uvajala pristop LEADER.

8. STRATEGIJA ZA IZVEDBO

8.1. Opis priprave LRS z upoštevanjem pristopa » od spodaj navzgor«

Pobuda LEADER je inovativen pristop v razvoju podeželja, ki temelji na izvajanju lokalnih razvojnih strategij oz. razvojnih projektov območja, ob aktivni vlogi lokalnega prebivalstva. Namenjena je vsem zainteresiranim prebivalcem podeželskega območja, ki želijo poiskati in razviti lokalne pobude za razvoj svojega območja in sodelovati pri njihovi izvedbi.

Pri pripravi Lokalne razvojne strategije LAS Obsotelje in Kozjansko smo upoštevali **načelo partnerstva**, ki zagotavlja tesno sodelovanje med lokalnimi akterji razvoja oz. politike, socialnimi partnerji, nevladnimi organizacijami in ostalo civilno družbo. Sodelovanje partnerjev v postopku priprave LRS in odločanju o razvojnih projektih območja pomembno prispeva k povečanju legitimnosti, tako institucij kot tudi sprejetih odločitev.

V postopku oblikovanja LRS smo posebno pozornost posvetili možnosti sodelovanja »vseh zainteresiranih«, kar pomeni, da smo v postopku upoštevali **enakost spolov** in **mladih** ter »**marginalne** oz. izključene« skupine na podeželju (npr. brezposelne osebe).

V skladu z upoštevanjem pristopa »**od spodaj navzgor**« smo v LAS vključili najbolj reprezentativne partnerje na lokalni ravni (javni, zasebni in civilni sektor), z gospodarskega, socialnega, okoljevarstvenega in drugih področij, ki so bili vključeni v pripravo LRS, ustanovitev LAS, v proces izvajanja, spremljanja in vrednotenja LRS ter obveščanje javnosti.

RA Sotla, kot pooblaščenca institucija za vzpostavitev oz. organizacijo LAS (predhodno upravljavec RPP), je v okviru ustanovitve LAS Obsotelje in Kozjansko in priprave LRS organizirala številne predstavitve, posvete, delavnice in srečanja s pristojnimi lokalnimi javnimi institucijami (občine, javni zavodi), gospodarskimi in socialnimi partnerji (kmetje oz. nosilci dejavnosti na kmetijah, samostojni podjetniki, gospodarske družbe, zasebni zavodi, zbornice), društvi ter ostalo strokovno in zainteresirano javnostjo (podeželsko prebivalstvo – mladi, ženske na podeželju, brezposelni ipd.). Z javnimi razpravami in delovnimi sestanki o pripravi LRS je sodelovanje z vsemi javno - zasebnimi partnerji postalo še učinkovitejše.

Partnerski in javen način dela, ki se je vzpostavil tekom priprave LRS, pa ni omejen samo na proces nastajanja LRS, pač pa bomo takšen način dela obdržali v prihodnje, ko se bo LRS izvajala oz. ko se bodo izvajali razvojni projekti lokalnega okolja, projekti sodelovanja z drugimi LAS ter projekti čezmejnega sodelovanja.

Priprava LRS Obsotelje in Kozjansko je potekala v dveh fazah in je zahtevala dolgotrajnost postopka, če smo želeli povezati vse zainteresirane skupine in akterje na območju, upoštevati različne ukrepe in sektorske pristope, zagotoviti avtonomijo odločanja, proučiti lokalne vire, znali ujeti priložnosti in sprejeti izzive, ki jih ponuja lokalno okolje.

- **I. faza**

Izhodišče pri pripravi LRS nam je bil dopolnjen Razvojni program podeželja in zakonska podlaga za oblikovanje Lokalne akcijske skupine v skladu z Uredbo Sveta št. 1698/05 o

podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) za programsko obdobje 2007 – 2013, izdelan v oktobru 2006.

Dopolnjen RPP je prešel skozi preveritveno fazo v uvajalno fazo in bil odraz skupnih problemskih izhodišč in razvojnih razmišljanj in rešitev na območju. Že v postopku priprave RPP smo sledili pristopu »od spodaj navzgor«, saj smo v animacijske aktivnosti in delovne sestanke vključili javne in zasebne institucije ter zainteresirano podeželsko prebivalstvo celotnega območja. V tej fazi smo uspeli tudi motivirati in animirati lokalno okolje in prebivalstvo za oblikovanje in vključitev v Lokalno akcijsko skupino (LAS) ter pripraviti pogoje za ustanovitev LAS.

- **II.faza**

II. faza pomeni nadgradnjo predhodne faze, ki je postavila temelje za oblikovanje LAS in LRS Obsotelje in Kozjansko za obdobje 2007-2013.

Oblikovana je bila delovna skupina strokovnih sodelavcev, ki je izvajala sledeče naloge:

- ❖ priprava obsežne analize stanja območja z vidika prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti,
- ❖ določitev razvojne vizije LAS, strateških in specifičnih ciljev območja,
- ❖ določitev glavnih prioritet, programov in ukrepov za doseganje ciljev, z upoštevanjem potreb ciljnih skupin na območju,
- ❖ določitev strategije za doseganje ciljev,
- ❖ animacija lokalnih partnerjev in ocena razpoložljivih finančnih virov,
- ❖ določitev organizacijske oblike LAS ob upoštevanju razpoložljivih razvojnih subjektov na območju,
- ❖ priprava in podpis partnerske pogodbe – LAS Obsotelje in Kozjansko,
- ❖ imenovanje organov LAS in določitev vloge oz. pristojnosti organov LAS ter nalog posameznih partnerjev v LAS,
- ❖ določitev kriterijev oz. jasnih meril za izbor razvojnih projektov LAS.

V okviru delovanja delovne skupine so bile organizirane številne **delavnice** za pripravo LRS Obsotelje in Kozjansko, na katerih so bili prisotni in člani LAS seznanjeni s postopkom priprave strategije, dopolnitvami in spremembami strategije ob upoštevanju pripomb in predlogov vseh vključenih v postopek priprave strategije. Takšna oblika dela je omogočila ustvarjanje partnerskih povezav med člani LAS in širšim lokalnim okoljem, ob upoštevanju potreb podeželskega območja Obsotelja in Kozjanskega ter ob upoštevanju človeških, ekonomskih in finančnih virov, ki podpirajo trajnostno razvojno strategijo.

Pri pripravi LRS smo sledili temeljnemu načelom pristopa LEADER, zato smo:

- povezali vse zainteresirane skupine (tudi marginalne skupine, mlade in ženske na podeželju) in akterje na območju,
- zagotovili avtonomijo odločanja LAS,
- zagotovili LAS sposobnost na novo proučiti lokalne vire,
- povezali različne ukrepe in sektorske pristope,
- ujeli priložnosti in sprejeti izzive, ki jih ponuja lokalno okolje.

8.1.1. Zagotavljanje enakosti spolov, vključevanje »marginalnih skupin« ter nediskriminacija

Pri pripravi LRS 2007-2013, ki spodbuja enaka možnosti in dostopnost do vseh ukrepov ne glede na spol, etnično, versko ali katerokoli drugo pripadnost, so upoštevana določila nacionalne zakonodaje. Enake možnosti so upoštewane v vseh fazah aktivnosti.

Določene »marginalne skupine« (brezposelni, ženske na podeželju...) smo vključili v proces priprave LRS 2007-2013, saj so se udeleževali delavnic na katerih smo pripravljali program dela LAS in jih animirali za vključitev v LAS.

Določeni ukrepi pri posameznih programih (podrobneje opredeljenih v poglavju 7.1.) so posebej namenjeni uresničevanju »razvojnih potreb« omenjene skupine podeželskega prebivalstva, saj spodbujajo aktivnosti dostopa žensk do izobraževanja, usposabljanja, zaposlovanja in drugih aktivnosti na področju razvoja človeških virov.

Spodbujanje enakosti med spoloma in spodbujanje enakih možnosti za vse skupine podeželskega prebivalstva so še posebej upoštevani v posameznih razvojnih prioritetah, programih in ukrepih:

- **Program 1.1. : PODJETNIŠKA PRENOVA PODEŽELJA IN USTVARJANJE NOVIH DELOVNIH MEST**
 - Ukrep 1.1.1. Izobraževanje in usposabljanje s področja podjetništva
 - Ukrep 1.1.2. Spodbujanje razvoja podjetništva in dopolnilnih dejavnosti na kmetijah

Cilj programa je okrepiti podjetniški pristop in okrepiti razvoj podjetništva na podeželju z spodbujanjem razvoja dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, usposobiti ljudi za vodenje podjetij in iskanje drugih virov dohodka na podeželju. Nova podjetja in nove zaposlitvene možnosti, predvsem za **člane kmečkih gospodinjstev, ženske in mlade**, omogočajo ustvarjanje nove dodane vrednosti na podeželju, prinašajo nov zagon in prispevajo k poseljenosti podeželja. V okviru ukrepa so podprte dejavnosti vezane na ohranjanje tradicionalnih znanj in obrti, osebno dopolnilno delo, kamor sodijo tudi socialno-varstvene storitve na podeželju (varstvo otrok, oskrba starostnikov in oseb s posebnimi potrebami).

- **Program 3.1. UČEČA SE DRUŽBA**
 - Ukrep 3.1.1. Razvoj vseživljenjskega učenja
 - Ukrep 3.3.2: Zaposlovanje težje zaposljivih in zagotavljanje socialne vključenosti ranljivih skupin

Cilj programa: z uveljavitvijo vseživljenjskega učenja zagotoviti kreativno in »ustvarjalno učečo se družbo« ter posredno dvigniti raven socialnega in človeškega kapitala. Program je namenjen vsem zainteresiranim skupinam, še posebej omogoča vključevanje »marginalnih« skupin oz. skupin, ki se težje vključijo na trg dela - brezposelne osebe, mladi in ženske na podeželju.

Programi so podrobneje opredeljeni v poglavju 7.1.

Pri oblikovanju LRS 2007-2013, ki spodbuja enake možnosti in dostop do vseh ukrepov vseh ciljnih skupin smo upoštevali načelo **nediskriminacije** oz. nerazlikovanje na podlagi spola, rase ali etnične pripadnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti. V skladu z nacionalno zakonodajo so določeni skupni temelji in izhodišča ter zagotavljanje enakega obravnavanja vsakogar pri uveljavljanju njegovih pravic in obveznosti ter pri uresničevanju njegovih temeljnih svoboščin na katerem koli področju družbenega življenja,

zlasti še na področju zaposlovanja, delovnih razmerij, vključevanja v sindikate in interesna združenja, vzgoje in izobraževanja, socialne varnosti, dostopa do dobrin in storitev ter oskrbe z njimi, in sicer ne glede na njegove osebne okoliščine kot so narodnost, rasa ali etnično poreklo, spol, zdravstveno stanje, invalidnost, jezik, versko ali drugo prepričanje, starost spolna usmerjenost, izobrazba, gmotno stanje, družbeni položaj ali druge osebne okoliščine.

8.1.2. Obveščanje in informiranje javnosti

V postopku priprave LRS smo o aktivnostih **obveščali oz. informirali širšo javnost** (promocijski material, obvestila v medijih in spletni strani www.ra-sotla.si/las/) z namenom informiranja in animacije javnosti za vključitev v aktivnosti oblikovanja LAS Obsotelje in Kozjansko in aktivnosti priprave LRS 2007-2013 območja, večje prepoznavnosti območja LAS Obsotelje in Kozjansko ter pobude LEADER (za namene črpanja evropskih sredstev in lokalnega javno - zasebnega partnerstva).

V procesu izvajanja LRS bomo, v zvezi z aktivnostmi informiranja in obveščanja javnosti ter označevanja projektov upoštevali navodila oz. organa upravljanja – MKGP, v skladu s **Priročnikom za obveščanje javnosti in označevanje projektov v okviru Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013.**

Ključni cilji, ki jih želimo doseči z ukrepi informiranja in obveščanja javnosti so:

- širiti informacije o pomoči Evropskega sklada za razvoj podeželja,
- zagotoviti usklajenost in razpoznavnost programov, razvojnih prioritet, razvojnih ukrepov in projektov med partnerji, splošno in strokovno javnostjo,
- predstaviti pozitivno vlogo finančne pomoči EU,
- povečati zanimanje možnih projektnih prijaviteljev za koriščenje finančnih sredstev iz EKSRP,
- povečati preglednost PRP RS 2007-2013,
- zagotoviti učinkovito strokovno pomoč projektnim prijaviteljem pri pripravi, prijavi in izvajanju projektov.

8.2. Terminski načrt doseganja ciljev predvidenih v LRS 2007-2013

Ukrep	Aktivnost	Terminska opredelitev						Nosilec**
		LETO 2007	LETO 2008	LETO 2009	LETO 2010	LETO 2011	LETO 2012	
Aktivnosti v okviru LAS - LEADER:								
	Izdelava LRS	avgust-dec.	jan.-april					LAS
	Ustanovitev LAS		januar – marec					LAS
	Kandidatura LAS na razpis MKGP		april					LAS
	Pridobitev statusa delujoče LAS		Julij					MKGP
	Objava poziva za izbor projektnih idej-LEADER		Junij	april	april	april	april	LAS
	Izbor razvojnih projektov - LEADER		Julij	maj-junij	Maj-junij	Maj-junij	Maj-junij	LAS
	Izvajanje projektov - LEADER		2008	2009	2010	2011	2012	JZ sektor, LAS
	Nadzor nad izvajanjem projektov		2008	2009	2010	2011	2012	LAS
	Priprava Letnega izvedbenega načrta LAS prihodnjega leta		september	september	september	september	september	LAS, upravljavec
	Potrditev Letnega izvedbenega načrta LAS na MKGP		Oktober-december	Oktober-december	Oktober-december	Oktober-december	Oktober-december	MKGP
	Priprava finančnega poročila LAS preteklega leta			februar	februar	februar	februar	LAS, finančni organ
Aktivnosti za doseg ciljev LRS:								
	Priprava projektov, kandidatura na razpise, izvajanje projektov*	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
1.1.1.	Podporno okolje za razvoj MSP	2007	2008	2009	2010	2011	2012	JZ sektor, LAS
1.1.2.	Izobraževanje in usposabljanje s področja podjetništva	2007	2008	2009	2010	2011	2012	JZ

								sektor,LAS
1.1.3.	Spodbujanje razvoja podjetništva in dopolnilnih dejavnosti na kmetijah	2007	2008	2009	2010	2011	2012	JZ sektor,LAS
1.2.1.	Tehnološka posodobitev kmetij	2007	2008	2009	2010	2011	2012	JZ sektor,LAS
1.2.2.	Pomoč mladim prevzemnikom kmetij in zgodnje upokojevanje	2007	2008	2009	2010	2011	2012	JZ sektor,LAS
1.2.3.	Obnovljivi viri energije kot vir dohodka na podeželju	2007	2008	2009	2010	2011	2012	JZ sektor,LAS
1.3.1.	Dvig kakovosti proizvodov in organizirano trženje	2007	2008	2009	2010	2011	2012	JZ sektor,LAS
1.4.1.	Razvoj sonaravnega oz. ekološkega kmetovanja na območju	2007	2008	2009	2010	2011	2012	JZ sektor,LAS
1.4.2.	Varovanje narave in razvoj zavarovanih območij	2007	2008	2009	2010	2011	2012	JZ sektor,LAS
2.1.1.	Razvoj in promocija integralnih turističnih produktov na območju	2007	2008	2009	2010	2011	2012	JZ sektor,LAS
2.1.2.	Spodbujanje razvoja turizma na kmetiji, izletniških kmetij	2007	2008	2009	2010	2011	2012	JZ sektor,LAS
2.1.3.	Skupna promocija območja	2007	2008	2009	2010	2011	2012	JZ sektor,LAS
2.2.1.	Revitalizacija dediščine in vključitev v turistično ponudbo	2007	2008	2009	2010	2011	2012	JZ sektor,LAS
3.1.1.	Razvoj vseživljenjskega učenja	2007	2008	2009	2010	2011	2012	JZ sektor,LAS
3.1.2.	Zaposlovanje težje zaposljivih in zagotavljanje socialne vključenosti ranljivih skupin	2007	2008	2009	2010	2011	2012	JZ sektor,LAS
3.2.1.	Prireditve na podeželju in delovanje društev	2007	2008	2009	2010	2011	2012	JZ sektor,LAS
3.3.1.	Vzpostavitev IKT točk na območju	2007	2008	2009	2010	2011	2012	JZ sektor,LAS
4.4.1.	Ureditev lokalnih cest na podeželju	2007	2008	2009	2010	2011	2012	JZ sektor,LAS
4.4.2.	Odvajanje in čiščenje odpadnih voda, oskrba s pitno vodo	2007	2008	2009	2010	2011	2012	JZ

								sektor,LAS
4.4.3.	Prostorsko in arhitekturno urejanje naselij	2007	2008	2009	2010	2011	2012	JZ sektor,LAS
4.4.4.	Ureditev kolesarskih poti	2007	2008	2009	2010	2011	2012	JZ sektor,LAS

8.3. Razmejitev inovativnih in obstoječih aktivnosti

Inovativnost je eno od temeljnih načel pristopa LEADER, ki smo upoštevali pri oblikovanju oz. pripravi LRS in bo tudi eno do glavnih vodil pri odločanju o izboru razvojnih projektov, ki se bodo izvajali na območju LAS. Inovativnost je treba razumeti širše, kajti le-ta ne pomeni samo razvoj novih inovativnih proizvodov, razvoj novih tehnologij, novih organizacij ali trga, pač lahko pomeni tudi prenos in prilagoditev inovacij od drugod, posodobitev tradicionalnih oblik znanja in izkušenj ter iskanje novih rešitev za reševanje razvojnih problemov podeželskega območja.

• Inovativnost

- ❖ LAS bo organizirana kot lokalno javno-zasebno **tripartitno partnerstvo**, z »inovativnim – novim« sistemom organizacije (naloge, pristojnosti), sistemom upravljanja, finančnega poslovanja in nadzora, ki je določen v ustanovitvenih aktih LAS Obsotelje in Kozjansko.
- ❖ Inovativni pristop bomo uporabljali v postopku izvajanja LRS oz. z objavo **javnega poziva za izbor projektov** in pri **ocenjevanju in izbiranju razvojnih projektov** območja, ki se bodo financirali iz vira 4. osi oz. vira LEADER ter drugih razpoložljivih javno - zasebnih virov. LAS bo, na osnovi lastnih, vnaprej določenih kriterijev, iz nabora projektov sama izbrala tiste, ki se bodo izvajali in financirali na način LEADER. V obliki letnega izvedbenega načrta jih bo pošiljala v potrditev LEADER pisarni, ki bo preverila skladnost projektov z LRS in finančnimi okvirji za posamezno LAS ter projekte potrdila. Na ravni odločanja bodo ekonomski in socialni partnerji ter drugi predstavniki civilne družbe predstavljali **60% glasov**.
- ❖ Inovativnost, v povezavi z lokalno **tradicijo**, pomeni pomembno razvojno usmeritev, zato smo jo upoštevali tudi pri oblikovanju Razvojne vizije - *ohraniti naravno krajino in identiteto Obsotelja in Kozjanskega* – in specifičnih ciljev, ki se bodo udeležili skozi:
 - Ukrep 1.1.4. Spodbujanje razvoja podjetništva in dopolnilnih dejavnosti na kmetijah (oblike dopolnilnega dela v povezavi z ohranjanjem tradicionalnih znanj in obrti),
 - Ukrep 2.2.1. Revitalizacija dediščine in vključitev v turistično ponudbo na območju,
 - ter druge ukrepe.
- ❖ V procesu izvajanja LRS oz. izvajanja razvojnih projektov smo upoštevali eno od temeljnih načel LEADER - **inovativnost projektov**. V okviru postopka ocenjevanja projektov oz. izbora projektov za financiranje bomo upoštevali kot enega izmed kriterijev skladnosti projekta z LRS – projekt je inovativen oz. projekt ni inovativen, ki bo eden od glavnih kriterijev za izbor projekta.
- ❖ V postopku priprave in izvajanja LRS smo in bomo vključevali **lokalne vire na območju LAS**, tako v materialnem (javno - zasebno financiranje) in nematerialnem smislu (razvojne strukture na območju).
- ❖ V postopek priprave in izvajanja LRS smo in bomo vključevali lokalne vire **različnih sektorjev - javni sektor, zasebni sektor, civilni sektor**, ki pokrivajo različna področja delovanja – turizem, podjetništvo, kmetijstvo, NATURA 2000, lokalna infrastruktura, društveno delovanje...; sodelovale so brezposelne osebe, mladi, ženske na podeželju, kmetje, zaposlene osebe ipd. saj smo vključevali pravne subjekte in fizične osebe, ki pokrivajo različna področja znanja in dejavnosti (lokalne skupnosti – področje lokalne samouprave in infrastrukture,

Kozjanski park - Natura 2000, zavodi za turizem – področje razvoja turizma, društva – društveno delovanje, prireditve..., marginalne skupine – problematika socialno izključenih skupin ipd). Rezultat »inovativnega dela« bodo novi projekti, produkti, storitve, znanja...

- ❖ LRS bo zagotavljala **sinergijo** med vsemi osmi PRP RS 2007-2013 in izključevala morebitna nasprotja. Viri, namenjeni 4.osi – LEADER, morajo prispevati k prednostnim nalogam 1.,2. in zlasti 3. osi ter imeti pomembno vlogo pri horizontalni prednostni nalogi izboljšanja upravljanja in sprostitve endogenega razvojnega potenciala podeželskih območij. Hkrati se bo dopolnjevala z instrumenti Skupnosti, saj bo spodbujala sinergijo med strukturno, zaposlitveno in razvojno politiko podeželja. Ukrepi LRS se dopolnjujejo z ukrepi ESRR, KS, ESSS in EKSRP. Takšna oblika sinergije pomeni nov inovativen pristop v politiki uresničevanja oz. reševanja razvojnih problemov podeželskega območja.
 - ❖ Vključitev LAS v **Nacionalno mrežo za podeželje**, ki spodbuja sodelovanje in medsebojno pomoč med posamezniki in organizacijami, ki sodelujejo pri razvoju podeželja. Njeno poslanstvo je povezati in združevati vse, ki si na različnih ravneh prizadevajo za razvoj podeželja. Povezovanje v nacionalno mrežo za podeželje pomeni izmenjavo dosežkov, izkušenj in znanja med vsemi akterji, podeželskimi območji, upravami in organizacijami, vključenimi v razvoj podeželja znotraj EU. Povezovanje v mrežo je način za prenašanje dobrih praks, razširjanje inovacij in gradnjo na znanju, pridobljenem iz lokalnega razvoja podeželja; ustvarja nove vezi med ljudmi, projekti in podeželskimi območji ter premaguje izolacijo; pomaga spodbujati partnerske projekte, tako da omogoča povezovanje skupin na lokalnem in nacionalnem nivoju.
- **Obstoječe aktivnosti**
 - ❖ Aktivnosti **sodelovanja** oz. dialoga z upoštevanjem pristopa »od spodaj navzgor« smo uresničevali že v postopku priprave Programa razvoja podeželja območja in priprave LRS 2007-2013. Pri pripravi LRS smo izhajali iz načela, da je proces priprave odprt za vse akterje, ki se želijo vključiti v pripravo programov, ukrepov in projektov ter s svojim delom prispevati k razvoju območja. LRS je rezultat medsebojnega dogovarjanja, kar povečuje možnosti za uspešno doseganje zastavljenih ciljev ter ustrezno mobilizacijo razpoložljivih virov za doseg zastavljenih ciljev. S partnersko obliko sodelovanja bomo nadaljevali tudi v prihodnosti, ko bomo uresničevali LRS oz. izvajali razvojne projekte. Sodelovanje se bo odražalo v smislu izvajanja **skupnih projektov** območja LAS, **projektov sodelovanja** z drugimi LAS območji in **čezmejnimi projekti**, katere smo uspešno izvajali že v preteklem programskem obdobju.
 - ❖ **Enakopravnost spolov, vključevanje marginalnih skupin in informiranje javnosti** se bo zagotavljalo še vnaprej. Cilj vključevanja širše javnosti je povečati seznanjenost javnosti s pripravo dokumenta, ki bo v čim večji meri odražal potrebe in razvojne prioritete območja, razvijati skupno identiteto območja in zagotoviti podporo izvajanju razvojnih usmeritev. Ključna komunikacijska sredstva bodo: spletna stran LAS, kjer bodo objavljene tekoče informacije o poteku izvajanja LRS, relevantnih dogodkih ter vsi pomembni dokumenti in podatki o stikih, publikacije, članki in prispevki v različnih medijih (časopisi, radijske in TV postaje ...), pisne informacije o ključnih dogodkih, posredovane preko elektronske in/ali običajne pošte članom LAS, tiskovne in razvojne konference bodo organizirane vsaj enkrat letno (na njih se bo predstavilo rezultate izvajanja LRS in delovanje LAS).

- ❖ LAS bo še naprej delovala **dvosmerno**, kar bo zagotavljalo povratne informacije o pristopu in izvajanju zastavljene LRS in omogočalo učinkovitejše vrednotenje in analiziranje. Ena od pomembnejših nalog pri delovanju LAS bo **izmenjava izkušenj** in **prenos dobrih praks**, kar smo prakticirali že v prejšnjih letih, ko smo izvajali zrcalne projekte in projekte sodelovanja.
- ❖ Tudi v prihodnjih letih bomo posebno pozornost namenili aktivnostim **izobraževanja** in **animiranja** oz. spodbujanja lokalnega prebivalstva za sodelovanje v LAS. LAS je namreč odprta oblika interesnega sodelovanja, v katero lahko vstopajo fizične in pravne osebe, katerih delovanje je skladno z načeli LRS, zato smo pustili članstvo v LAS odprto oz. ga nismo omejili na obstoječe število članov.

8.4. Ocena prenosljivosti LRS na druga območja

Lokalna razvojna strategija - LRS Obsotelja in Kozjanskega za obdobje 2007-2013 bo omogočala izvedbo zastavljenih ukrepov na območju LAS, kakor tudi prenosljivost na druga območja **LAS**, ki morebiti lokalne akcijske skupine šele **ustanavljajo** in **pripravljajo LRS** ali pa aktivnosti **LRS že uspešno izvajajo** (prenos dobrih praks).

Območje se bo pri svojem razvoju sicer opiralo na lastne sile, vendar se bo hkrati povezovalo in sodelovalo navzven ter pri tem iskalo tudi sinergije z zunanjim okoljem in dodatno razvojno pomoč regije, države in EU.

Možne so sledeče oblike prenosljivosti LRS Obsotelja in Kozjanskega:

- projektno sodelovanje z drugimi sosednjimi občinami oz. **LAS območji** (primer občine Šentjur, Dobje, Bistrica ob Sotli, Žetale, Poljčane...), ki se srečujejo s podobnimi razvojnimi problemi, kot območje Obsotelja in Kozjanskega (nizka gospodarska rast, visoka stopnja brezposelnosti, omejitveni dejavniki v kmetovanju, nepovezana tržna ponudba ipd.), To so občine, ki so si geografsko, ekonomsko in socialno in razvojno zelo podobne, zato je z razvojnega vidika nujno projektno sodelovanje. Izkušnje s tovrstno obliko partnerskega sodelovanja izhajajo že iz številnih uspešno izvedenih razvojnih projektov, podrobneje navedenih v točki 5.4.

Primer dobre prakse je projekt **Podezelje.com**, ki partnersko povezuje območje LAS Obsotelje in Kozjansko z LAS območjem občin Dravinjskega območja. Projekt temelji na skupnih promocijskih aktivnostih oz. predstavitvi turistične ponudbe širšega območja Savinjske regije na spletnem portalu *podezelje.com*.

- regijsko in med-regijsko projektno sodelovanje z LAS-i v Savinjski regiji (LAS Raznolikost podeželja, LAS na območju Spodnje Savinjska dolina, LAS na območju Dravinjske doline...) in drugih regijah Slovenije (LAS na območju Posavja, LAS Haloze...). Mnogokrat so projekti zastavljeni (po vsebini in obsegu) tako, da je smiselno regijsko in medregijsko projektno povezovanje, saj se na takšen način vzpostavi kvalitetno partnerstvo in zagotavlja trajnostna naravnost projektnih aktivnosti.
- čezmejno projektno sodelovanje s sosednjo Hrvaško in Avstrijo:
 - ❖ Območje LAS meji na JV na Hrvaško, in sicer na območje Krapinsko-Zagorske županije, s katero nas povezujejo skupne geografske in zgodovinske značilnosti,
 - ❖ kot del Savinjske regije pa spadamo v upravičeno območje za črpanje EU sredstev iz naslova čezmejnega sodelovanja z Avstrijo.

Izkušnje čezmejnega sodelovanja iz prejšnjega programskega obdobja 2004-2006 (čezmejni projekti Phare in Interreg III A) nam dokazujejo, da je nujno čezmejno sodelovanje in partnersko projektno sodelovanje tudi v prihodnje. Na podlagi partnerskih povezav na področju javnega, gospodarskega in zasebnega sektorja, na čezmejnem območju s Hrvaško, smo pristopili k pripravi skupnih razvojnih čezmejnih projektov za obdobje 2007-2013.

LAS Obsotelje in Kozjansko pa se bo aktivno vključevala tudi v druge programe čezmejnega sodelovanja (Avstrija, sodelovanje v JV Evropi in na območju republik nekdanje Jugoslavije).

- mednarodno sodelovanje med LAS-i oz. vključevanje v mednarodne - transnacionalne projekte, kjer imajo LAS območja že bogate izkušnje s koriščenjem sredstev LEADER. Mednarodno projektno sodelovanje je način za prenašanje dobrih praks med LAS-i različnih območij in držav (npr. Irska, Avstrija) in nosilci projektov vezanih na razvoj podeželja. Hkrati ustvarja nove vezi med ljudmi različnih držav, med projekti in podeželskimi območji ter premaguje izolacijo in pomaga spodbujati partnerske projekte, tako da omogoča povezovanje skupin na lokalnem, nacionalnem in mednarodnem nivoju.

Tabela 36: Projektne aktivnosti čezmejnega, mednarodnega sodelovanja in sodelovanja z drugimi LAS na območju države

Ukrep	Aktivnost	Terminska opredelitev	Nosilec	Možni viri financiranja
1.1.2.	Spodbujanje razvoja podjetništva in dopolnilnih dejavnosti	2007-2013	JZ sektor,LAS	čezmejni,
1.3.1.	Dvig kakovosti proizvodov in organizirano trženje	2007-2013	JZ sektor,LAS	mednarodni
1.4.1.	Razvoj sonaravnega oz. ekološkega kmetovanja na območju	2007-2013	JZ sektor,LAS	projekti,
1.4.2.	Varovanje narave in razvoj zavarovanih območij	2007-2013	JZ sektor,LAS	projekti
2.1.1.	Razvoj in promocija integralnih turističnih produktov na območju	2007-2013	JZ sektor,LAS	sodelovanja
2.1.2.	Spodbujanje razvoja turizma na kmetiji, izletniških kmetij	2007-2013	JZ sektor,LAS	z
3.1.1.	Razvoj vseživljenjskega učenja	2007-2013	JZ sektor,LAS	drugimi
3.2.1.	Prireditve na podeželju in delovanje društev	2007-2013	JZ sektor,LAS	LAS
4.4.4.	Ureditev kolesarskih poti	2007-2013	JZ sektor,LAS	

Možen bo torej prenos znanja in metod izvajanja LRS v dveh smereh:

1. LRS Obsotelje in Kozjansko ter model vzpostavitve LAS Obsotelje in Kozjansko (partnerska pogodba), vizija LAS Obsotelja in Kozjanskega, lokalno javno - zasebno partnerstvo in upoštevanje načel LEADER..., bo možno kot primer dobre prakse uporabiti na območjih LAS, ki morebiti lokalne akcijske skupine šele ustanovljajo in pripravljajo LRS ter se srečujejo s podobnimi razvojnimi kot Obsotelje in Kozjansko,
2. LAS Obsotelje in Kozjansko pa se bo v okviru mednarodne mreže za razvoj podeželja povezovala z drugimi LAS območji po Evropi, ki že več let uspešno izvajajo ukrepe in črpajo sredstva iz pobude LEADER (prenos dobrih praks),

3. na osnovi javno - zasebnega partnerskega sodelovanja med člani LAS bo možen prenos znanja in metod med člani LAS. Struktura LAS oz. članstvo LAS je namreč zelo pestro. Člani LAS so predstavniki različnih sektorjev - javni sektor, zasebni sektor, civilni sektor; pokrivajo različna področja delovanja – turizem, podjetništvo, kmetijstvo, NATURA 2000, lokalna infrastruktura, društveno delovanje...; člani so brezposelne osebe, mladi, ženske na podeželju, kmetje, zaposlene osebe ipd. Prav tako imajo člani zelo različna znanja in izkušnje s področja projektnega sodelovanja, priprave in izvajanja LRS ipd. Takšna sestava članstva je omogočila pripravi LRS, ki izhaja iz potreb območja LAS, hkrati pa bo omogočila prenos znanj, metod in dobrih praks med samimi člani LAS. V okviru delovanja LAS so predvidene tudi animacijske delavnice in izobraževalne vsebine, ki bodo člane LAS informirale in spodbujale za projektno delo, pripravo in izvajanje projektov ipd., kot način prenosa dobrih praks in znanj med samimi člani LAS.

8.5. Ocena trajnosti LRS Obsotelje in Kozjansko

LRS Obsotelje in Kozjansko je pripravljena za sedemletno obdobje oz. obdobje od leta 2007 do 2013, v skladu z zakonskimi podlagami ter temeljnimi načeli, podrobneje opredeljenimi v točkah 1.1. in 1.2. tega dokumenta.

Razvojna strategija je »živa stvar« in se bo lahko spreminjala, dopolnjevala in prilagajala morebitnim odstopanjem tekom programskega obdobja, ki jih bodo prinašale spremembe na »slovenskem in evropskem gospodarskem, turističnem, socialnem, kmetijskem in drugih trgih«.

Zastavljeno razvojno vizijo območja LAS in strategijo za doseganje zastavljene vizije so snovali člani LAS in jo sprejeli kot možnost za reševanje razvojnih problemov s katerimi se srečuje območje Obsotelja in Kozjanskega. Lokalna razvojna strategija opredeljuje razvojne prioritete, programe in ukrepe, ki bodo podlaga za oblikovanje razvojnih projektov s katerimi bomo uresničevali zastavljene strateške in specifične cilje za zagotovitev kvalitetnejših pogojev za življenje na območju.

S tem, ko smo ustanovili LAS Obsotelje in Kozjansko in povezali javni, ekonomski in zasebni, ki si bo s skupnimi močmi prizadeval za uresničevanje strategije, smo zagotovili dolgoročnost oz. **trajnost izvajanja LRS**.

LAS, s svojo aktivno vlogo, nastopa kot »skrbnik« nad izvedbo razvojne strategije, saj je zadolžena za nadzor, koordinacijo in pregled nad zastavljenimi in realiziranimi cilji, ki izhajajo iz strategije.

Model delovanja LAS bo zagotovil uresničevanje in spremljanje rezultatov izvajanja LRS v sedemletnem obdobju, hkrati pa bo omogočil »trajnostni učinek«.

Strategijo razvoja podeželja Obsotelja in Kozjanskega bo možno zasnovati tudi za obdobje po letu 2013, saj je smiselno z vzpostavljenimi aktivnostmi javno-zasebnega partnerstva nadaljevati.

Strateške usmeritve na nivoju države in Evropske unije bodo sicer narekovale nadgradnjo in modifikacijo obstoječega modela in dopolnjevanje ali pripravo nove razvojne strategije območja, vendar bo postopek dosti lažji, glede na pridobljene bogate sedemletne izkušnje izvajanja razvojnih projektov na območju in uresničevanja vizije razvoja Obsotelja in Kozjanskega.

8.6. Opis možnih razpoložljivih finančnih virov

Projekte v okviru LRS Obsotelja in Kozjanskega 2007-2013 bomo uresničevali na osnovi javno - zasebnega partnerstva oz. javnih in zasebnih virov.

Razpoložljivi finančni viri za uresničevanje razvojnih projektov oz. LRS Obsotelje in Kozjansko za obdobje 2007-2013 so sledeči:

8.6.1. EU sredstva oz. sredstva strukturnih skladov

V okviru EU se tudi Sloveniji odpira paleta finančnih programov oz. skladov, ki so za različna področja dosegljiva za javni in zasebni sektor, med katerimi so najpomembnejši sledeči:

Evropski regionalni sklad

OP krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007-2013 omogoča črpanje evropskih sredstev za naslednje namene:

	Sredstva EU za obdobje 2007-2013	v EUR
4.5.1.	Konkurenčnost podjetij in raziskovalna odličnost	402.133.645
4.5.1.2.	Spodbujanje podjetništva (MSP)	
4.5.3.	Povezovanje naravnih in kulturnih potencialov	263.235.116
4.5.3.1.	Dvig konkurenčnosti turističnega gospodarstva	
4.5.3.2.	Mreženje kulturnih potencialov	
4.5.4.	Razvoj regij	619.442.634
4.5.4.1.	Regionalni razvojni programi	
	Ekonomska in izobraževalna infrastruktura	
	Prometna infrastruktura	
	Okoljska infrastruktura	
	Razvojni projekti v območjih s posebnimi varstvenimi režimi in v turističnih območjih	
	Socialna infrastruktura	
4.5.4.2.	Razvoj obmejnih območij s Hrvaško	

Evropski socialni sklad

OP razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013 omogoča črpanje evropskih sredstev za naslednje namene:

	Sredstva EU za obdobje 2007-2013	v EUR
4.4.1.	Spodbujanje podjetništva in prilagodljivosti	262.114.965
4.4.1.2.	Usposabljanje in izobraževanje za konkurenčnost in zaposljivost	
4.4.1.4.	Pospeševanje razvoja novih zaposlitvenih možnosti	
4.4.2.	Spodbujanje zaposljivosti iskalcev dela in neaktivnih	140.018.678
4.4.3.	Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja	164.661.965

4.4.4.	Enakost možnosti in spodbujanje socialne vključenosti	63.848.517
4.4.4.1.	Enake možnosti na trgu dela in krepitev socialne vključenosti	
4.4.4.3.	Kultura v podporo socialni vključenosti družbenih skupin	

Evropski kohezijski sklad

OP razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007-2013 omogoča črpanje evropskih sredstev za naslednje namene:

	Sredstva EU za obdobje 2007-2013	v EUR
4.1.6.	Razvojna prioriteta prometna infrastruktura - ESRR	224.029.886
4.1.6.1.	Izgradnja kolesarskih povezav	
4.2.4.	Ravnanje s komunalnimi odpadki	205.568.426
4.2.5.	Varstvo okolja - področje voda	325.483.339
4.2.5.1.	Odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih vod	
4.2.5.2.	Oskrba s pitno vodo	
4.3.	Trajnostna raba energije	159.886.553

Evropski sklad za razvoj podeželja

Program razvoja podeželja RS za obdobje 2007-2013 omogoča črpanje evropskih sredstev za naslednje namene:

	Sredstva EU za obdobje 2007-2013	v EUR
os 1	Izboljšanje konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja	299.615.363
os 2	Izboljšanje okolja in podeželja	470.112.675
os 3	Kakovost življenja na podeželju in diverzifikacija podeželskega gosp.	99.029.352
os 4	Izvajanje pristopa LEADER	27.008.005

Finančni viri **1. osi** bodo pripomogli k ustvarjanju močnega in dinamičnega kmetijskega - živilskega sektorja. Naložbe v človeški in socialni kapital bodo kmetijstvu in gozdarstvu omogočile, da ostaneta inovativen in dinamičen sektor, ki prispevata k rasti na podeželskih območjih. Prizadevanje za konkurenčnost pomeni izboljšanje gospodarske storilnosti kmetijstva, npr. z zmanjšanjem proizvodnih stroškov, povečanjem gospodarske velikosti kmetijskih gospodarstev, spodbujanjem inovativnosti in večjo konkurenčnostjo na trgu.

Za varstvo in povečanje naravnih virov in krajine podeželskih območij bodo viri **2. osi** prispevali k trem prednostnim področjem: ohranjanju biotske raznovrstnosti in razvoju sistemov kmetovanja in gozdarstva visoke naravne vrednosti ter ohranjanju tradicionalne kmetijske krajine.

Za ohranjanje poseljenosti podeželskih območjih je potrebno spodbujati trajnostno rast in nove možnosti zaposlovanja, zlasti za **mlade in ženske**, ter olajšati dostop do IK tehnologije. Finančni viri **3. osi** bodo prispevali k ustvarjanju zaposlitvenih možnosti in pogojev za rast ter pridobivanju strokovnih znanj. Pri sofinanciranju usposabljanja, informiranja in spodbujanja podjetništva na podeželju bo potrebno dati možnost **ženski populaciji, mladim in težje zaposljivim osebam**.

Viri, namenjeni **4. osi** – LEADER bodo prispevali k prednostnim nalogam 1., 2. in zlasti 3. osi ter imeli pomembno vlogo pri horizontalni prednostni nalogi izboljšanja upravljanja in sprostitve endogenega razvojnega potenciala podeželskih območij.

Sredstva iz naslova čezmejnih projektov in transnacionalnega sodelovanja

Čezmejni operativni programi in Transnacionalni operativni programi, ki omogočajo črpanje EU sredstev za sofinanciranje projektov čezmejnega in mednarodnega sodelovanja.

Sredstva EU za obdobje 2007-2013	v EUR
Čezmejni in medregionalni operativni programi	96.941.042
OP Cilj 3 Slovenija-Avstrija	
OP Cilj 3 Slovenija-Hrvaška	
Transnacionalni operativni programi	7.315.278

8.6.2. Javna sredstva - sredstva nacionalnega in občinskih proračunov

V okvir tovrstnih finančnih virov štejemo razvojne spodbude ministrstev (tudi iz naslova strukturnih skladov), ki se posredno ali neposredno nanašajo na razvoj »podeželskega okolja«.

Takšne razvojne spodbude omogočajo črpati resorna ministrstva, kot so:

- Ministrstvo za gospodarstvo (finančni vir za razvoj podjetništva in turizma),
- Ministrstvo za promet (finančni vir za ureditev tematskih poti – kolesarske poti...in urejanje prometne infrastrukture),
- Ministrstvo za kmetijstvo (finančni vir za ukrepe 1., 2., 3. in 4. osi Program razvoja podeželja),
- Ministrstvo za kulturo (finančni vir za prenovo kulturnih spomenikov in trajnim zagotavljanjem varstva in razvoj kulturne dediščine),
- Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve ter Ministrstvo za šolstvo (finančni vir za izobraževalne vsebine in projekte zaposlovanja),
- Ministrstvo za okolje in prostor (finančni vir za učinkovito rabo energije in urejanje okoljske infrastrukture ter varovanja okolja).

8.6.3. Bančni viri

Banke že ponujajo več možnosti kreditiranja razvojnih projektov (investicijskih) pod določenimi kriteriji in pogoji, kot so npr. stopnja donosnosti na kapital, obseg investicije, obseg in vrste vložkov investitorjev itd. Pričakovati je, da se bo bančni trg, zaradi vstopa konkurence trga EU še bolj približal in odprl za investitorje v Sloveniji. Banke so se povezale

tudi z državnimi finančnimi institucijami, kot je npr. Slovenski podjetniški sklad, ki skupaj z bankami nudi ugodna posojila za materialne in nematerialne investicije podjetij.

8.6.4. Zasebna sredstva

Lastni viri financiranja zasebnikov in gospodarskih subjektov so pomemben vir zagotavljanja zagona in rasti poslovanja turizma in podjetništva na podeželju. Od zmožnosti in sposobnosti financiranja posameznikov in podjetij je odvisen tudi obseg financiranja iz drugih virov. S posebnimi ugodnostmi npr. pri davčni in prostorski politiki občine je mogoče pozitivno vplivati tudi na dodatne spodbude zasebnega sektorja na področju razvoj turizma in podjetništva na podeželju.

8.6.5. Javno in zasebno partnerstvo

Iz javnih virov se lahko zagotovi financiranje infrastrukture nujne za trajnostni razvoj podeželja (lokalne ceste, kolesarske poti in druge tematske poti...). Iz zasebnih virov pa se lahko financirajo investicije v izgradnjo manjših objektov za turistične namestitve, objekte kulturne dediščine, ipd. ter vsebinska in programska ponudba. V določenih primerih (večjih investicijskih projektih) se lahko poslužujemo javno - zasebnega partnerstva, kot vir financiranja investicije, če le-ta vpliva na izboljšanje turistične ponudbe na območju in dolgoročni gospodarski razvoj območja. Obliko javno - zasebnega financiranja bomo uporabili pri sofinanciranju razvojnih projektov območja, iz naslova ukrepa LEADER.

8.7. Opis spremljanja in ocenjevanja izvedbe LRS, kriteriji in kazalniki

Lokalna akcijska skupina – LAS Obsotelje in Kozjansko sodeluje pri pripravi in je odgovorna za izvedbo Lokalne razvojne strategije območja Obsotelja in Kozjanskega za obdobje 2007-2013.

Spremljanje izvajanja LRS omogoča pregled učinkovitosti LRS pri doseganju zastavljenih ciljev, glede na porabljenih finančnih sredstev. Spremljanje in vrednotenje je **trajen postopek**, ki poteka med implementacijo LRS, z namenom korekcije LRS v primeru oddaljevanja od doseganja zastavljenih strateških in specifičnih ciljev, izboljšanja kakovosti izvajanja LRS in koriščenja razpoložljivih finančnih sredstev.

Z namenom zagotovitve čim večje učinkovitosti izvajanja LRS bomo zagotovili spremljanje in ocenjevanje (samovrednotenje) LRS:

- s spremljanjem izvajanja oz. realizacije letnih izvedbenih načrtov LAS,
- s pripravo letnih poročil LAS za preteklo leto in primerjavo z zastavljenim letnim izvedbenim načrtom,
- s spremljanjem doseženih ciljev s cilji zastavljenimi v LRS za sedemletno programsko obdobje (končna evalvacija). Namen te evalvacije je z uporabo indikatorjev spremljanja primerjati izvajanje pričakovanih ciljev s tistimi, ki so bili v resnici doseženi, vključno z učinki.

Samovrednotenje LRS bo potekalo s pomočjo merljivih kazalnikov rezultatov na nivoju ukrepov in programov, podrobneje opredeljenih v poglavju 7.1.

Indikatorji na ravni LAS za spremljanje izvajanja LRS oz. razvojnih projektov :

o PRIORITETA 1: Ustvariti konkurenčno lokalno gospodarstvo in kmetijstvo

Program	Indikatorji	Kazalniki
Podjetniška prenova podeželja in ustvarjanje novih delovnih mest	Število novih delovnih mest na podeželju,	50
	Število novih mikro podjetij na podeželju,	50
	Število novih uporabnikov podpornih storitev za MSP,	1.000
	Število vključenih v izobraževanja in usposabljanja	200
Konkurenčnost kmetijstva in gozdarstva	Dodana vrednost na zaposlenega v kmetijstvu in gozdarstvu,	
	Število mladih prevzemnikov kmetij	
	Število upokojenih kmetov	
Razvoj organiziranega trženja produktov in storitev	organizirana prodajna mreža na območju,	1
	število blagovnih znamk na območju	
	število ponudnikov vključenih v organizirano trženje	
Spodbujanje razvoja sonaravnega oz. ekološkega kmetovanja	število kmetij z integrirano pridelavo	5
	število ekoloških kmetij	10

o PRIORITETA 2: Večja prepoznavnost območja, kot turistične destinacije

Program	Indikatorji	Kazalniki
Razvoj turistične ponudbe na podeželju	število novih integralnih turističnih produktov podeželja,	5
	število na novo registriranih nosilcev za nastanitvene kapacitete,	5
	število na novo registriranih izletniških kmetij, kmetij odprtih vrat, vinotočev, izletniških kmetij,	10
	število obiskovalcev na območju	600.000
Ohranjanje kulturne in naravne dediščine na območju	število objektov kulturne in naravne dediščine, ki se vzdržujejo in so vključeni v turistično ponudbo,	10
	število na novo obnovljenih in označenih objektov kulturne in naravne dediščine	

○ **PRIORITETA 3: Dvig socialnega in človeškega kapitala**

Program	Indikatorji	Kazalniki
Učeča se družba	število programov vseživljenjskega učenja,	
	število udeležencev programov vseživljenjskega učenja,	150
	število realiziranih zaposlitev težje zaposljivih	
Društveno življenje na območju	število izvedenih prireditev,	50
	število društvenih srečanj	100
Razvoj informacijsko komunikacijske tehnologije na podeželju	število vzpostavljenih IKT točk	5
	število uporabnikov IKT	150

○ **PRIORITETA 4: Boljši pogoji za življenje na podeželju**

Program	Indikatorji	Kazalniki
Infrastrukturna opremljenost podeželja	število km posodobljenih lokalnih cest,	50
	število vasi z urejeno lokalno infrastrukturo	5
	število kotlovnice na lesno biomaso,	1
	število urejenih tematskih poti na območju	5

Predlaga se, da se spremljanje in samovrednotenje izvaja vsaj enkrat letno. S tem se zagotavlja prilagajanje LRS novim razmeram in spremembam v zunanjem okolju in notranjem okolju (območje LAS).

Rezultati samovrednotenja bodo predstavljeni širši javnosti v lokalnem okolju.

9. SKLADNOST STRATEGIJE LAS Z OSTALIMI PROGRAMI IN POLITIKAMI

9.1. Skladnost strategije LAS s Strategijo razvoja Slovenije 2007-2013

Prednostne naloge SRS	Prioritete Strategije LAS	SKLADNOST
Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša gospodarska rast	Ustvariti konkurenčno lokalno gospodarstvo in kmetijstvo Večja prepoznavnost območja, kot turistične destinacije	Območje se bo usmerilo v ustvarjanje pogojev za dvig konkurenčnosti gospodarstva in kmetijstva, razvoj integralnih turističnih produktov v turizmu, povezovanje in skupno promocijo v turizmu.
Učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta	Dvig socialnega in človeškega kapitala	Vlaganje v razvoj človeških virov in spodbujanje vseživljenjskega učenja je ena od prioritetenih nalog LAS območja. Pri tem gre vlaganja v razvoj različnih oblik vseživljenjskega učenja za potrebe spodbujanja hitrejšega razvoja območja in izboljšanje pogojev za življenje.
Učinkovita in cenejša država	Ustvariti konkurenčno lokalno gospodarstvo in kmetijstvo	Podpora javnih institucij pri spodbujanju podjetništva, razvoju dopolnilnih dejavnosti, osebnega dopolnilnega dela. Hkrati se bo spodbujal razvoj javno-zasebnega partnerstva pri vlaganjih v infrastrukturo in razvoj.
Sodobna socialna država in večja zaposlenost	Dvig socialnega in človeškega kapitala	Razvoj različnih storitev izobraževanja in možnosti zaposlovanja za posamezne ciljne skupine, tudi težje zaposljive in socialno ogrožene.
Povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja	Uresničevanje načel trajnostnega razvoja Boljši pogoji za življenje na podeželju	Programi in ukrepi so oblikovani na osnovi načel trajnostnega razvoja. Razvojne aktivnosti izhajajo iz opiranja na lastne sile in trajnostne rabe lokalnih in naravnih virov. Razvoj IKT, ustvarja nove razvojne priložnosti za območje. Investicije v infrastrukturo bodo omogočile poseljenost podeželja in dvig kakovosti življenja na podeželju.

Z uresnitvijo oz. izvajanjem strategije LAS se dosegajo cilji prenovljene **Lizbonske strategije**, kajti zagotavlja se blaginja prebivalstva, tako v gospodarskem, socialnem, okoljskem in kulturnem smislu in cilji **skupne kohezijske politike**, ki se nanaša na zagotovitev pogojev za razvoj manj razvitih območij in skladen razvoj regij.

Strategija LAS je skladna tudi s **Strategijo prostorskega razvoja Slovenije**, saj bo omogočala izboljšano dostopnost ter razvojno vitalnost in privlačnost podeželja s prepoznavnostjo naravnih in kulturnih značilnosti pokrajine.

9.2. Skladnost strategije LAS z Državnim razvojnim programom 2007-2013

Cilji Državnega razvojnega programa	Cilji prioritet Strategije LAS
<p>Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša rast Cilji so spodbujanje podjetništva, povečanje inovativnosti, obsega domačih in tujih naložb v gospodarstvu, vključno z razvojem človeških virov, ter spodbujanje internacionalizacije slovenskih podjetij za povečanje konkurenčnosti.</p>	<p>Ustvariti konkurenčno lokalno gospodarstvo in kmetijstvo Cilji so: z vlaganji v razvoj mikro podjetništva na podeželju in kmetijstvo ustvariti konkurenčno lokalno gospodarstvo in kmetijstvo ter nova delovna mesta.</p> <p>Večja prepoznavnost območja, kot turistične destinacije Cilj je zagotoviti razvoj novih inovativnih integralnih produktov skozi aktiviranje potencialov naravne in kulturne dediščine, razvoj trženja in oblikovanje čezmejnega turističnega območja.</p> <p>Dvig socialnega in človeškega kapitala Cilj je dvig socialnega in človeškega kapitala na območju skozi razvoj vseživljenjskega učenja oblik ter zaustavitev izseljevanja mlajšega in izobraženega prebivalstva.</p> <p>Čezmejno sodelovanje Cilj je krepiti čezmejno in mednarodno sodelovanje in razvijati skupne projekte z partnerji iz tujine (horizontalni cilj).</p>
<p>Učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta Cilj je povečati podporo terciarnega izobraževanja in raziskovalno-razvojne dejavnosti potrebam gospodarstva ter trga dela za globalno konkurenčnost podjetij, proizvodov, storitev in oseb.</p>	<p>Dvig socialnega in človeškega kapitala Cilj je dvig socialnega in človeškega kapitala na območju skozi razvoj vseživljenjskega učenja oblik ter zaustavitev izseljevanja mlajšega in izobraženega prebivalstva.</p> <p>Ustvariti konkurenčno lokalno gospodarstvo in kmetijstvo Cilja sta spodbuditi hitrejši gospodarski razvoj in razvoj kmetijstva, ki bodo ustvarjala nova delovna mesta na območju.</p> <p>Čezmejno sodelovanje Cilj je krepiti čezmejno in mednarodno sodelovanje in razvijati skupne projekte z partnerji iz tujine (horizontalni cilj).</p>
<p>Učinkovita in cenejša država: Cilja sta zvišati kakovost in učinkovitost storitev države ter znižati javne izdatke z izločitvijo storitev, ki se lahko zagotavljajo na trgu, iz proračunov.</p>	<p>Ustvariti konkurenčno lokalno gospodarstvo in kmetijstvo Podpora javnih institucij pri spodbujanju podjetništva, razvoju dopolnilnih dejavnosti, osebnega dopolnilnega dela. Hkrati se bo spodbujal razvoj javno-zasebnega partnerstva pri vlaganjih v infrastrukturo in razvoj</p>

<p>Moderna socialna država in večja zaposlenost Cilj 4. razvojno-investicijske prioritete je doseči družbo polne zaposlenosti in preprečiti revščino ter posledično socialno izključenost preko izboljšanja fleksibilnosti trga dela in ob zagotavljanju varnosti zaposlitve.</p>	<p>Dvig socialnega in človeškega kapitala Cilji so dvig izobrazbene strukture prebivalstva in dvigniti raven zavedanja o nujnosti stalnega usposabljanja, učenja, nadgrajevanja svojih sposobnosti in znanja, zagotoviti večjo vključenost mladih, ki predstavljajo razvojni potencial območja in ranljivih družbenih skupin in večanje možnosti zaposlovanja težje zaposljivih. Cilj je tudi ustvariti boljše pogoje na za kulturno in društveno udejstvovanje.</p>
<p>Povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja. Cilji 5. razvojno-investicijske prioritete je zagotoviti visoko kakovost življenja, ki temelji na razvoju kulture in nacionalne identitete, skladnejšem razvoju regij, varnosti, gospodarjenju s prostorom in trajnostni mobilnosti ter izboljšani kakovosti okolja in ustrezni komunalni infrastrukturi.</p>	<p>Območje izhaja iz načel trajnostnega razvoja in jih upošteva kot horizontalno prioriteto, tako da so tudi druge prioritete skladne s tem ukrepom.</p>

9.3. Skladnost strategije LAS z Regionalnim razvojnim programom Savinjske regije 2007-2013 (RRA Celje, d.o.o., oktober 2006)

Območje LAS je sestavni del subregije Obsotelje in Kozjansko in s tem vključeno strateške in programske usmeritve RRP Savinjske regije 2007-2013.

Regionalni razvojni program (RRP) Savinjske regije 2007-2013 je temeljni programski dokument na regionalni ravni, ki opredeljuje razvojne prednosti razvojne regije, določa razvojne prioritete regije in vsebuje finančno ovrednotene programe spodbujanja razvoja v razvojni regiji za obdobje 2007–2013.

Prednostne naloge RRP	Prioritete Strategije LAS	SKLADNOST
Tehnološko napredna regija	Ustvariti konkurenčno lokalno gospodarstvo in kmetijstvo	Območje se bo usmerilo v ustvarjanje pogojev za dvig konkurenčnosti gospodarstva in kmetijstva in spodbujanje razvoja mikro podjetništva na podeželju.
Regija inovativnega turizma	Večja prepoznavnost območja, kot turistične destinacije Ustvariti konkurenčno lokalno gospodarstvo in kmetijstvo	Območje se bo usmerilo v razvoj integralnih turističnih produktov v turizmu, povezovanje in skupno promocijo v turizmu Strategija LAS poudarja tudi sonaravno kmetovanje kot možno obliko razvoja kmetijstva in revitalizacijo naravne in kulturne dediščine v turistične namene.

Okolju prijazna in dostopna regija	Boljši pogoji za življenje na podeželju	Razvoj IKT, ustvarja nove razvojne priložnosti za območje. Investicije v infrastrukturo bodo omogočile poseljenost podeželja in dvig kakovosti življenja na podeželju
Regija ustvarjalnega razreda	Dvig socialnega in človeškega kapitala	Vlaganje v razvoj človeških virov in spodbujanje vseživljenjskega učenja je ena od prioriteten nalog LAS območja. Pri tem gre vlaganja v razvoj različnih oblik vseživljenjskega učenja za potrebe spodbujanja hitrejšega razvoja območja in izboljšanje pogojev za življenje.

9.4. Skladnost strategije LAS z Območnim razvojnim programom Obsotelja in Kozjanskega 2007-2013 (MRAKO, d.o.o., oktober 2006)

V letu 2006 so občine Obsotelja in Kozjanskega (Bistrica ob Sotli, Dobje, Kozje, Podčetrtek, Rogaška Slatina, Rogatec, Šentjur in Šmarje pri Jelšah) ustanovile **Območno razvojno partnerstvo Obsotelja in Kozjanskega**, z namenom priprave Območnega razvojnega programa za obdobje 2007-2013 (ORP).

Ker območje Obsotelja in Kozjanskega predstavlja manj razviti del Savinjske regije, ki bi bilo prizadeto pri dodeljevanju regionalnih spodbud, so se občine Obsotelja in Kozjanskega odločile za pripravo ORP 2007-2013, ki bo vrednoten glede na stopnjo razvitosti občin Obsotelja in Kozjanskega in glede na stopnjo razvitosti celotne Savinjske.

Prednostne naloge SRS	Prioritete Strategije LAS	SKLADNOST
Konkurenčnost in inovativnost gospodarstva	Ustvariti konkurenčno lokalno gospodarstvo in kmetijstvo	Območje se bo usmerilo v ustvarjanje pogojev za dvig konkurenčnosti gospodarstva in kmetijstva.
Kakovost v turizmu	Večja prepoznavnost območja, kot turistične destinacije	Območje se bo usmerilo v razvoj integralnih turističnih produktov v turizmu, povezovanje in skupno promocijo v turizmu
Kompetence in znanje za razvoj	Dvig socialnega in človeškega kapitala	Razvoj različnih storitev izobraževanja in možnosti zaposlovanja za posamezne ciljne skupine, tudi težje zaposljive in socialno ogrožene.
Celovit razvoj podeželja	Ustvariti konkurenčno lokalno gospodarstvo in kmetijstvo Dvig socialnega in človeškega kapitala	Zagotoviti razvoj mikro podjetništva na podeželju in ustvarjanje novih delovni mest, povečati konkurenčnost kmetijstva in gozdarstva, razvoj organiziranega trženja produktov in storitev, spodbujanje sonaravnega kmetovanja. Izboljšati izobrazbeno strukturo kmetov in razviti njihove kompetence, spodbujanje društvenih dejavnosti.

	Večja prepoznavnost območja, kot turistične destinacije	Revitalizacija naravne in kulturne dediščine za namene razvoja turizma, razvoj integralnih turističnih produktov in promocija.
	Boljši pogoji za življenje na podeželju	Razvoj lokalne infrastrukture za zagotovitev boljših pogojev za življenje na podeželju.
Okolje in infrastruktura za trajnostni razvoj	Boljši pogoji za življenje na podeželju	Razvoj IKT, ustvarja nove razvojne priložnosti za območje. Investicije v infrastrukturo bodo omogočile poseljenost podeželja in dvig kakovosti življenja na podeželju

9.5. Skladnost strategije LAS s Programom razvoja podeželja RS 2007-2013

Strategija LAS sledi usmeritvam PRP 2007 -2013, kar pomeni skladnost s smernicami Skupnosti za razvoj podeželja, usmeritvami Lizbonske strategije, katere cilji so usmerjeni v izboljšanje razmer v EU na področju zaposlovanja, inovativnosti, podjetništva, liberalizacije in varovanja okolja, sklepi iz Göteborga junija 2001 in vodilnimi načeli Skupne kmetijske politike.

V sklepih iz Göteborga je navedeno: »V zadnjih letih je evropska kmetijska politika manj poudarjala tržne mehanizme in se je prek ciljno usmerjenih ukrepov podpore bolj usmerila k zadovoljevanju vedno večjih zahtev splošne javnosti v zvezi z varnostjo živil, kakovostjo živil, diferenciacijo proizvodov, dobrim počutjem živali, okoljsko kakovostjo ter ohranjanjem narave in podeželja«.

Strategija LAS neposredno podpira trajnostni razvoj ter prispeva k povečanju konkurenčnosti v kmetijskem, živilskem in gozdarskem sektorju. Skozi pristop **LEADER** spodbuja inovacije in podjetništvo, saj ustvarja nova delovna mesta, omogoča zvišanje dohodkov promocijo enakih možnosti na podeželju, ob upoštevanju razvojnih potreb in možnosti območja LAS.

V programskem obdobju želimo doseči nadgradnjo dosedanjih dosežkov na področju razvoja podeželja, čemur sledi PRP RS 2007-2013. Za uspešen razvoj kvalitetnega podeželskega okolja je potrebno okrepiti tudi ekonomsko in socialno stanje na podeželju ter uveljaviti podjetniško miselnost za povečanje zaposlenosti. Pozornost pa je namenjena tudi vzdrževanju kulturne krajine, varovanju okolja, trajnostnemu gospodarjenju z obnovljivimi naravnimi viri ter ohranjanju poseljenosti in identitete podeželskega območja.

Strategija LAS je skladna z **Uredbo Sveta št. 1698/05 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP)** in **Nacionalnim strateškim načrtom za programsko obdobje 2007 – 2013** ter drugimi politikami, predvsem ukrepi **strukturnih skladov**.

Osi PRP	Prioritete Strategije LAS in cilji LAS	SKLADNOST
1. os izboljšanje konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja	Ustvariti konkurenčno lokalno gospodarstvo in kmetijstvo	Območje se bo usmerilo v ustvarjanje pogojev za dvig konkurenčnosti gospodarstva in kmetijstva, tehnološko posodabljanje kmetij, pomoč mladim prevzemnikom kmetij in zgodnje upokojevanje kmetov.

2. os izboljšanje okolja in podeželja	Ustvariti konkurenčno lokalno gospodarstvo in kmetijstvo	Območje se bo usmerilo organizirano trženje kmetijskih proizvodov in storitev ter v spodbujanje sonaravnega kmetovanja.
3. os kakovost življenja na podeželju in diverzifikacija podeželskega gospodarstva	Večja prepoznavnost območja, kot turistične destinacije Dvig socialnega in človeškega kapitala	Razvoj integralnih turističnih produktov različnih, revitalizacija objektov kulturne in naravne dediščine. Razvoj vseživljenjskega učenja in izobraževanja ter možnosti zaposlovanja za posamezne ciljne skupine, tudi težje zaposljive in socialno ogrožene.
4. os pobuda LEADER	Izvajanje LRS, spodbujanje medregijskega in čezmejnega sodelovanja. Vodenje LAS, izobraževanje, animacija	Območje LAS se bo usmerilo v izvajanje strategije LAS po načelih LEADER, po principu »od spodaj navzgor« in javno-zasebnega partnerstva.

10. LITERATURA IN VIRI:

1. Uredba Sveta o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (št. 1698/05);
2. Izvedbena uredba k Uredbi št. 1698/05 (št. 1974/2006);
3. Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 s prilogami, MKGP, 2007;
4. Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007-2013;
5. Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013;
6. Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007-2013;
7. Operativni program čezmejnega sodelovanja Slovenija-Avstrija za obdobje 2007-2013;
8. Publikacija Program razvoja podeželja RS za obdobje 2007-2013, MGKP, 2007;
9. Publikacija Program razvoja podeželja RS za obdobje 2007-2013, 4.os – LEADER, MGKP, 2007;
10. Publikacija Politika razvoja podeželja EU 2007-2013, Urad za uradne publikacije Evropskih skupnosti, 2006;
11. Razvojni program podeželja »Trženje produktov in storitev ob tematskih poteh v Obsotelju in Kozjanskem, 2006;
12. Regionalni razvojni program Savinjske regije 2007 -2013, RRA Celje, 2006;
13. Območni razvojni program Obsotelja in Kozjanskega 2007-2013, MRAKO, 2006;
14. Uredba o ukrepih 1,.3. in 4.osi Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2007 - 2013, MKGP, oktober 2007;
15. Smernice in priporočila za izvajanje pristopa Leader v RS v programskem obdobju 2007 – 2013, MKGP, februar 2008;
16. Priročnik za obveščanje javnosti in označevanje projektov v okviru Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013, MKGP, oktober 2007;
17. Naravnogeografski, kulturni in ekonomski vidiki razvoja Posotelja, Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, 2007;
18. Strateška analiza razvoja človeških virov, projekt Razvoj za razvoj, Interreg IIIA SLO-HU-HR, 2007;
19. spletne povezave <http://www.stat.s>

